

Katedra obecné lingvistiky

Obecná lingvistika

v anotacích

Edice Qfwfq

Olomouc
2014

Obecná lingvistika v anotacích

Katedra obecné lingvistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Tato publikace vychází v rámci grantu Inovace studia obecné jazykovědy a teorie komunikace ve spolupráci s přírodními vědami, reg. č. CZ.1.07/2.2.00/28.0076.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Neoprávněné užití tohoto díla je porušením autorských práv a může zakládat občanskoprávní, správněprávní, popř. trestněprávní odpovědnost.

1. vydání

© Katedra obecné lingvistiky FF UPOL, 2014

© Univerzita Palackého v Olomouci, 2014

ISBN 978-80-244-4356-0

OBSAH

KOL/APJAZ	Analýza přirozeného jazyka v umělé inteligenci	10
KOL/APJAZ	Logic analysis of natural language in artificial intelligence	11
KOL/B13	Indonéština 3	12
KOL/B13	Indonesian Language 3	14
KOL/B14	Indonéština 4	16
KOL/B14	Indonesian Language 4	18
KOL/B1L	Dějiny Indonésie na pozadí literatury	20
KOL/B1L	History of Indonesian Literature	22
KOL/BSEM	Biosémiotika – gramatiky DNA	24
KOL/OBI	Biosémiotika	24
KOL/BSEM	Biosemiotics – DNA and protein synthesis grammars	26
KOL/OBI	Biosemiotics	26
KOL/BTB	Bez trubek a bez bubnů – teorie sémiotiky	28
KOL/BTB	Without tubes and drums – theory of semiotics	29
KOL/DJAZ	Dětský jazyk: základní přehled	30
KOL/DJAZP	Dětský jazyk: vybrané problémy	30
KOL/DJAZ	Child Language: introduction	32
KOL/DJAZP	Child Language: selected problems	32
KOL/EZIV	Evoluce života a jazyka 1	35
KOL/OEZJ	Evoluce života a jazyka 1	35
KOL/OZIJ	Život, informace a jazyk: úvod do biologie	35
KOL/EZIV	Evolution of life and language 1	37
KOL/OEZJ	Evolution of life and language 1	37
KOL/OZIJ	Life, information and language: introduction to biology	37
KOL/FON	Obecná fonetika a fonologie	39
KOL/FON	General Phonetics and Phonology	41
KOL/LSEM	Logická sémantika	43
KOL/LSEM	Logical Semantics	44

KOL/MET Metodologie vědy	45
KOL/MET Science Methodology	46
KOL/MORF Morfosyntax	47
KOL/MORF Morphosyntax	48
KOL/OABC Ajvaz, Borges, Calvino. Reflexe sémiotických teorií v literatuře	49
KOL/OABC Ajvaz, Borges, Calvino. Reflection of Semiotic Theories in Literature	51
KOL/OCLT Četba lingvistického textu	53
KOL/OCLT Reading of Linguistic Text	54
KOL/OKA1 Komplexní analýza komunikačního procesu a textu 1	55
KOL/OKA1 Complex Analysis of Communication Process and Text 1	56
KOL/OKA2 Komplexní analýza komunikačního procesu a textu 2	57
KOL/OKA2 Complex Analysis of Communication Process and Text 2	59
KOL/OKA3 Komplexní analýza komunikačního procesu a textu 3	61
KOL/OKA3 Analysis of Communication Process and Text 3	62
KOL/OKAD Kritická analýza diskurzu 1	63
KOL/OKAD Critical discourse analysis 1	64
KOL/OKORP Korpusová lingvistika	65
KOL/OKORP Corpus Linguistics	67
KOL/OLE Lingvistická encyklopedie 1	69
KOL/OLE Encyclopedia of Language and Linguistic 1	71
KOL/OLE2 Lingvistická encyklopedie 2	73
KOL/OLE2 Encyclopedia of Language and Linguistic 2	75
KOL/OLE3 Lingvistická encyklopedie 3	77
KOL/OLE3 Encyclopedia of Language and Linguistics 3	79
KOL/OLS Lingvistická stáž 1	81
KOL/OLS2 Lingvistická stáž 2	81
KOL/OLS Educational stay 1	82
KOL/OLS2 Educational stay 2	82

KOL/OMAZ Menzerath-Altmanův zákon 1	83
KOL/OMAZ Menzerath-Altman Law 1	85
KOL/OMAZ2 Menzerath-Altmanův zákon 2	87
KOL/OMAZ2 Menzerath-Altman Law 2	89
KOL/OML1 Metody lingvistiky 1	91
KOL/OML1 Linguistic Methodology 1	93
KOL/OML2 Metody lingvistiky 2	95
KOL/OMLB2 Metody lingvistiky 2	95
KOL/OML2 Linguistic Methodology 2	97
KOL/OMLB2 Linguistic Methodology 2	97
KOL/OMS Mediální sémiotika. Technologie psaní a čtení	99
KOL/OMS Media Semiotics. Technology of Writing and Reading	101
KOL/OMTE Matematické modelování textu 1	103
KOL/OMTE Mathematical Modeling of Text 1	104
KOL/OMTE2 Matematické modelování textu 2	105
KOL/OMTE2 Mathematical Modeling of Text 2	106
KOL/OOL1 Obecná lingvistika 1	107
KOL/OOL1 General linguistics 1	109
KOL/OOL2 Obecná lingvistika 2	111
KOL/OOL2 General Linguistics 2	113
KOL/OPL Psycholingvistika	115
KOL/OPL2 Psycholingvistika 2: vybrané problémy	115
KOL/OPL Psycholinguistics	118
KOL/OPL2 Psycholinguistics 2: selected problems	118
KOL/OPRO Proměny českého lingvistického myšlení	121
KOL/OPRO Metamorphoses of Czech Linguistic Thought	123
KOL/OSE Rádio Svoboná Evropa 1	125
KOL/OSE2 Rádio Svoboná Evropa 2	125
KOL/OSE Radio Free Europe 1	127
KOL/OSE2 Radio Free Europe 2	127

KOL/OSLZ Určování autorství Slezských písní	129
KOL/OSTG Segmentace pro testování gramatiky	129
KOL/OSLZ Verification autorship of Slezské písně	131
KOL/OSTG Segmentation of text for testing the relevance of grammatical description by quantitative methods	131
KOL/OSM1 Sémiotika 1	133
KOL/OSM1 Semiotics 1	135
KOL/OSM2 Sémiotika 2	137
KOL/OSM2 Semiotics 2	139
KOL/OSO Sporné otázky z oblasti gramatiky 1	141
KOL/OSO Selected grammatical problems 1	142
KOL/OSP Současné přístupy ke komunikaci a jazyku	143
KOL/OSP Contemporary Approaches to Language and Communication	145
KOL/OTK1 Teorie komunikace 1	147
KOL/OTKF1 Teorie komunikace 1	147
KOL/OTK1 Theory of Communication 1	149
KOL/OTKF1 Theory of Communication 1	149
KOL/OTK2 Teorie komunikace 2	151
KOL/OTKF2 Teorie komunikace 2	151
KOL/OTK2 Theory of Communication 2	153
KOL/OTKF2 Theory of Communication 2	153
KOL/OTVP Teorie lexikálního významu: přístupy a metody	155
KOL/OTVP Theories of Lexical Meaning Approaches and Methodologies	157
KOL/OZM Základy matematiky pro lingvisty 1	159
KOL/OZM Basics of Mathematics for Linguists 1	161
KOL/OZM2 Základy matematiky pro lingvisty 2	163
KOL/OZM2 Basics of Mathematics for Linguists 2	164
KOL/PST Pražský strukturalismus	165

KOL/PST Prague Structuralism	167
KOL/TEIN Teorie informace	169
KOL/TEIN Information Theory	170
KOL/UOL Úvod do obecné lingvistiky	171
KOL/UOL Introduction into General Linguistics	173
KOL/UTK Úvod do teorie komunikace	175
KOL/UTK Introduction into Theory of Communication	177
KOL/VDEJ Vybrané kapitoly z dějin lingvistiky	179
KOL/VDEJ Selected Chapters and Problems of History of Linguistics	181
KOL/VFIRE Fikce a realita teorie v praxi	184
KOL/VVED Věda ve vědecké fantastice	184
KOL/VFIRE Fiction and Reality of Theory in Practice	187
KOL/VVED Science in science fiction	187
KOL/VIKT Vizualita, ikonologie a teorie obrazu: co mají obrazy za lubem?	190
KOL/VIKT Visuality, Iconology, Picture Theory: What do Pictures want?	191
KOL/VINTE Intermedialita: nové přístupy ke starým otázkám?	192
KOL/VINTE On Intermediality: New Approaches to the Old Questions?	193
KOL/VJAZ Ještě jeden úvod do studia jazyka	194
KOL/VJAZ Ještě jeden úvod do studia jazyka	194
KOL/VJAZ Another Introduction into Language Studies	197
KOL/VJAZ Another Introduction into Language Studies	197
KOL/VKORP Úvod do korpusové lingvistiky	200
KOL/VKORP Basics of Corpus Linguistics	201
KOL/VLAP Lingvistické aplikace	202
KOL/VLAP Linguistic Applications	204
KOL/VNEZ Teorie nezdarů. Vybrané problémy sémiotiky komunikace	206
KOL/VNEZ Theory of Failures. Selected Problems of Communication Semiotics	207
KOL/VPJTP Psaní jako tvůrčí proces	208

KOL/VPJTP Writing as a Creative Process	209
KOL/VPROP Propaganda a persvaze	210
KOL/VPROP Propaganda and Persuasion	211
KOL/VRSE Rádio Svobodná Evropa	212
KOL/VRSE Radio Free Europe	213
KOL/VTREN Trendy na poli diskurzivní a konverzační analýzy	214
KOL/VTREN Trends in the Field of Discourse and Conversation Analysis	216
KOL/YY1 Kantonština 1	218
KOL/YY1 Cantonese 1	219
KOL/ZLP Základy lingvistické práce	220
KOL/ZLP Basics of Linguistic Techniques	221
KOL/91AAM Aktuální metody zkoumání verbální komunikace	222
KOL/91AAM Current Methods of Verbal Communication Research	223
KOL/91AFL Formální lingvistika	224
KOL/91AFL Formal Linguistics	224
KOL/91ATK Teorie komunikace se zvláštním žřetelem	225
KOL/91ATK Communication Theory in View of Verbal Communication	226
KOL/91ATS Teorie struktury a systému (fraktální struktura jazyka)	227
KOL/91ATS Theory of Structure and System (Fractal Structure of Language)	227
KOL/91AVM Vědní metodologie se žřetelem k problémům verbální komunikace	228
KOL/91AVM Science Metodology in View of Verbal Communication Issues	229
KOL/92ALE Lingvistická encyklopedie	230
KOL/92ALE Encyklopedia of Language and Linguistics	232
KOL/92ATM Teorie nových médií a lingvistika z hlediska sémiotického	234
KOL/92ATM New Media Theory and Linguistics in Semiotic Viewpoint	234
KOL/92BDJ Dějiny jazykovědy	235
KOL/92BDJ History of Linguistics	236

KOL/92BFF	Filosofie fyziky	237
KOL/92BFF	Philosophy of Physics	237
KOL/92BFR	Filozofie ve vztahu ke zkoumání řečové činnosti	238
KOL/92BFR	Philosophy in Relation to Speech Activity Research	239
KOL/92BFV	Filosofie vědy	240
KOL/92BFV	Philosophy of Science	242
KOL/92BGP	Základy gramatických popisů	244
KOL/92BGP	Foundations of Grammatical Descriptions	245
KOL/92BKL	Úvod do kvantitativní lingvistiky	247
KOL/92BKL	Introduction of Quantitative Linguistics	248
KOL/92BST	Sémiotika v teorii a praxi	249
KOL/92BST	Semiotics in Theory and Praxis	250

Analýza přirozeného jazyka v umělé inteligenci

ANOTACE

Studenti jsou nejprve populárně naučně seznámeni s problematikou umělé inteligence. Je představen Turingův test, který je motivací pro logickou analýzu přirozeného jazyka. Následuje seznámení studentů s multiagentním systémem a komunikací agentů. Dále jsou představeny různé logické systémy, jako je výroková logika, predikátová logika a transparentní intensionální logika, z hlediska jejich vyjadřovací (expresivní) síly. Výklad těchto systémů je koncipován tak, aby problematiku pochopili i studenti, kteří s logikou nemají žádné zkušenosti.

OBSAH

- (1) Umělá inteligence a multiagentní systémy
- (2) Vztah Turingova testu k vyjadřovací síle formálního jazyka
- (3) Historie logické analýzy přirozeného jazyka (PJ)
- (4) Sémantika výrokové logiky (VL)
- (5) Analýza jednoduchých vět PJ prostřednictvím VL
- (6) Sémantika predikátové logiky prvního řádu (PL1)
- (7) Analýza jednoduchých vět PJ prostřednictvím PL1
- (8) Transparentní intenzionální logika (TIL) a její sémantická báze
- (9) Pojetí pojmu v TIL, Definice konstrukce v TIL
- (10) Zmiňování versus užití pojmu
- (11) Supozice de dicto versus de re
- (12) Analýza vět s presupozicí v TIL

KOL/APJAZ**Logic analysis of natural language
in artificial intelligence****SUMMARY**

Students are first familiarized with the issue of artificial intelligence in popular form, specifically with the issue of an agent communication in multi-agent systems. The Turing test is introduced as a motivation for logical analysis of natural language. The importance of the expressive power of formal language is emphasized from the viewpoint of logical inference. The expressive power of Propositional logic, First order predicates logic and Transparent Intensional Logic (TIL) will be compared. Course is focused mainly on TIL, the language with the highest expressive power. It will be shown, how it can be captured and explicitly specified via TIL the very specific features of natural language (such as de dicto/de re suppositions, presuppositions etc.)

CONTENT

- (1) Artificial intelligence and multi-agents systems
- (2) The relationship between Turing test and the expressive power of a logical system
- (3) History of logical analysis of natural language (NL)
- (4) Semantics of Propositional logic (PL)
- (5) Analysis of simple sentences of NL by means of Propositional logic (PL)
- (6) Semantics of First-order (predicate) logic (FOL)
- (7) Analysis of simple sentences of NL by means of FOL
- (8) Transparent Intensional Logic (TIL) and its semantic foundations
- (9) Approach to concepts in TIL, definition of construction in TIL
- (10) Use of the concept versus its mentioning
- (11) Supposition de dicto versus de re
- (12) The analysis of sentences with a presupposition in TIL

KOL/BI3

Indonéština 3

ANOTACE

Indonéština je oficiálním jazykem Indonéské republiky, je jazykem vzdělávání, úředního styku a médií. Jeho uživateli je přes 200 milionů mluvčích, což jej dělá jedním z nejpoužívanějších jazyků světa.

Předmět Indonéština 3 volně navazuje na Indonéštinu 1 a 2 probíhající na Katedře asijských studií FF UP. Indonéština 3 je zaměřena na prohloubení znalostí indonéského jazyka, jak v oblasti konverzační, tak gramatické. Hlavním výukovým materiálem zůstává publikace Indonéština autorky Zorici Dubovské, jež jako jediná z českých učebnic pojímá tento jazyk ve vši komplexnosti (každá kapitola obsahuje text vztahující se k některému z kulturních aspektů země, rozsáhlý aparát nových slov i gramatické vysvětlení použitých jevů). Z dalších výukových materiálů bude požadováno seznámení se s publikací Malajština: Učebnice malajsko-indonéské gramatiky v příkladech a práce s původními indonéskými texty.

Po absolvování kurzu Indonéština 3 budou studenti schopni diskutovat na témata podobná rozsahem například maturitní zkoušce z angličtiny: rodina, nakupování, Česká republika, Indonésie, svátky a zvyky, cestování, záliby, oblíbená kniha či film, popis osoby, města, kde žijí atd. Kromě základních „každodenních“ gramatických jevů budou studenti v tomto kurzu seznámeni s problematikou prefixů, infixů a sufixů, se složitými souvětími nebo frázovými spojeními.

Posluchači budou rovněž nadále vedeni k aktivnímu užívání jazyka a budou konfrontováni s poslechovými cvičeními i s náročnějšími požadavky na psaní vlastních textů. Součástí kurzu je obvykle také setkání nebo psaná komunikace s rodilým mluvčím.

Cílem předmětu je kromě samotného zvládnutí jazyka, také dosáhnout u studentů schopnosti pohlížet na jazyk ve vši jeho systémovosti, což jeho relativní „novost“ velmi dobře umožňuje.

OBSAH

- (1) Popis místa, dopravní prostředky – výhody a nevýhody
- (2) Cestování v různých částech světa
  - Gramatika: odvozená slovesa s prefixem ber-
- (3) Nakupování (nejrozličnějšího zboží)
- (4) Svátky, oslavy
  - Gramatika: odvozená slovesa s prefixem me-
- (5) Můj dům, byt, pokoj
- (6) Stěhování
  - Gramatika: Trpný rod
- (7) Společné stolování
- (8) Host v domě a odpovídající zdvořilostní fráze
  - Gramatika: Rozkazovací způsob, způsoby vybidnutí
- (9) Počasí
- (10) Předpověď počasí
  - Gramatika: Slovesný sufix -kan
- (11) Divadlo
- (12) Návštěva kulturních akcí
  - Gramatika: Slovesný sufix -i

KOL/BI3

Indonesian Language 3

SUMMARY

Indonesian is the official language of the Republic of Indonesia, it is a language of the education, official contacts and media. Its users are over 200 million speakers, that actually makes the Indonesian language one of the most used language in the world.

The course Indonesian Language 3 is primarily focused on deepening knowledge of the Indonesian language regarding both conversation and grammar. The main teaching material remains the publication *Indoněština* by Zorica Dubovská which is the only Czech textbooks embrace this language in all its complexity (each chapter contains text relating to some of the cultural aspects of the country, extensive amount of new words and explanations about grammatical phenomena). In addition to that teaching material will be required to get acquainted with the publication *Malay Language: Textbooks of Malay-Indonesian grammar* in examples, and with selected Indonesian original texts.

After completing the course Indonesian Language 3, the students will be able to talk about the topics from the textbook, which correspond to the communication level A2 to B1 regarding their lexical and content scope: family, shopping, Czech Republic, Indonesia, holidays and customs, travelling, hobbies, favorite book or film, description of a person, hometown, etc. Also the knowledge of grammar will be deepened; students are introduced to prefixes, infixes and suffixes, with complex sentences and collocations.

Graduates must demonstrate their ability to understand written and spoken texts, and write their own texts on selected topics.

CONTENT

- (1) Description of the place, transport
- (2) Traveling in different parts of the world
  - Grammar: verbs with the prefix ber-
- (3) Shopping
- (4) Holiday, celebrations
  - Grammar: verbs with the prefix me-
- (5) My house, apartment, room
- (6) Moving house
  - Grammar: Passive
- (7) Eating together
- (8) Guest in the house and how to behave
  - Grammar: Imperative
- (9) Weather
- (10) Forecast
  - Grammar: Verbs with suffix -kan
- (11) Theater
- (12) Culture activities
  - Grammar: Verbs with suffix -i

KOL/BI4

Indonéština 4

ANOTACE

Předmět *Indonéština 4* volně navazuje na kurzy *Indonéština 1 a 2* (ASH/BI1, ASH/BI 2), které jsou realizovány na Katedře asijských studií a na předmět *Indonéština 3* (KOL/BI3) probíhající na Katedře obecné lingvistiky. Podmínkou účasti v kurzu je absolvování výše zmíněných kurzů nebo studentova znalost jazyka na této úrovni. Hlavním výukovým materiálem zůstává publikace *Indonéština* autorky Zorici Dubovské, jež jako jediná z českých učebnic pojímá tento jazyk ve vší komplexnosti (každá kapitola obsahuje text vztahující se k některému z kulturních aspektů země, rozsáhlý aparát nových slov i gramatické vysvětlení použitých jevů). Z dalších výukových materiálů bude požadováno seznámení se s publikací *Malajština*: Učebnice malajsko-indonéské gramatiky v příkladech i práce s původními indonéskými texty.

Po absolvování kurzu *Indonéština 4* budou studenti schopni diskutovat na témata rozsahem a náročností odpovídající mezinárodní úrovni B1: Volný čas a zábava, komunikace na úřadech, indonéské jídlo, návštěva restaurace, Jakarta, Praha, město vs. venkov, náboženství atd. V gramatice budou studenti nově seznámeni s problematikou konfixů, reduplikace a používání částic. Součástí kurzu je obvykle také setkání nebo psaná komunikace s rodilým mluvčím.

Studenti budou nadále vedeni k aktivnímu užívání jazyka, budou konfrontováni s poslechovými cvičeními i s náročnějšími požadavky na psaní vlastních textů. Podmínkou získání zkoušky je kromě písemného i ústního zvládnutí látky překlad uměleckého textu z indonéštiny do češtiny.

OBSAH

- (1) Zábava a volný čas
- (2) Imigrační úřad
  - Gramatika: slovesný prefix memper-; jmenné afixy pe-, -an
- (3) Indonéské jídlo
- (4) V restauraci
  - Gramatika: prefix ter-
- (5) Jakarta, Praha, hlavní města
- (6) Dopis
  - Gramatika: konfixy ke-an, per-an, pe-an; sufixy -man, -wati, -wan
- (7) Výlet na vesnici
- (8) Město vs. venkov
  - Gramatika: reduplikace
- (9) ZOO, parky, zahrady
- (10) Bajky a tradiční indonéské příběhy
  - Gramatika: prefix se-, sufix -nya, částice -lah, -kah, -pun
- (11) Přísloví
- (12) Náboženství
  - Gramatika: Syntax, spojky

KOL/BI4

Indonesian Language 4

SUMMARY

Indonesian Language 4 is related with course *Indonesian Language 1* and 2 (ASH/BI1, ASH/BI2) held at the Department of Asian Studies FF UP and *Indonesian Language 3* (KOL/BI3) held at the Department of General Linguistics.

The course *Indonesian Language 4* is primarily focused on deepening knowledge of the Indonesian language regarding both conversation and grammar. The main teaching material remains the publication *Indoněština* by Zorica Dubovská which is the only Czech textbooks embrace this language in all its complexity (each chapter contains text relating to some of the cultural aspects of the country, extensive amount of new words and explanations about grammatical phenomena). In addition to that teaching material will be required to get acquainted with the publication *Malay Language: Textbooks of Malay-Indonesian grammar* in examples, and with selected Indonesian original texts.

After completing the course *Indonesian Language 4*, the students will be able to talk about the topics from the textbook, which correspond to the communication level B1 regarding their lexical and content scope: Free time and entertainment, Indonesian food, In the restaurant, Jakarta, Praha, city vs countryside, religion etc. Also the knowledge of grammar will be deepened; students are introduced to complex affixes, reduplication, using particles etc.

Graduates must demonstrate their ability to understand written and spoken texts, and write their own texts on selected topics. One part of the final exam is to translate the literary text from the Indonesian language into Czech language.

CONTENT

- (1) Free time and entertainment
- (2) Immigration office
  - Grammar: verbs with prefix *memper-* ; noun affixes *pe-*, *-an*
- (3) Indonesian food
- (4) In the restaurant
  - Grammar: using prefix *ter-*
- (5) Jakarta, Prague, capital cities
- (6) Writing a letter
  - Grammar: noun with confixes *ke-an*, *per-an*, *pe-an*; suffixes *-man*, *-wan*, *-wati*
- (7) Trip to the village
- (8) Countryside vs. city
  - Grammar: reduplication
- (9) ZOO, parks, gardens
- (10) Fables and traditional Indonesian stories
  - Grammar: using prefix *se-*, suffix *-nya*, particles *-lah*, *-kah*, *-pun*
- (11) proverbs
- (12) Religion
  - Grammar: Syntax, conjunctions

Dějiny Indonésie na pozadí literatury

ANOTACE

Jednoseměstrální seminář se bude věnovat moderním dějinám Indonésie, tedy historii 20. století od počátků osvobozenického hnutí až po dnešek, a jejich reflexi v indonéské literatuře. Studenti se hyperaktivním způsobem seznámí s nejvýznamnějšími událostmi a předními osobnostmi indonéské historie a kultury. Každému probíranému období – Indonéské politické probuzení (1910–1927), přísaha mládeže a Indonésie žaluje! (1928–1934), Od japonské okupace po vyhlášení nezávislosti 17. srpna 1945, Indonéská revoluce a války za nezávislost (1945–1949), Sukarnova cesta od svobody k řízení demokracii (1950–1965), Suhartův „nový řád“ (1966–1998), 1998 až dnes – bude věnována samostatná výkladová lekce, na níž bude navazovat seminář věnovaný četbě a rozboru literárních textů (v češtině např. Chairil Anwar, Sitor Situmorang, Rendra, Goenawan Mohamad, Seno Gumira Ajidarma, Adek Alwi, Motinggo Busye, Lia Cyntia, Wisran Hadi, Idrus, Kuntowijoyo, Mochtar Lubis, Saut Situmorang, Harris Effendi Thahar, Putu Wijaya a další). Autor i dílo budou zařazeni do konkrétního historického i společenského kontextu, jež je od evropského velmi rozdílný a pro neznalého „pozorovatele“ jen obtížně specifikovatelný. Budou představeny hlavní literární skupiny, časopisy, hnutí a jejich stěžejní myšlenky. Při analýze literárního díla, která je rovněž podmínkou získání zápočtu, je více než na literárně-vědný rozbor díla kladen důraz na správně porozumění historickému, společenskému (náboženskému, etnickému) kontextu, pochopení, proč si autor zvolil právě toto téma, zda-li koresponduje s jeho životem a místem či „nemístem“ ve společnosti atd.

OBSAH

- (1) Indonéské politické probuzení (1910–1927)
- (2) Malajská literatura, vydavatelství Balai Pustaka, Marah Rusli, Merari Siregar, Abdoel Moeis, Nur Sutan Iskandar; Muhammad Yamin, Rustam Effendi
- (3) Příklad mládeže a Indonésie žaluje! (1928–1934)
- (4) Měsíčník Pujangga Baru, Sutan Takdir Alisjahbana, Sanusi Pane, Armijn Pane, Amir Hamzah
- (5) Od japonské okupace po vyhlášení nezávislosti 17. srpna 1945
- (6) Indonéská revoluce a války za nezávislost (1945–1949)
- (7) Angkatan 45 (Generace 45), Gelang-gang (Aréna), časopis Gema Suasana (Ozvěna situace); básníci Chairil Anwar, Asrul Sani, Rivai Apin, Sitor Situmorang; prozaici Pramoedya Ananta Toer
- (8) Sukarnova cesta od svobody k řízené demokracii (1950–1965)
- (9) LEKRA Lembaga Kebudayaan Rakyat (Ústav lidové kultury), čas. Zaman Baru (Nová doba); univerzální humanismus vs. socialistický realismus
- (10) Suhartův „nový řád“ (1966–1998)
- (11) Hledání nových literárních směrů, prozaici: Ramadhan K. H., Iwan Simatupang, Umar Kayam, Kuntowijoyo, Putu Wijaya; básníci: W. S. Rendra, Taufiq Ismail, Goenawan Mohamad, Sapardi Djoko Damono, Sutardji Calzoum Bahri, Emha Ainun Nadjib
- (12) 1998 až dnes

History of Indonesian Literature

SUMMARY

One semester course will focus on the modern history of Indonesia – the history of the 20th century since the beginning of the liberation movement to the present – and its reflection in Indonesian literature. Students will become familiar with the main events and leading personalities of Indonesian history and culture. Each historical period – Indonesian political awakening (1910–1927), Indonesia Youth Oath and Sukarno's Indonesia Menggugat! (1928–1934), the Japanese occupation and the Declaration of Independence on the 17th August 1945, The Indonesian revolution and wars of independence (1945–1949), Sukarno's journey from freedom to guided democracy (1950–1965), Suharto's New Order (1966–1998), 1998–today – will be devoted of 90 minut long lesson. The teoretical lesson will be followed by a seminar focusing on reading and analyzing selected texts. Between the writers will be mentioned Chairil Anwar, Sitor Situmorang, Rendra, Goenawan Mohamad, Seno Gumira Ajidarma, Adek Alwi, Motinggo Busye, Lia Cyntia, Wisran Hadi, Idrus, Kuntowijoyo, Mochtar Lubis, Saut Situmorang, Harris Effendi Thahar, Putu Wijaya etc. Writers and the literary work will be categorized according to the historical and social context that is very different from the European view. Students will learn about the main literary groups, journals, movements and their key thoughts. At the end of the course the students will be able to analyze the works of Indonesian literature within a broader historical and social framework, to put them into the right context of time, place, and also the social context.

CONTENT

- (1) Indonesian political awakening (1910–1927)
- (2) Malay literature, Balai Pustaka publishing, Marah Rusli, Merari Siregar, Abdoel Moeis, Nur Sutan Iskandar; Muhammad Yamin, Rustam Effendi
- (3) Indonesia Youth Oath and Sukarno's Indonesia Menggugat! (1928–1934)
- (4) Magazine Pujangga Baru, Sutan Takdir Alisjahbana, Sanusi Pane, Armijn Pane, Amir Hamzah
- (5) From the Japanese occupation until the Declaration of Independence on the 17th August 1945:
- (6) The Indonesian revolution and wars of independence (1945–1949)
- (7) Angkatan 45 (Generation 45), Gelang-gang (Arena), magazine Gema Suasana (Echo of Circumstances); poets: Chairil Anwar, Asrul Sani, Rivai Apin, Sitor Situmorang; novelists: Pramoedya Ananta Toer
- (8) Sukarno's journey from freedom to guided democracy (1950–1965)
- (9) LEKRA Lembaga Kebudayaan Rakyat (Institute for People's Culture), magazine Zaman Baru (New Era); universal humanism vs. socialist realism
- (10) Suharto's New Order (1966–1998)
- (11) New literary trends, novelists: Ramadhan K. H., Iwan Simatupang, Umar Kayam, Kuntowijoyo, Putu Wijaya; poets: W. S. Rendra, Taufiq Ismail, Goenawan Mohamad, Sapardi Djoko Damono, Sutardji Calzoum Bahri, Emha Ainun Nadjib
- (12) 1998–now

KOL/BSEM

Biosémiotika – gramatiky DNA

KOL/OBI

Biosémiotika**ANOTACE**

Seminář základním způsobem uvádí do historie a současného stavu biosémiotiky. Témata seminářů představují vybrané biosémiotické školy, teorie či přístupy, výběrově přední představitele biosémiotiky. Účastníci jsou nejdříve seznámeni s nejnужnějsími základy molekulární biologie, které jsou výchozí pro vysvětlení sémiotického statusu DNA a proteosyntézy. Důraz je následně kladen na současný sémiotický popis proteosyntézy. Seminář především testuje regulérnost sémiotického pojmání proteosyntézy, DNA, procesů v živém tvaru atd., definuje předpoklady gramatického popisu proteosyntézy. Úkolem semináře je analyzovat jednotlivé texty jednotlivých autorů a podrobovat je kritice z hlediska sémiotického a lingvistického. Na základě určení výrazové a obsahové sady v konceptech analyzovaných textů a užití komutačního testu je postupně formulován udržitelný sémiotický výklad DNA a proteosyntézy. Seminář ve výsledku určí arbitrární rozhraní výrazové a obsahové sady sémiózy DNA a proteosyntézy, formuluje koncept dvojí artikulace projevující se ve struktuře výrazové sady a řeší problematiku nalezení metajazyka vhodného k popisu obsahové sady. Pozornost kurzu je věnována také lingvistickým a lexikostatistickým metodám při analýze textu i DNA/proteosyntézy, charakteristikám jazyka/textu/DNA/proteosyntézy apod. ve vztahu k teorii informace a komunikace k jazyku a živému tvaru jakožto systémům optimalizovaným pro přenos informace.

OBSAH

- (1) Historie vztahů lingvistiky a biologie – metafory a metody (na příkladu historicko-srovnávací jazykovědy a teorie Pražského lingvistického kroužku)
- (2) Umwelt – předzvěst biosémiotiky
- (3) Počátky jazykové metafory života a Roman Jakobson
- (4) Metafory a metody, jazykovost DNA v současných perspektivách
- (5) Markoš: tajemství hladiny a tajemství DNA
- (6) Barbieri: organické kódy
- (7) Trifonov: překrývající se kódy DNA
- (8) Ji: jazykové plány buňky
- (9) Pattee: autoreprodukce, fyzikální a sémiotické
- (10) Hoffmeyer: kodaňská škola s vyloučením Hjelmsleva
- (11)–(12) Lingvistická analýza živého tvaru – lexikostatistika DNA

KOL/BSEM

**Biosemiotics – DNA and protein
synthesis grammars**

KOL/OBI

Biosemiotics**SUMMARY**

The course provides a basic introduction to history and present state of biosemiotics. Topics of individual classes cover selected schools of biosemiotics, theories or approaches, and selected prominent personalities of biosemiotics. Students will first be acquainted with essentials of molecular biology that form the necessary background for explanation of semiotic status of DNA a proteosynthesis. Accent will then be placed on contemporary description of proteosynthesis. The course will primarily strive to test regularity of semiotic understanding of proteosynthesis, DNA, processes in living shapes, etc., define prerequisites of grammatical description of proteosynthesis. The aim of the course is to analyse individual texts by individual authors and criticise them from the standpoint of semiotics and linguistics. Based on determination of expression and content sets in concepts of analysed texts and application of commutation test, a sustainable semiotic interpretation of DNA and proteosynthesis will be formulated gradually. The course will eventually determine the arbitrary borderline between expression and content sets of DNA and proteosynthesis semiosis formulate concept of double articulation manifested in the structure of the expression set and discuss the issue of finding meta-language suitable for description of the content set. Attention is also given to linguistic and lexico-statistical methods in analysing text and DNA/proteosynthesis, characteristics of language/text/DNA/proteosynthesis, etc. in relation to theory of information and communication to language and the living shape as systems optimized from transmission of information.

CONTENT

- (1) History of relations between linguistics and biology
– metaphors and methods (on the example of historical-comparative linguistics and theories of the Prague School)
- (2) Umwelt – foreshadowing of biosemiotics
- (3) Origins of the language metaphor of life and Roman Jakobson
- (4) Metaphors and methods, language character
of DNA in contemporary perspectives
- (5) Markoš: the secret of water surface and the secret of DNA
- (6) Barbieri: organic codes
- (7) Trifonov: overlapping DNA codes
- (8) Ji: language plans of cells
- (9) Pattee: autoreproductions, physical and semiotic
- (10) Hoffmeyer: The Copenhagen School minus Hjelmlev
- (11)–(12) Linguistic analysis of living shape
– lexicostatistics of DNA

Bez trubek a bez bubnů – teorie sémiotiky

ANOTACE

Cílem pracovní přednášky je vytvořit elementární model sémiózy. Kurz je postaven na dialogu přednášejících a publika, postupném zavádění pojmů a termínů, které nebude závislé na znalosti či interpretaci předchůdných teorií. Závěry společných diskusí budou nicméně s reprezentativní sémiotickou literaturou kontextualizovány. Výsledkem by měla být formulace obecného, bezrozporného modelu sémiózy, který bude vhodný nejen pro základní vymezení jakéhokoli popisu jazyka, ale také jakýchkoli jiných znakových interakcí.

OBSAH

- (1) Fyzický a sémiotický
- (2) Subjekt sémiózy
- (3) Signál a znak
- (4) Purport (preartikulace)
- (5) Dvojsada vs jednosada
- (6) Dvojí artikulace
- (7) Arbitrárnost, analogie a principy přiřazení
- (8) Ekonomičnost/záhodnost
- (9) Linearita
- (10) Podmínka komplexního kódu
- (11) Primární a sekundární kódy
- (12) Denotace/konotace
- (13) Mezní případy sémiózy (ostenze)
- (14) Nulový znak
- (15) Struktura výrazové sady
- (16) Struktura obsahové sady
- (17) Komunikace, interpretace, kód

KOL/BTB**Without tubes and drums – theory of semiotics****SUMMARY**

The lecture aims to build an elementary model of semiosis. The course builds on dialogue between lecturers and the audience, gradual introduction of terms and concepts that do not presuppose knowledge or interpretation of preceding theories. Conclusions of discussions will nevertheless be put into the context of representative literature in the field of semiotics. This should result in formulation of a general, consistent model of semiosis, suited not only for basic definition of any description of language, but also of any other sign interactions.

CONTENT

- (1) Physical and semiotic
- (2) Subject of semiosis
- (3) Signal and sign
- (4) Purport (pre-articulation)
- (5) Doublet vs. monoset
- (6) Double articulation
- (7) Arbitrariness, analogy and principles of attribution
- (8) Economy/suitability
- (9) Linearity
- (10) Complex code condition
- (11) Primary and secondary codes
- (12) Denotation/connotation
- (13) Limit cases of semiosis (ostension)
- (14) Zero sign
- (15) Structure of set of expression
- (16) Structure of set of content
- (17) Communication, interpretation, code

KOL/DJAZ

Dětský jazyk: základní přehled

KOL/DJAZP

Dětský jazyk: vybrané problémy**ANOTACE**

Kurz je uvedením do základních témat studia dětského jazyka – jeho osvojování a vývoje. Kombinací pracovních přednášek, četby textů a samostatné práce na vybraných problémech seznámí studenty s klíčovými okamžiky ve vývoji dětské řeči a možnostmi jejich vysvětlení. Představí hlavní teorie oboru, specifické experimentální techniky a základní zjištění o mechanismech osvojování (mateřského) jazyka. Kurz je orientován prakticky experimentálně – očekávaným výstupem jsou samostatné studentské projekty.

OBSAH

- (1) Uvedení do oboru
  - vymezení předmětu disciplíny, významných představitelů, literatury, základních informačních zdrojů, databází, specifikace českého výzkumného prostředí
- (2) Metody při zkoumání dětského jazyka
  - seznámení ze základními výzkumnými paradigmaty v jazykové akvizici (deník, dotazník, experiment atd.), ukázky zpracování dat v databázích (CHILDES, CDI), představení technických prostředků výzkumu (TTR, MLU a jiné baterie), seznámení se zásadami empirického výzkumu v oblasti dětského jazyka
- (3) Přístupy k jazykové akvizici
  - diachronní i synchronní představení základních teoretických pozic v jazykové akvizici (nativismus/racionalismus /formalismus × empirismus a interakční přístup; inside out a outside in přístupy) – jejich přednosti, nedostatky, významní představitelé, ukázky z výzkumu (sémantický bootstrapping, kompetiční model)
- (4) Fonologický vývoj dětského jazyka – percepce
  - základní teorie (maturační, univerzální, attunement aj.), významné studie (Oller, Irwin, Eimas) a metody výzkumu z oblasti akvizice produkce a recepce na úrovni zvukové roviny jazyka

- (5) Fonologický vývoj dětského jazyka – produkce
- (6) Osvojování lexikonu 1
  - hlavní témata a přístupy v akvizici lexikálně-sémantické roviny jazyka: fáze vocabulary growth a problém lexikálního spurtu
- (7) Osvojování lexikonu 2
  - akvizice sémantických vztahů a problematika under– a over-extension, téma sdílené pozornosti, mapping, vrozená omezení (Markmann, Bloom)
- (8) Co je to wug: tvarosloví v akvizici
  - univerzália a specifika v akvizici gramatiky: rozlišení výzkumu gramatiky a slovtvorby, vývoj morfologických kategorií – teoretické koncepty a explanace, představení wugtestu
- (9) Co je to wug: slovtvorba v akvizici
  - témata v akvizici slovtvorby, typologická specifika, teorie E. Clarkové: principy transparentnosti, jednoduchosti a produktivity, případová studie – akvizice kompozit
- (10) Osvojování syntaxe
  - srovnání nativistického (Lustová) a empirického přístupu (Tomasello), období dvouslovné fáze – problém pivotové gramatiky, ilustrace některými kategoriemi (pasivum, pomocná slovesa, vývoj jmenné fráze, typy vět, spojky a souvětí)
- (11) Akvizice diskurzu
  - akvizice socio-pragmatických aspektů komunikace: problém pozornosti a perspektivy, fáze rozvoje koherentního dialogu, střídání komunikačních rolí a jazyková i pragmatická vodítka, registry a komunikační rutiny
- (12) Gramotnost: akvizice čtení
  - ortografie, fonologické povědomí, strukturované modely čtení (single- a dual-route model), identifikace, lexikální přístup, high-level competence, dyslexie, čtení s porozuměním: inference making, story structure sensitivity, prediktory čtení
- (13) Víc než jeden jazyk: akvizice a bilingvismus
  - infant, child, adolescent a adult acquisition, problém interference, mixování a přepínání kódů, bilingvismus a kognitivní rizika/benefity

KOL/DJAZ

Child Language: introduction

KOL/DJAZP

Child Language: selected problems**SUMMARY**

The course is an introduction to the basic topics of study of child language – its acquisition and development. By combining lectures, reading and individual work on selected problems, students will be introduced to key moments in development of child speech and the possibilities of their explanation. The main theories of the field will be introduced as well as experimental techniques and basic discoveries related to mechanisms of acquisition of (first) language. The course is experimentally oriented – the expected output is individual student projects.

CONTENT

- (1) Introduction to the field of study
  - definition of the subject, prominent personalities, literature, basic information resources, databases, specification of Czech research environment
- (2) Methods for research of child language
  - introduction to basic research paradigm in language acquisition (diary, questionnaire, experiment, etc.), samples of processed data in databases (CHILDES, CDI), introduction to technical means of research (ITR, MLU and other batteries), introduction to principles of empirical research in the field of child language
- (3) Approaches towards language acquisition
  - diachronic a synchronic introduction to basic theoretical positions in the field of language acquisition (nativism/rationalism/formalism × empiricism and interaction-based approach;? inside out and outside in approaches) their advantages, drawbacks, prominent proponents, samples of research (semantic bootstrapping, competition model)

- (4) Phonological development of child language – perception
  - basic theories (maturation, universal, attunement, and others), prominent studies (Oller, Irwin, Eimas) and methods of research in the fields of acquisition, production and reception of the acoustic level of language
- (5) Phonological development of child language – production
- (6) Lexicon acquisition 1
  - main topics and approaches to acquisition of lexical-semantic level of language; vocabulary growth phase and the problem of vocabulary burst
- (7) Lexicon acquisition 2
  - acquisition of semantic relations and the issue of under- and over-extension, the topic of shared attention, mapping, inborn limitation (Markmann, Bloom)
- (8) What is a wug: morphology in acquisition
  - universals and specifics in grammar acquisition: distinguishing between the meaning of grammar and word formation, development of morphological categories theoretical concepts and explanations, introduction to wug test
- (9) What is a wug: word formation in acquisition
  - topics related to acquisition of word formation, typological specifics, E. Clark's theory: principles of transparency, simplicity and productivity, case study acquisition of composites
- (10) Acquisition of syntax
  - comparison of nativist (Lust) and empiricist (Tomasello) approach, the two-word phase period problem of pivot grammar, illustration on selected categories (passive, auxiliary verbs, development of noun phrase, clause types, conjunctions and sentences)
- (11) Discourse acquisition
  - acquisition of socio-pragmatic aspects of communication: the problem of attention and perspective, the phase of development of coherent dialogue, alternation of communication roles and language or pragmatic cues, registers and communication routines
- (12) Literacy: reading acquisition
  - orthography, phonological awareness, structured

- models of reading (single- and dual-route model),
identification, lexical approach, high-level competence,
dyslexia, reading with comprehension: inference making,
story structure sensitivity, reading predictors
- (13) More than one language: acquisition and bilingualism
- infant, child, adolescent and adult acquisition,
the interference problem, code mixing and switching,
bilingualism and cognitive risks/benefits

KOL/EZIV

Evoluce života a jazyka 1

KOL/OEZJ

Evoluce života a jazyka 1

KOL/OZIJ

Život, informace a jazyk: úvod do biologie**ANOTACE**

Kurz doc. Antona Markoše a dalších členů Katedry filosofie a dějin přírodních věd PřF UK uvádí do problematiky teoretické biologie, a to s přesahem k teorii jazyka – je těsně navázán na související kurz *Život, informace a jazyk: úvod do biologie* – oba kurzy mají společnou náplň, jsou však realizovatelné samostatně, posluchač se pak zaměřuje jen na aspekty jednoho z nich. Kurzy jsou základním uvedením do současného stavu vědy o živém a připravují posluchače pro porozumění problematice biosémiotiky, gramatického popisu DNA a proteosyntézy apod. Tyto základní vstupy předznamenávají kontakt se současnou diskusí o sémióze buňky, jejímž je doc. Markoš předním představitelem. Studenti jsou v seminářích seznamováni s tematikou teoretické biologie, a to přístupnou formou a v rozsahu, který je nutný k rozvíjení analogií jazyka a DNA atd. Posluchači se zorientují ve výkladech vzniku života a jeho vývoje a srovnají tuto problematiku s otázkami vzniku a vývoje jazyka. Jednotlivé teorie, které mají biologický základ a specifickým způsobem vysvětlují design organismů, jejich evoluční proměny, sociální chování atd., jsou komparovány s poznatky o principech vývoje jazyka, jazykové typologii a univerzálních jazykového systému. Seminář je při svém interdisciplinárním přesahu diskusně zaměřen a jeho nejširší metodologický rámec tvoří sémiotika, která popisuje znakový charakter jazyka a také živého.

OBSAH

- (1)–(3) Úvod do biologie a teorie života
- (4) Teorie evoluce
- (5) Buněčná teorie
- (6)–(7) Vznik a evoluce života
- (8) Prokaryota – systematika a symbiózy
- (9) Symbiogeneze a symbióza v evoluci
- (10) Eukaryota – vznik struktury a členění
- (11) Evo devo
- (12) Evoluce člověka
- (13) Evoluce jazyka

KOL/EZIV

Evolution of life and language 1

KOL/OEZJ

Evolution of life and language 1

KOL/OZIJ

**Life, information and language:
introduction to biology****SUMMARY**

The course led by doc. Anton Markoš and other members of the Department of Philosophy and History of Science of the Charles University Faculty of Science provides an introduction to the issue of theoretical biology, with relation to language theory – it is closely tied to the related course Life, Information and Language: An Introduction to Biology – both courses sharing content but being realized separately, with students focusing on aspects of one of them. The courses represent a basic introduction to the contemporary science of living things and prepare students for understanding of the issues of biosemiotics, grammatical description of DNA and proteosynthesis, etc. These basics serves as precursors to contact with contemporary discussion of cell semiosis, of which doc. Markoš being a leading proponent. Students will get acquainted with the topics of theoretical biology, in accessible form and in such extent as is necessary for elaboration on the analogy between language and DNA, etc. Students will gain orientation in interpretations of origin of life and its development and will compare this to the questions of emergence and development of language. Individual theories based on biological foundations and interpreting in their specific ways design of living organisms, their evolutionary changes, social behaviour, etc., will be compared to knowledge of principles of language development, language typology and universals of the language system. The course with its interdisciplinary overlaps focuses on discussion and its methodological framework in the broadest sense is formed by semiotics which describes the sign character of language as well as living things.

CONTENT

- (1)–(3) Introduction to biology and theory of life
- (4) Evolution theory
- (5) Cell theory
- (6)–(7) Creation and evolution of life
- (8) Prokaryotes – systematics and symbioses
- (9) Symbiogenesis and symbiosis in evolution
- (10) Eukaryotes – emergence of structure and division
- (11) Evo devo
- (12) Evolution of man
- (13) Evolution of language

Obecná fonetika a fonologie

ANOTACE

Seminář představí způsoby popisu zvukové struktury jazyků, zaměří se na metody fonetické práce a typy fonetického popisu, a to na základě materiálů z různých jazyků, ukáže systematizaci zvukových prostředků jazyka ve fonologickém popisu. Fonetická a fonologická problematika budou nahlíženy ve vzájemné provázanosti, ve fonetické oblasti s akcentem na aktuální možnosti analýzy, ve fonologické rovině s ohledem na principy tvorby fonologického systému – fonetické charakteristiky jazyků budou na jednotlivých příkladech ukázány tak, aby byla současně účinně osvětlena fonologická systematizace zvukového plánu.

Představeny budou fonetické typy hlásek a jejich artikulační a akustické vlastnosti, základní pozornost bude věnována fyziologii fonace a jejím neurálním korelátům. Ve fonologické oblasti budou nahlíženy sémiotické univerzálie projevující se v systému zvukových prostředků každého jazyka – fonémy a jejich varianty, distinktivní rysy, kombinatorika distinktivních rysů ve variantách fonémů, arbitrární přiřazení výrazu a obsahu jakožto ekonomizační faktor vynucující strukturu zvukového plánu jazyka, typy slabiky a její vztah k morfológické a lexikální rovině. Nastíněna bude také informační charakteristika distribuce fonémů a jejich variant, její aspekt diachronní a také diachronní hledisko při popisu fonologického systému i fonetiky jazyka – náhled na příčiny jazykové změny na základě změny vztahů ve fonologickém systému, ekonomizace výslovnosti (asimilace, proteze, metateze apod.). Seminář postupně představí vývoj fonetiky a fonologie, a to především s ohledem k jejím metodám – experimentální fonetika a její metody, akustické a artikulační hledisko při tvorbě fonetického popisu, fonologické opozice, binární popis fonologického systému atd. Jednotlivé kurzy budou v co největší míře stavět na spektrálních analýzách, které budou provádět účastníci kurzu. V rámci kurzů budou také systematicky prováděny fonetické transkripcie.

OBSAH

- (1)–(3) Fonetika, fonologie, předmět jejich zájmu, jejich vztah k dalším disciplínám, subdisciplínám; dějiny fonetiky a fonologie, metody analýzy, akustické, auditivní, artikulační a experimentální přístupy
- (4)–(5) Základní jednotky popisu zvukové podoby jazyka/komunikace, jejich languový/parolový charakter; distinktivní rys, fón, foném, hláska, figura, grafém, alofon, morfoném, archifoném atd.; dvojí artikulace; fonetická transkripce, její typologie, transkripce češtiny a dalších jazyků, pravopisné principy, vývoj pravopisu, vývoj písma, typy písma
- (6)–(8) Artikulační fonetika, artikulační orgány, aktivní, pasivní, artikulace typů hlásek; klasifikace hlásek z pozice artikulační fonetiky – vokály; klasifikace hlásek z pozice artikulační fonetiky – konsonanty; sonory, glidy, gemináty atd.; popis artikulace z hlediska místa tvoření; popis artikulace z hlediska způsobu tvoření; frekvence hlásek, kvantita se zřetelem k typům hlásek/umístění ve slově
- (9)–(11) Fyzika zvuku; intenzita, výška, barva, kvantita; akustická fonetika, základy softwarové analýzy řeči: formantová analýza řeči, přerušení zvukové realizace hlásky, frekvenční rozsah, přítomnost tónové složky, změna průběhu tónové složky atd.
- (12) Suprasegmentální prostředky souvislé řeči, výpověď, výpovědní úsek, přízvukový takt, slabika, intonace a její funkce, melodém, kadence, klitika atd.
- (13) Změny hlásek v proudu řeči, paradigmatické a syntagmatické, obligatorní a fakultativní, kombinatorní a poziční; asimilace/disimilace

KOL/FON**General Phonetics and Phonology****SUMMARY**

The course will introduce manners of description of acoustic structure of languages, focusing on the methods of phonetic work and types of phonetic description, based on materials of various languages, demonstrating systematization of sound devices of language in phonological description. Phonetic and phonological issues will be seen in their mutual interdependence, with stress on the actual possibilities of analysis in the field of phonetics, and with regard to principles of creation of a phonological system in the field of phonology – phonetic characteristic of languages will be demonstrated on individual examples so as to at the same time effectively shed light on phonological systematization of the acoustic level.

Phonetic types of speech sounds will be presented along with their properties with regards to acoustics and articulation, with some attention given to physiology of phonation and its neural correlates. In the field of phonology, semiotic universals will be looked at such as are demonstrated in the system of sound devices of every language – phonemes and their variants, distinctive features, combinatorics of distinctive features in phoneme variants, arbitrary attribution of form and meaning as an economizing factor enforcing the structure of the sound plane of language, types of syllables and their relation to the morphological and lexical level. Also outlined will be the informational characteristics of distribution of phonemes and their variants, its diachronic aspect as well as the diachronic view of description of the phonological system and phonetics of language – an insight into the causes of language change based on change of relations in the phonological system, economization of pronunciation (assimilation, prothesis, metathesis, etc.). The class will gradually introduce the development of phonetics and phonology, mainly with respect to their methods – experimental phonetics and its methods, acoustic and articulation view on creation of phonetic description, phonological oppositions, binary description of the phonological system, etc. Individual courses will be to the largest possible extent build on spectral analyses performed by students. Throughout the course, phonetic transcriptions will be carried out systematically.

CONTENT

- (1)–(3) Phonetics, phonology, their subject matter, their relations to other fields and sub-fields of study; history of phonetics and phonology, methods of analysis, acoustic, auditive, articulative and experimental approaches
- (4)–(5) Basic units of description of the acoustic form of language/communication, their langue/parole character; distinctive feature, phone, phoneme, speech sound, figure, grapheme, allophone, morphoneme, archiphonemes, etc.; double articulation; phonetic transcription, its typology, transcription of Czech and other languages, orthographic principles, development of orthography, development of writing systems, types of writing systems
- (6)–(8) Articulation phonetics, articulation organs, active, passive, articulation of various types of speech sounds; classification of speech sounds from the standpoint of articulation phonetics
– vocals; classification of speech sounds from the standpoint of articulation phonetics – consonants; sonorants, glides, gemination, etc.; description of articulation from the standpoint of place of articulation; speech sound frequency, quantity with respect to types of speech sounds/placement within words
- (9)–(11) Physics of sound: intensity, pitch, timbre, quantity; acoustic phonetics, basics of software analysis of speech: formant speech analysis, interruption of acoustic realization of a speech sound, frequency range, presence of tonal component, change of course of tonal component, etc.
- (12) Suprasegmental devices of continuous speech, utterance, utterance section, word stress, syllable, intonation and its functions, melodeme, cadence, clitics, etc.
- (13) Change of speech sounds in stream of speech, paradigmatic and syntagmatic, obligatory and facultative, combinatoric and positional; assimilation/dissimilation

Logická sémantika

ANOTACE

Předmět se zabývá logickou sémantikou výrokové logiky a predikátové logiky prvního řádu. Je koncipován tak, aby problematiku pochopili i studenti, kteří s logikou nemají žádné zkušenosti. Nejprve bude představena logika, její předmět a definice logického vyplývání. Poté se studenti seznámí s formalismem a sémantikou výrokové logiky (VL) a predikátové logiky prvního řádu (PL1). U problematiky sémantiky (čili významu formulí) výrokové a predikátové logiky je představena teorie modelů, která tvoří její základ. Bude ukázán rozdíl mezi sémantickými a syntaktickými důkazy. Ze sémantických důkazových metod pro VL bude představena tabulková metoda a metoda důkazu sporem. V případě sémantických metod důkazů pro PL1 bude představena metoda Vennových diagramů a relačních struktur. Ze syntaktických důkazových metod pro VL i PL1 bude uvedena rezoluční metoda a metoda přirozené dedukce. Na závěr budou studenti seznámeni s problematikou formalizovaných teorií a důkazy v teorii.

OBSAH

- (1) Definice logického vyplývání
- (2) Sémantika výrokové logiky (VL)
- (3) Sémantické důkazy ve VL
- (4) Syntaktické důkazy ve VL
- (5) Sémantika predikátové logiky prvního řádu (PL1)
- (6) Modely formulí PL1
- (7) Sémantické důkazy v PL1:
  - a) metoda Vennových diagramů
  - b) relační struktury
- (8) Úplnost versus korektnost kalkulu
- (9) Důkazy v teoriích
- (10) Teorie relačních struktur
- (11) Algebraické teorie

Logical Semantics

SUMMARY

The course deals with logical semantics of propositional logic and first-order predicate logic. It is conceived so that the issues can be comprehended even by students who have no prior experience with logic. To begin with, logic will be introduced, with its subject matter and definition of logical inference. Students will then be acquainted with formalism and semantics of propositional logic (ProL) and first-order predicate logic (PreL1). With the issue of semantics (that is to say, meaning of formulas) of propositional and predicate logic, theory of models that forms its foundations will be introduced. The difference between semantic and syntactic proof will be demonstrated. From semantic proof methods for ProL the table method will be presented, as well as proof by contradiction. In case of semantic methods for PreL1, the method of Venn diagram and relational structures will be presented. From semantic proof methods for ProL and PreL1, resolution method and natural deduction method will be presented. Finally, students will be introduced to the issue of formalized theories and proof in theory.

CONTENT

- (1) Definition of logical inference
- (2) Semantics of propositional logic (ProL)
- (3) Semantic proof in ProL
- (4) Syntactic proof in ProL
- (5) Semantics of first-order predicate logic (PreL1)
- (6) Models of PreL1 formulas
- (7) Semantic proof in PreL1:
  - a) Venn diagram method
  - b) relational structures
- (8) Completeness vs. correctness of calculus
- (9) Proof in theories
- (10) Theories of relational structures
- (11) Algebraic theories

Metodologie vědy

ANOTACE

Cílem kurzu je uvedení studenta do odborné vědecké práce, přesahuje schopnost vytváření audiovizuálních výstupů směrem k vlastní výzkumné činnosti. Student bude po jeho absolvování znát základy teorie vědy, bude se orientovat v aplikacích matematické logiky a bude ovládat základy statistiky. Na základě těchto dílčích znalostí bude schopen navrhovat vlastní experimenty pro vědeckou oblast lingvistiky. Kurz bude rozčleněn do čtyř částí: teorie vědy, matematická logika, statistika, experiment.

OBSAH

- (1) Teorie vědy
  - Teorie a model
  - Testování teorií
  - Vysvětlující a prediktivní síla teorie
  - Systém vědeckých disciplín
- (2) Matematická logika
  - Výroková a predikátová logika a jejich aplikace
  - Logické neurony a jejich aplikace
  - Neklasické logiky a jejich aplikace (modální, temporální ad.)
- (3) Základy statistiky
  - Základní pojmy statistiky
  - Základy statistického zpracování dat
  - Pravděpodobnost, teoretický a empirický model
- (4) Experiment
  - Znaky experimentu v jednotlivých disciplínách (příklady z věd. disciplín)
  - Příprava experimentu (příklady z věd. disciplín)
  - Provedení experimentu (příklady z věd. disciplín)
  - Vyhodnocení experimentu (příklady z věd. disciplín)

Science Methodology

SUMMARY

The aim of the course is to introduce students to specialized scientific work, the ability to create audio-visual output from one's own research activities. Students will acquire knowledge of basics of theory of science, gain orientation in applications of mathematical logic and basics of statistics. Based on these partial pieces of knowledge they will then be able to design their own experiments for the scientific field of linguistics. The course will be broken down into four parts: theory of science, mathematical logic, statistics and experiment.

CONTENT

- (1) Theory of science
  - Theory and model
  - Testing theories
  - Explanatory and predictive power of theory
  - System of scientific disciplines
- (2) Mathematical logic
  - Propositional and predicate logic and its application
  - Logical neurons and their application
  - Non-classical logics and their application (modal, temporal, and others)
- (3) Basics of statistics
  - Basic terminology of statistics
  - Basics of statistical processing of data
  - Probability, theoretical and empirical model
- (4) Experiment
  - Features of experiment in individual disciplines (examples from scientific disciplines)
  - Experiment preparation (example from scientific disciplines)
  - Experiment execution (examples from scientific disciplines)
  - Experiment evaluation (examples from scientific disciplines)

KOL/MORF**Morfosyntax****ANOTACE**

Cílem předmětu je seznámit posluchače se základními charakteristikami morfologie, syntaxe a vzájemném vztahu mezi těmito dvěma jazykovými rovinami. V rámci předmětu budou prezentovány různé přístupy ke studiu morfosyntaxe (např. strukturalismus, generativní lingvistika, tzv. usage-based modely, kvantitativní lingvistika) a způsoby použití morfologických a syntaktických vlastností jazyka při budování jazykové typologie.

OBSAH

- (1) Struktura slova
- (2) Morfologické jednotky a kategorie
- (3) Metody popisu struktury věty
- (4) Slovní druhy versus syntaktické funkce
- (5) Syntaktické vztahy
- (6) Tranzitivita
- (7) Morfologie a valence
- (8) Morfologie a syntax v jazykové typologii
- (9) Centralita věty; celková dependenční míra věty, dependenční hloubka, dependenční šířka
- (10) Vliv frekvence na morfologii a syntax

KOL/MORF**Morphosyntax****SUMMARY**

The aim of the course is to acquaint students with basic characteristics of morphology, syntax and their mutual relation. Throughout the course various approaches towards morphosyntax will be presented (such as structuralism, generative linguistics, the so-called usage-based models, quantitative linguistics) and manners of using morphological and syntactical properties of language in order to build language typology.

CONTENT

- (1) Word structure
- (2) Morphological units and categories
- (3) Methods of description of sentence structure
- (4) Parts of speech versus syntactic functions
- (5) Syntactic relations
- (6) Transitivity
- (7) Morphology and valence
- (8) Morphology and syntax in language typology
- (9) Sentence centrality; total rate of sentence dependence, depth and breadth of dependence
- (10) Effect of frequency on morphology and syntax

KOL/OABC

Ajvaz, Borges, Calvino. Reflexe sémiotických teorií v literatuře

ANOTACE

Seminář si na základě kritické četby próz Michala Ajvaze, Jorge L. Borgese a Itala Calvina klade za cíl formulovat základní otázky a odpovědi sémiotiky. Na jedné straně se pokouší účastníkům představit trojici (resp. čtveřici) spisovatelů s ohledem na specifčnost jejich způsobů vyprávění (jaké jsou základní narativní postupy, jakým způsobem text konstruuje prostor, jak pracuje s časem, jakou roli ve vyprávění hraje vypravěč, jaká je základní motivická výstavba daných textů atp.). Na tomto základě se ale – jako jistý experiment – všechna tato zjištění pokouší interpretovat sémiotickou optikou, tj. jako svého druhu teorie, které by měly podávat řešení stejných problémů, které za svůj předmět zájmu považuje moderní sémiotika, zejména těch spojených se vznikem, existencí, zánikem a uspořádaností znaku. Cílem semináře není předložit ucelenou sémiotickou teorii, její dějiny, ani jednoznačně vztahovat motivy ke koncepcím diskutovaným v odborné literatuře, účastník semináře by po jeho absolvování měl být nicméně schopen v základních rysech charakterizovat nauku znacích, sémiotiku, jako jasně vymezený úhel pohledu na problémy významu a interpretace.

OBSAH

- (1) Jak číst?
  - Základní uvedení do problémů sémiotiky a teorie významu, jaké typy otázek si sémiotika pokládá a jaké typy odpovědí je možné v textech Ajvaze, Borgese a Calvina hledat
- (2) Italo Calvino: *Kosmické grotesky*
  - Definice znaku, vznik znaku/významu, neutralita (vědeckého) popisu
- (3) Jorge L. Borges: *Zahrada, v které se cestičky rozvětvují*
  - Ontologie znaku, vztah znaků a subjektu, poznání jako konstrukce pravidel
- (4) Italo Calvino: *Neviditelná města*

- Kartografie významu, metafora města a mapy, jedinečnost a kategorie
- (5) Jorge L. Borges: *Artefakty*
  - Problémy paměti, arbitrárnosti a motivovanosti, znak jako kategorie
- (6) Calvino, Italo: *Hrad zkřížených osudů*
  - Kombinace a karetní hra jako metafora struktury a vyprávění
- (7) Ajvaz, Michal: *Zlatý věk*
  - Město a problém pravidel (hry), ukončenost (textu a interpretace)
- (8) Italo Calvino: *Nesnadné lásky*
  - Sémiotické problémy interpretace a komunikace, znak a realita
- (9) Michal Ajvaz: *Cesta na jih* (Brno: Druhé město 2008.)
  - Motivace významu a uspořádanosti struktury, kompozionalita
- (10) Italo Calvino: *Když jedné zimní noci cestující*
  - Metasémióza, metafora čtení, problémy kódu, falzum
- (11) Michal Ajvaz: *Prázdné ulice*
  - Sémiotické problémy interpretace, problémy „správné“ interpretace, struktura(lismus) a umění
- (12) Adolfo Bioy Casares: *Morelův vynález*
  - Znak a skutečnost, konec sémiózy/znaku?

KOL/OABC

Ajvaz, Borges, Calvino. Reflection of Semiotic Theories in Literature

SUMMARY

The class aims to, based on critical reading of works by Michal Ajvaz, Jorge L. Borges and Italo Calvino, formulate the basic questions and answers of semiotics. On one hand, it strives to introduce to students three (or four) writers with regard to specific manners of their respective narrative strategies (their basic narrative methods, the manner in which text constructs space, the manner in which it works with time, the role of narrator, the basic thematic structure of the selected texts, etc.). It however uses these foundations to – as a certain form of experiment – interpret all these findings through the lens of semiotics, that is to say, as bona fide theories that should provide solutions to the same problems as are addressed by modern semiotics, especially those related to emergence, existence, destruction and organization of signs. The class does not aim to provide a complete semiotic theory, history of the discipline, or to unequivocally relate motifs to concepts discussed in specialized literature, students should nevertheless be able to characterize in its basic features semiotics as study of signs, as a distinctly defined point of view on the problems of meaning and interpretation.

CONTENT

- (1) How to read?
  - Basic introduction to the problems of semiotics and theory of meaning, the type of questions that semiotics seeks to answer and the types of answers that may be found in texts vby Ajvaz, Borges and Calvino
- (2) Italo Calvino: *Cosmicomics*
  - Definition of sign, emergence of sign/meaning, neutrality of (scientific) description
- (3) Jorge L. Borges: *The Garden of Forking Paths*
  - Ontology of sign, relation between signs and subjects, knowledge as construction of rules
- (4) Italo Calvino: *Invisible Cities*

- Cartography of meaning, metaphor of city and map, uniqueness and categories
- (5) Jorge L. Borges: *Artifices*
  - Problems of memory, arbitrariness and motivation, sign as category
- (6) Calvino, Italo: *Castle of Crossed Destinies*
  - Combination and game of cards as a metaphor of structure and narration
- (7) Ajvaz, Michal: *The Golden Age*
  - City and the problem of rules (of game), completeness (of text and interpretation)
- (8) Italo Calvino: *Difficult Loves*
  - Semiotic problems of interpretation and communication, sign and reality
- (9) Michal Ajvaz: *Cesta na jih* (Brno: Druhé město 2008.)
  - Motivation of meaning and organization of structure, compositionality
- (10) Italo Calvino: *If on a Winter's Night a Traveller*
  - Metasemiosis, metaphor of reading, problems of code, counterfeit
- (11) Michal Ajvaz: *Prázdné ulice*
  - Semiotic problems of interpretation, problems of the “correct” interpretation, structure(-alism) and art
- (12) Adolfo Bioy Casares: *The Invention of Morel*
  - Sign and reality, end of semiosis/sign?

Četba lingvistického textu

ANOTACE

Cílem semináře je prohloubit schopnost kritického čtení odborného (lingvistického) textu, a to především z hlediska terminologického, resp. metodologického. Každému z témat bude věnována pozornost ve dvou po sobě jdoucích seminářích s akcentem na způsoby a validitu argumentace, náležitost použité terminologie a diskusi o předpokladech a konsekvencích daných teorií.

OBSAH

- (1) Základy strukturalismu 1: de Saussure (povaha jazykového znaku, statická a evoluční lingvistika)
- (2) Základy strukturalismu 2: de Saussure (jazykové entity a jazyková hodnota)
- (3) Strukturální sémantika 1: Greimas (podmínky sémantiky a elementární struktura signifikace)
- (4) Strukturální sémantika 2: Greimas (jazyk a diskurs)
- (5) Podstata jazyka 1: Jakobson (Jakobsonova interpretace Peirce)
- (6) Podstata jazyka 2: Jakobson (ikoničnost jako jazyková univerzálie)
- (7) Slovo a pojem 1: Trost – Hrabě
- (8) Slovo a pojem 2: Trost – Hrabě
- (9) Revize strukturalismu 1: Komárek – Čech (základní strukturalistické teze)
- (10) Revize strukturalismu 2: Komárek – Čech (kritika strukturalismu)
- (11) Funkce a forma 1: Beaugrande – Kořenský (způsoby lingvistického popisu)
- (12) Funkce a forma 2: Beaugrande – Kořenský

Reading of Linguistic Text

SUMMARY

The course aim to deepen the ability to read specialized (linguistic) texts critically, especially with regard to terminology, or methodology. Each of the topics will be discussed in two subsequent classes with stress on manner of presenting arguments and their validity, appropriateness of terminology used and discussion of assumptions and consequences of the theories in question.

CONTENT

- (1) Basics of structuralism 1: de Saussure (nature of language sign, static and evolution linguistics)
- (2) Basics of structuralism 2: de Saussure (language entities and language value)
- (3) Structural semantics 1: Greimas (requisites of semantics and elementary structure of signification)
- (4) Structural semantics 2: Greimas (language and discours)
- (5) Essence of language 1: Jakobson (Jakobson's interpretation of Peirce)
- (6) Essence of language 2: Jakobson (iconicity as a language universal)
- (7) Word and concept 1: Trost – Hrabě
- (8) Word and concept 2: Trost – Hrabě
- (9) Revision of structuralism 1: Komárek – Čech (basic structuralist theses)
- (10) Revision of structuralism 2: Komárek – Čech (critique of structuralism)
- (11) Function and form 1: Beaugrande – Kořenský (manners of linguistic description)
- (12) Function and form 2: Beaugrande – Kořenský

KOL/OKA1**Komplexní analýza komunikačního procesu
a textu 1****ANOTACE**

Cílem předmětu je představit metody analýzy komunikačního procesu a textu. Studenti si zvolí téma, na základě konzultace s vyučujícím vyberou vhodnou metodu a tu aplikují na daný jazykový materiál. Výsledky budou prezentovány na semináři a odevzdány formou seminární práce.

OBSAH

- (1) Základní charakteristiky textu a komunikačního procesu
- (2) Přístup současné stylistiky k rozborům textů
- (3) Různé metody zkoumání verbální komunikace
- (4) Analýza komunikačního procesu a textu
- (5) Analýza mimojazykového kontextu
- (6) Gramatická struktura textu, záměrná a nezáměrná modifikace větné struktury
- (7) Pragmatická struktura textu
- (8) Téma, jeho rozvíjení a sémantická struktura textu
- (9) Objektová struktura textu
- (10) Struktura segmentace textu

KOL/OKA1

Complex Analysis of Communication Process and Text 1

SUMMARY

The aim of the course is to introduce methods of analysing communication process and text. Students will choose a topic, selected an appropriate method based on consultations with the lecturer and apply it to the language material in question. The results will be presented in class and submitted in the form of an essay. The seminar is outlined to offer space for using conceptual and analytic knowledge acquired in compulsory courses. It concentrates on various kinds of texts and types of their descriptions/modelling. Students are given space to test individual approaches independently.

CONTENT

- (1) Basic characteristics of text and communication process
- (2) Approaches to text analysis in contemporary stylistics
- (3) Various methods of investigating verbal communication
- (4) Analysis of communication process and text
- (5) Analysis of extra-language context
- (6) Grammatical structure of text, intentional and unintentional modification of sentence structure
- (7) Pragmatic structure of text
- (8) Theme, its development and semantic structure of text
- (9) Object structure of text
- (10) Structure of text segmentation

KOL/OKA2

Komplexní analýza komunikačního procesu a textu 2

ANOTACE

Seminář je koncipován jako prostor pro aplikaci pojmového a analytického aparátu získaného v kursech Obecná lingvistika, Proměny myšlení o komunikaci a jazyce, Teorie komunikace a Sémiotika.

Zaměřovat se bude na jednotlivé druhy textů a typy jejich popisů/modelování. Posluchači zde dostanou prostor testovat jednotlivé přístupy. Seminář by měl pružně reagovat na požadavky výše zmíněných předmětů, jimž má sloužit jako platforma praxe, a aktuálně přizpůsobovat témata, aby korespondovala s látkou probíhanou ve zmíněných předmětech.

OBSAH

- (1) Základní charakteristiky komunikačního procesu
  - úvod do problematiky;
  - Čermák, F. (2001). *Jazyk a jazykověda*. Praha
- (2) Současná stylistika
  - Čechová et al. (2008). *Současná stylistika*. Praha.
- (3) Stylotvorné faktory
  - Čechová et al. (2008). *Současná stylistika*. Praha.
- (4) Emocionalita jako měřitelná charakteristika textu
  - Čechová et al. (2008). *Současná stylistika*. Praha.
  - Grepl, M., Karlík, P. (1998). *Skladba češtiny*. Olomouc.
- (5) Explicitnost jako měřitelná charakteristika textu
  - Čechová et al. (2008). *Současná stylistika*. Praha.
  - Grepl, M., Karlík, P. (1998). *Skladba češtiny*. Olomouc.
- (6) Měření tematické koherence, analýza koherence prostřednictvím teorie grafů
  - Čechová et al. (2008). *Současná stylistika*. Praha.
  - Newman, M. (2011). *Networks*. Oxford.
- (7) Analýza komunikačního procesu a textu, základní charakteristiky

- Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013). *Analýza komunikačního procesu a textu*. Olomouc
- (8) Analýza mimojazykového kontextu
  - Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013). *Analýza komunikačního procesu a textu*.
- (9) Komunikační situace
  - Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013). *Analýza komunikačního procesu a textu*.
- (10) Komunikační vztahy
  - Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013). *Analýza komunikačního procesu a textu*.
- (11) Jazykový kód, jeho realizace v komunikační události
  - Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013). *Analýza komunikačního procesu a textu*.
- (12) Objektová struktura komunikační události
  - Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013). *Analýza komunikačního procesu a textu*.

KOL/OKA2

Complex Analysis of Communication Process and Text 2

SUMMARY

The course is conceived as a space for application of conceptual and analytical tools acquired in the courses General Linguistics, Changes in Thought about Communication and Language, Communication Theory and Semiotics.

It will focus on individual classes of text and types of their description/modelling. Students will be given space to test the individual approaches. The course should flexibly react to requirements of the aforementioned courses for which it is to serve as the practical platform, and to adapt its themes so as to correspond with current content of the courses in question.

CONTENT

- (1) Basic characteristics of the the communication process, an introduction;
  - Čermák, F. (2001). *Jazyk a jazykověda*. Praha
- (2) Contemporary stylistics
  - Čechová et al. (2008). *Současná stylistika*. Praha.
- (3) Style-producing factors
  - Čechová et al. (2008). *Současná stylistika*. Praha.
- (4) Emotionality as a measurable quality of text
  - Čechová et al. (2008). *Současná stylistika*. Praha.
  - Grepl, M., Karlík, P. (1998). *Skladba češtiny*. Olomouc.
- (5) Explicitness as a measurable quality of text
  - Čechová et al. (2008). *Současná stylistika*. Praha.
  - Grepl, M., Karlík, P. (1998). *Skladba češtiny*. Olomouc.
- (6) Measurement of thematic coherence, coherence analysis based on graph theory
  - Čechová et al. (2008). *Současná stylistika*. Praha.
  - Newman, M. (2011). *Networks*. Oxford.
- (7) Analysis of communication process and text, basic characteristics

- Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013).
Analýza komunikačního procesu a textu. Olomouc
- (8) Analysis of extra-language context
  - Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013).
Analýza komunikačního procesu a textu.
- (9) Communicative situation
  - Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013).
Analýza komunikačního procesu a textu.
- (10) Communicative relations
  - Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013).
Analýza komunikačního procesu a textu.
- (11) Language code, its realization on communicative event
  - Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013).
Analýza komunikačního procesu a textu.
- (12) Object structure of communicative event
  - Kořenský, J., Hoffmanová, J., Müllerová, O. (2013).
Analýza komunikačního procesu a textu.

KOL/OKA3

**Komplexní analýza komunikačního procesu
a textu 3****ANOTACE**

Cílem kursu je seznámit posluchače s vybranými analytickými přístupy k textu. Studenti si v rámci každého přístupu osvojí přísluší pojmový aparát, získají patřičný kontext daného přístupu. Budou sledovat krok za krokem konkrétní postup při analýze textu. Součástí semináře budou také tvořit konkrétní analýzy textů na základě zvoleného pojmového aparátu a diskuze nad uvedeným přístupem k textu.

OBSAH

- (1) Analýza diskurzu vs. konverzační analýza vs. teorie mluvních aktů
- (2) Etnometodologie aneb jak to všechno začalo
- (3) Základní terminologie a otázky KA
- (4) Metody sběru materiálu
- (5) Základní metodologický aparát KA + modifikace
- (6) Výstavba konverzace – globální organizace rozhovoru
- (7) Základní témata konverzační analýzy
- (8) Konverzace nejen z rodinného a přátelského prostředí
- (9) Konverzace nejen z rodinného a přátelského prostředí
- (10) Konverzační analýza po česku

Analysis of Communication Process and Text 3

SUMMARY

The aim of the course is to acquaint students with several basic approaches to text analysis. Students will learn the terminology related to each individual approach and acquire knowledge of the relevant context. They will pursue concrete methods step by step in text analysis. The course will also involve concrete analyses of texts based on selected terminology and discussion of the given approach to text.

CONTENT

- (1) Discourse analysis vs. conversation analysis
vs. speech acts theory
- (2) Ethnomethodology or the beginning of it all
- (3) Basic terminology and issues of CA
- (4) Methods of data gathering
- (5) Basic methodological tools of CA + modifications
- (6) Structure of conversation – global organization of dialogue
- (7) Basic topics of conversation analysis
- (8) Conversations between family, friends and from other contexts
- (9) Conversations between family and friends
and from other contexts
- (10) Conversation analysis, Czech style

KOL/OKAD

Kritická analýza diskurzu 1**ANOTACE**

Předmět seznámí studenty se základními termíny a koncepty kritické analýzy diskurzu včetně jejich vztahů k různým disciplínám (sociologii, filosofii jazyka, psychologii). Snahou bude představit kritickou analýzu ne jako určitou metodu, nebo disciplínu, nýbrž jako perspektivu, ze které lze zkoumat jazyk a diskurs.

OBSAH

- (1) Vztah kritické analýzy k ostatním disciplínám jako k jejím (možným) zdrojům inspirace: filosofie (Frankfurtská škola, Foucault), sociologie (Bourdieu), psychologie (Moscovici)
- (2) Média a jejich vliv při reprodukci dominance
- (3) Základními proudy kritické analýzy (van Dijk, Wodak, Fairclough), jejich odlišnosti a akcenty.

KOL/OKAD

Critical discourse analysis 1**SUMMARY**

The subject acquaints students with basic terms and concepts of critical discourse analysis, including its relations to various disciplines (sociology, philosophy of language, psychology). It tries to introduce critical analysis not as a method or a discipline but as perspective offering exploration of language and discourse.

CONTENT

- (1) Relation of critical analysis to other disciplines as its (possible) sources of inspiration: philosophy (Frankfurt School, Foucault), sociology (Bourdieu), psychology (Moscovici)
- (2) Media and their influence in reproduction of dominance
- (3) Main trends of critical analysis (van Dijk, Wodak, Fairclough), their differences and accents.

Korpusová lingvistika

ANOTACE

Na základě práce s texty uloženými v Českém národním korpusu budou analyzovány gramatické jevy současné češtiny. Pozornost bude věnována významu frekvence výskytů a vztahu zkoumaných gramatických jevů k primárně nejazykovým faktorům (typy textu atd.). Jako modelový příklad korpusové analýzy bude prezentována komplexní korpusová analýza negace.

OBSAH

- (1) Základy korpusové lingvistiky
  - Cvrček, V., Kovaříková, D. (2011). Možnosti a meze korpusové lingvistiky. *Naše řeč*, 94, s. 113–133
  - Čermák, F., Blatná, R. (eds.) (2006). *Korpusová lingvistika: Stav a modelové přístupy*. Praha.
- (2) Struktura Českého národního korpusu.
- (3) Atributy word, lemma, lc, pos, tag, c, k, g
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.
- (4) Vyhledávání pomocí tzv. regulárních výrazů
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.
- (5) Zdroje
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.
- (6) Filtry
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.
- (7) Třídění výsledků
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.
- (8) Práce se subkorpusy
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.
- (9) Základní statistické charakteristiky

- (10) Kolokace
  - Čermák, F., Šulc, M. (eds.) (2006). *Kolokace*. Praha.
- (11) Koligace
  - Hoey, M. (2005). *Lexical Priming*. Oxon, New York.
- (12) Žánrová korpusová analýza
  - Cvrček, V. et al. (2010). *Mluvnice současné češtiny*. Praha.

KOL/OKORP

Corpus Linguistics

SUMMARY

Based on texts stored in the Czech National Corpus, grammatical phenomena of present day Czech will be analysed. Attention will be given to meaning of frequency of appearance and relation between the investigated grammatical phenomena and primary non-language factors (text types, etc.). As a model example of corpus analysis, complex corpus analysis of negation will be presented.

CONTENT

- (1) Basics of corpus linguistics
  - Cvrček, V., Kovaříková, D. (2011). Možnosti a meze korpusové lingvistiky. *Naše řeč*, 94, p. 113–133
  - Čermák, F., Blatná, R. (eds.) (2006). *Korpusová lingvistika: Stav a modelové přístupy*. Praha.
- (2) Structure of the Czech National Corpus.
- (3) Attributes word, lemma, lc, pos, tag, c, k, g
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.
- (4) Searching the corpus using the so-called regular expressions
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.
- (5) Sources
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.
- (6) Filters
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.
- (7) Sorting the results
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.
- (8) Work with sub-corpora
  - Čermák, F., Blatná, R. (2005). *Jak využívat Český národní korpus*. Praha.

- (9) Basic statistical characteristics
- (10) Collocations
  - Čermák, F., Šulc, M. (eds.) (2006). *Kolokace*. Praha.
- (11) Colligations
  - Hoey, M. (2005). *Lexical Priming*. Oxon, New York.
- (12) Genre-based corpus analysis
  - Cvrček, V. et al. (2010). *Mluvnice současné češtiny*. Praha.

Lingvistická encyklopedie 1

ANOTACE

Předmět *Lingvistická encyklopedie 1* je součástí širšího projektu, jehož záměrem je vytvořit elektronickou encyklopedii lingvistiky a co nejlépe využít a zúročit seminární výstupy (v podobě lingvistických hesel) z ostatních předmětů Katedry obecné lingvistiky. Cílem předmětu je vytvořit studentský redakční tým, který bude hesla editovat. Semináře poskytnou studentům vědomosti o struktuře a náležitostech odborného textu. Pozornost bude věnována charakteru primární a sekundární odborné literatury a způsobu jejího excerfování (parafráze, citace, plagiát), způsobu odkazování v textu a utváření kompletních bibliografických záznamů. Studenti se seznámí s žánrovými specifiky encyklopedického hesla a encyklopedie, jejím účelem a podobou v kontextu vědeckého vyjadřování a stylu. Výklad bude demonstrován na příkladech (pozitivních i negativních) studentských encyklopedických hesel a hesel českých i světových encyklopedií. Zároveň si studenti prakticky zkusí redakční práci a přípravu odborného textu k vydání a naučí se editovat v systému MediaWiki. Budou pracovat s reálným materiálem – autorskými rukopisy. Na kurz navazuje předmět *Lingvistická encyklopedie 2 a 3*, kde budou studenti (na základě teoretických znalostí a zkušeností s editováním) sami vypracovávat zvolené encyklopedické heslo.

OBSAH

- (1) Encyklopedie jako soubor vědění
  - Historie a žánrová specifika encyklopedie (rozdíl mezi encyklopedií a slovníkem),
- (2) Formáty encyklopedie
  - Typy encyklopedií (rozdíl mezi elektronickou a tištěnou encyklopedií, otevřenou a uzavřenou), účel/účely encyklopedie, formát eL
- (3) Jak vypadá encyklopedické heslo
  - Struktury encyklopedických hesel obecně v porovnání se strukturou hesel eL
- (4) Zdroje a vyhledávání a třídění informací
  - Rozdíl mezi primárními a sekundárními zdroji, způsob sestavování bibliografie
- (5) Excerpce odborné literatury
  - Kritický přístup k odborné literatuře,
- (6) Parafráze versus plagiát (etika vědecké práce)
  - Kompilace, původnost vědeckého textu, osoba autora, autor v textu, autorské strategie jiné subjekty v textu
- (7) Citace a citační normy
  - Různé citační styly, citace podle chicagského stylu – podrobné seznámení s možnými druhy citovaných zdrojů
- (8) Struktura a koherence textu
  - Vztahy tematické, obsahově-logické a kompoziční
- (9) Modality sdělování a vědecký (encyklopedický) styl
- (10) Formální úprava textu
  - Gramatické a stylové prostředky vědeckého vyjadřování, pravopis; správná volba slov z hlediska přesnosti a z hlediska stylové vhodnosti, exaktní formulování myšlenky, vhodné a nevhodné opakování
- (11) Pravidla editování hesel v MediaWiki
  - Základní typografická pravidla
- (12) Editace opravených hesel do eL

Encyclopaedia of Language and Linguistic 1

SUMMARY

The course *Encyclopaedia of Linguistics 1* is part of a broader project which aims to create an electronic encyclopaedia of linguistics and to use and take advantage of results of other courses (in form of encyclopaedic entries) of the Department of General Linguistics. The aim of the course is to put together a student team of editors who will edit the entries. The course will provide students with knowledge of structure and required properties of scientific text. Attention will be given to character of primary and secondary literature and manner of its excerption (paraphrases, quotations, plagiarizing), manner of referencing in text and creation of complete bibliographic records. Students will learn about genre specifics of encyclopaedic entries and encyclopaedias, their form and purpose in the context of scientific expression and style. Explanation will be demonstrated on examples (positive and negative) of encyclopaedic entries authored by students and entries in Czech and international encyclopaedias. Students will at the same time try their hand at editing work and preparation of scientific text for publishing, learning to edit in the MediaWiki system. They will work with real data – author manuscripts. The course is followed by the courses *Encyclopaedia of Linguistics 2* and *3*, wherein students (based on theoretical knowledge and experience with editing) will work individually on selected encyclopaedic entries.

CONTENT

- (1) Encyclopaedia as a collection of knowledge
  - Historical and genre specifics of encyclopaedias (difference between encyclopaedia and dictionary),
- (2) Encyclopaedic formats
  - Types of encyclopaedia (difference between electronic and printed, open and closed encyclopaedias), purpose(s), format of the EoL
- (3) What does an encyclopaedic entry look like
  - Structure of encyclopaedic entries in general compared to structure of EoL entries
- (4) Sources and searching for and sorting of information
  - Difference between primary and secondary sources, methods of composing bibliography
- (5) Excerpting scientific literature
  - Critical approach to scientific literature,
- (6) Paraphrase versus plagiarism (ethics of scientific work)
  - Compilation, originality of scientific texts, person of author, author in text, author strategies, other subjects in text
- (7) Citing sources and citing standards
  - Various citing styles, Chicago style citations – detailed introduction to various types of sources cited
- (8) Structure and coherence of text
  - Thematic, content-based/logical and compositional relations
- (9) Modalities of conveying information and scientific (encyclopaedic) style
- (10) Formal processing of text
  - Grammatical and stylistic devices of scientific style, orthography; appropriate choice of words from the standpoint of accuracy and stylistic suitability, exact formulation of ideas, appropriate and inappropriate repetition
- (11) Rules of editing MediaWiki entries
  - Basic typographical rules
- (12) Editing corrected entries for the EoL

KOL/OLE2

Lingvistická encyklopedie 2**ANOTACE**

Předmět *Lingvistická encyklopedie 2* navazuje na předmět *Lingvistická encyklopedie 1*. Oba předměty jsou součástí širšího projektu, jehož záměrem je vytvořit elektronickou encyklopedii lingvistiky a co nejlépe zúročit seminární výstupy (v podobě lingvistických hesel) z ostatních předmětů Katedry obecné lingvistiky. Cílem předmětu je vytvořit studentský redakční tým, který bude v tomto případě hesla vytvářet. Studenti jsou po absolvování kurzu *Lingvistická encyklopedie 1* již seznámeni s charakterem primární a sekundární odborné literatury a způsobem jejího excerfování (parafráze, citace, plagiát), způsobem odkazování v textu a utváření kompletních bibliografických záznamů, zánrovými specifiky encyklopedického hesla a encyklopedie, jejím účelem a podobou v kontextu vědeckého vyjadřování a stylu. Zároveň již mají zkušenosti s korekturami a editací hesel, redakční prací a přípravou odborného textu k vydání i editací v systému MediaWiki. V navazujícím kurzu jsou proto dostatečně připraveni, aby byli schopni vytvářet vlastní hesla. Ta budou vybrána z oblastí, jako je lexikologie, lexikografie, sémantika apod. Kurz bude probíhat formou praktického utváření hesel a konzultací dílčích kroků s vyučujícím. Studenti budou tedy schopni na základě teoretické přípravy sami zpracovávat hesla. Při konzultacích budou studenti s vyučujícím probírat dílčí výsledky v procesu tvoření hesel (sestavení bibliografie, osnovy a struktury hesla, konkrétní zpracování jednotlivých kapitol, závěrečná úprava hesla, včetně jeho editace). Po absolvování kurzu studenti ovládnou autorskou i editorskou práci na encyklopedii a v případě zájmu mohou trvaleji spolupracovat na vytváření eL (prostřednictvím předmětu *Lingvistická encyklopedie 3* či jinak).

OBSAH

- (1) Jaké heslo vybrat?
  - Výběr hesel k tvorbě; diskuse nad náročností a úskalími zpracování konkrétních hesel (jazyk odborné literatury, dostupnost zdrojů apod.)
- (2) Východiska tvorby hesla
  - Vyhledávání zdrojů k zadanému heslu; rozdělení primárními a sekundární literatury, sestavení bibliografie
- (3) Vytvoření osnovy hesla
  - Výběr a modifikace struktury hesla podle eL
- (4) Excerpce odborné literatury
  - Kritický přístup k odborné literatuře; rozplánování relevantních zdrojů k jednotlivým kapitolám a způsob zpracování
- (5) Parafráze a citace; první náčrt hesla
  - Výběr pasáží z odborné literatury, které budou parafrázovány a které citovány
- (6) Zpracování první kapitoly
  - Obecná charakteristika hesla; různé pohledy na problematiku v odborné literatuře; škála přístupů
- (7) Zpracování druhé kapitoly
  - Dělení pojmu / Historie pojmu, vznik apod.
- (8) Zpracování třetí kapitoly
  - Pojem 1 versus Pojem 2 / Osobnost a směry / rovnání s jinými jazyky apod.
- (9) Jazyková a stylová úprava a koherence textu
  - Vztahy tematické, obsahově-logické a kompoziční
- (10) Jazyková a stylová úprava
  - Modality sdělování a vědecký styl
- (11) Formální úprava textu
  - Gramatické a stylové prostředky vědeckého vyjadřování, pravopis; správná volba slov z hlediska přesnosti a z hlediska stylové vhodnosti, exaktní formulování myšlenky, vhodné a nevhodné opakování
- (12) Editace vytvořeného hesla do eL

KOL/OLE2**Encyclopaedia of Language and Linguistic 2****SUMMARY**

The course *Encyclopaedia of Linguistics 2* is a direct continuation of the course Encyclopaedia of Linguistics 1. Both courses are part of a broader project which aims to create an electronic encyclopaedia of linguistics and to use and take advantage of results of other courses (in form of encyclopaedic entries) of the Department of General Linguistics. The aim of the course is to put together a student team of editors who will create the entries. Students already have knowledge about character of primary and secondary literature and manner of its excerption (paraphrases, quotations, plagiarizing), manner of referencing in text and creation of complete bibliographic records, genre specifics of encyclopaedic entries and encyclopaedias, their purpose and form in the context of scientific expression and style. Students also have experience with editing work and preparation of scientific text for publishing, as well as with editing in the MediaWiki system. They are therefore ready for creation of their own entries in this follow-up course. Entries will be selected from fields such as lexicology, lexicography, semantics, etc. The course will take from of practical creation of entries and consulting partial steps with the instructor. Students will thus be able to process entries on their own, based on previous theoretical preparation. During consultations, students will take provisional results of their process of entry creation to the instructor (creation of bibliography, outline and structure of the entry, concrete handling of individual chapters, final completion, including editing of the entry). On finishing the course, students will have mastered authorial and editorial work on encyclopaedias and, should they be interested in doing so, may continue to cooperate in creation of the Encyclopaedia of Linguistics (in the *Encyclopaedia of Linguistics 3* course or otherwise).

CONTENT

- (1) How to choose your entry?
  - Choosing entries for writing; discussion of difficulty and pitfalls involved in processing of concrete entries (scientific language, availability of resources, etc.)
- (2) Starting out in entry creation
  - Finding sources for entries; distinguishing between primary and secondary literature, composing bibliography
- (3) Creating entry outline
  - Selection and modification of entry structure according to the EoL
- (4) Excerpting scientific literature
  - Critical approach to scientific literature; planning of relevant sources per chapter and manner of their processing
- (5) Paraphrasing and citations; first draft of your entry
  - Selection of sections from literature to be paraphrased and cited
- (6) Processing of the first chapter
  - General characteristics of an entry; various views on the issue in specialized literature; the range of approaches
- (7) Processing of the second chapter
  - Division of concept / History of concept, creation, etc.
- (8) Processing of the third chapter
  - Concept 1 versus Concept 2 / Personality and movements / comparison with other languages, etc.
- (9) Orthographic and stylistic revision and text coherence
  - Thematic, content-based/logical and compositional relations
- (10) Orthographic and stylistic revision
  - Modalities of conveying information and scientific style
- (11) Formal processing of text
  - Grammatical and stylistic devices of scientific style, orthography; appropriate choice of words from the standpoint of accuracy and stylistic suitability, exact formulation of ideas, appropriate and inappropriate repetition
- (12) Editing of the entry created for publishing in the EoL

KOL/OLE3

Lingvistická encyklopedie 3**ANOTACE**

Předmět *Lingvistická encyklopedie 3* navazuje na předmět *Lingvistická encyklopedie 1 a 2*. Všechny předměty jsou součástí širšího projektu, jehož záměrem je vytvořit elektronickou encyklopedii lingvistiky a co nejlépe zúročit seminární výstupy (v podobě lingvistických hesel) z ostatních předmětů Katedry obecné lingvistiky. Cílem předmětu je vytvořit studentskou redakci, která bude rozdělena podle zájmů a preferencí studentů i momentálních potřeb encyklopedie na autory, editory a korektory. Studenti jsou po absolvování kurzu *Lingvistická encyklopedie 1 a 2* již seznámeni s charakterem primární a sekundární odborné literatury a způsobem jejího excerptování (parafráze, citace, plagiát), způsobem odkazování v textu a utváření kompletních bibliografických záznamů, žánrovými specifiky encyklopedického hesla a encyklopedie, jejím účelem a podobou v kontextu vědeckého vyjadřování a stylu. Zároveň již mají zkušenosti s korekturami a editací hesel, redakční prací a přípravou odborného textu k vydání i editací v systému MediaWiki a jsou schopni hesla sami vytvářet. Hlavní aktivita kurzu nebude v předávání/získávání teoretických poznatků, ale v praktickém vytváření či editování hesel a celkově tvorbě encyklopedie. Kurz bude probíhat formou konzultací s vyučující (šéfredaktorka eL) a společných schůzí redakce. Studenti se budou individuálně i kolektivně podílet na rozšiřování a úpravě encyklopedie – propojování příbuzných hesel, doplňování pahýlů, vytváření rozcestníků apod.

OBSAH

- (1) Výběr hesel k tvorbě/editaci
  - Diskuse nad náročností a úskalími zpracování konkrétních hesel (jazyk odborné literatury, dostupnost zdrojů apod.)
- (2) Východiska tvorby hesla / kontrola/doplnění zdrojů hesel k editaci
  - Vyhledávání/kontrola zdrojů k zadanému heslu; rozdělení primárními a sekundární literatury, sestavení/kontrola bibliografie
- (3) Vytvoření/kontrola/doplnění osnovy hesla
  - Výběr a modifikace struktury hesla podle eL

- (4) Excerpce odborné literatury
  - Kritický přístup k odborné literatuře; rozplánování relevantních zdrojů k jednotlivým kapitolám a způsob zpracování
- (5) Parafráze a citace; první náčrt hesla / kontrola/doplnění editovaného hesla
  - Výběr pasáží z odborné literatury, které budou parafrázovány a které citovány
- (6) Zpracování/kontrola/doplnění první kapitoly
  - Obecná charakteristika hesla; různé pohledy na problematiku v odborné literatuře; škála přístupů
- (7) Zpracování/kontrola/doplnění druhé kapitoly
  - Dělení pojmu / Historie pojmu, vznik apod.
- (8) Zpracování/kontrola/doplnění třetí kapitoly
  - Pojem 1 versus Pojem 2 / Osobnost a směry / Srovnání s jinými jazyky apod.
- (9) Jazyková a stylová úprava a koherence textu
  - Vztahy tematické, obsahově-logické a kompoziční
- (10) Jazyková a stylová úprava
  - Modality sdělování a vědecký styl
- (11) Formální úprava textu
  - Gramatické a stylové prostředky vědeckého vyjadřování, pravopis; správná volba slov z hlediska přesnosti a z hlediska stylové vhodnosti, exaktní formulování myšlenky, vhodné a nevhodné opakování
- (12) Editace hesla do eL

KOL/OLE3

Encyclopaedia of Language and Linguistics 3**SUMMARY**

The course *Encyclopaedia of Linguistics 3* is a direct continuation of the course *Encyclopaedia of Linguistics 1* and 2. All of the courses are part of a broader project which aims to create an electronic encyclopaedia of linguistics and to use and take advantage of results of other courses (in form of encyclopaedic entries) of the Department of General Linguistics. The aim of the course is to put together a group of student editors, divided according to their interests, preferences and current demands of the Encyclopaedia of Linguistics on authors, editors and correctors. Students already have knowledge about character of primary and secondary literature and manner of its excerption (paraphrases, quotations, plagiarizing), manner of referencing in text and creation of complete bibliographic records, genre specifics of encyclopaedic entries and encyclopaedias, their purpose and form in the context of scientific expression and style. Students also have experience with editing work and preparation of scientific text for publishing, as well as with editing in the MediaWiki system and are able to create their own entries. The main activity within the course will not consist of passing on / acquiring theoretical knowledge, but rather of practical creation and editing of entries and creation of the Encyclopaedia of Linguistics in general. The course will take the form of consultations with the instructor (editor-in-chief of the EoL) and meetings of the board of editors. Students will individually and collectively take part in expansion and modification of the encyclopaedia – interconnection of related entries, expansion of stubs, creation of disambiguation pages, etc.

CONTENT

- (1) Selection of entries for creation/editing
  - Discussion of difficulty and pitfalls involved in processing of concrete entries (scientific language, availability of resources, etc.)
- (2) Starting out in entry creation / inspection of entries / completion of sources for editing entries

- Finding/inspecting sources for entries; distinguishing between primary and secondary literature, composing bibliography
- (3) Creation/inspecting/completion of entry outline
  - Selection and modification of entry structure according to the EoL
- (4) Excerpting scientific literature
  - Critical approach to scientific literature; planning of relevant sources per chapter and manner of their processing
- (5) Paraphrasing and citations; first draft of entry / inspection/completion of edited entry
  - Selection of sections from literature to be paraphrased and cited
- (6) Processing/inspection/completion of the first chapter
  - General characteristics of an entry; various views on the issue in specialized literature; the range of approaches
- (7) Processing/inspection/completion of the second chapter
  - Division of concept / History of concept, creation, etc.
- (8) Processing/inspection/completion of the third chapter
  - Concept 1 versus Concept 2 / Personality and movements / Comparison with other languages, etc.
- (9) Orthographic and stylistic revision and text coherence
  - Thematic, content-based/logical and compositional relations
- (10) Orthographic and stylistic revision
  - Modalities of conveying information and scientific style
- (11) Formal processing of text
  - Grammatical and stylistic devices of scientific style, orthography; appropriate choice of words from the standpoint of accuracy and stylistic suitability, exact formulation of ideas, appropriate and inappropriate repetition
- (12) Editing entry for the EoL

KOL/OLS**Lingvistická stáž 1****KOL/OLS2****Lingvistická stáž 2****ANOTACE**

Kurz nabízí studentům příležitost absolvovat stáž v Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky, přesněji v oddělení gramatiky, na Katedře filosofie a dějin přírodních věd Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, v Ústavu Českého národního korpusu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a na Ústavu formální a aplikované lingvistiky Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy. V oddělení gramatiky se zájemci seznámí s podrobnostmi tvorby nové mluvnice češtiny, mohou nahlédnout na práci oddělení a konzultovat vybraný gramatický jev či problém, diskutovat o přístupu k tvorbě mluvnice či o otázkách jazykové kultury. Během stáže vznikne vlastní gramatická studie, kterou student vypracuje s pomocí některého pracovníka oddělení. V rámci spolupráce s Katedrou filosofie a dějin přírodních věd mohou studenti FF UP vyjízďet na vybrané přednášky zahraničních odborníků především z oblasti biosémiotiky a teoretické biologie. Absolvovanou přednášku poté zkonzultují se členy Katedry obecné lingvistiky a její obsah zhodnotí v kratším textu. V Ústavu Českého národního korpusu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy absolvují účastníci stáže instruktáž v ovládnání korpusového manažeru Bonito a jiných rozhraní, o postupech korpusové analýzy a o tvorbě korpusů. Na Ústavu formální a aplikované lingvistiky Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy se účastníci seznámí s činností ústavu (audiovizuální centrum MATLACH, software pro lingvistickou analýzu atd.) a jsou vyškoleni v užívání Pražského závislostního korpusu. Studentům je hrazena doprava, ubytování i diety.

OBSAH

Studenti v rámci kurzu absolvují jedno nebo dvou denní stáž na vybraném pracovišti, na základě této stáže vypracují písemnou práci.

KOL/OLS**Educational stay 1****KOL/OLS2****Educational stay 2****SUMMARY**

The course offers student an opportunity of educational stay at the Institute of the Czech Language of the Academy of Sciences of the Czech Republic, more precisely at the Institute's Grammar Department; at the Department of Philosophy and History of Science of the Charles University Faculty of Science; at the Institute of the Czech National corpus of the Charles University Faculty of Arts and Philosophy; and at the Institute of Formal and Applied Linguistics of the Charles University Faculty of Mathematics and Physics. The Grammar Department will allow students to learn about the details of creation of the new Czech grammar book, watch the Department at work and consult selected grammatical phenomena or problems, discuss their approach to creation of grammar books or questions of language culture. During the stay, a separate grammatical study will be created by the students under tutelage of a member of the Department. As part of cooperation with the Department of Philosophy and History of Science, FF UP students can travel to selected lectures of international experts mostly from the fields of bio-semiotics and theoretical biology. They will then consult the lecture with members of the Department of General Linguistics and comment on it in a brief text. At the Institute of the Czech National Corpus of the Charles University Faculty of Arts and Philosophy, students will take part in instruction course on operating the Bonito corpus manager and other interfaces, as well as on methods of corpus analysis and corpus creation. The Institute of Formal and Applied Linguistics of the Charles University Faculty of Mathematics and Physics will allow students to get acquainted with the Institute's activities (audiovisual centre MATLACH, software for linguistic analysis, etc.) and are instructed in use of the Prague Dependency Treebank of Spoken Czech. Students will have their complete travel expenses reimbursed.

CONTENT

Students will take part in one day or two day stays at selected institutions and write essays based on their experience.

KOL/OMAZ

Menzerath-Altmannův zákon 1**ANOTACE**

Cílem kursu je seznámit studenty s Menzerath-Altmannovým zákonem na různých jazykových úrovních (mluvený výběrový soubor – např. replika, výpověď, přízvukový takt, slabika, hláska; psaný výběrový soubor – např. odstavec, souvětí, klauze, slovo, morfém, foném) a aplikovat tyto znalosti při kvantitativní analýze textového výběrového souboru. Společně s aplikací Menzerath-Altmannova zákona jsou studenti seznamováni prostřednictvím studia autentických materiálů s algoritmem kvantitativního zpracování textového výběrového souboru a zároveň s pravidly segmentace takového výběrového souboru. Jednotky pro segmentaci jsou přesně precizovány. Výběrové soubory jsou voleny studenty. Kvantitativní zpracování textových výběrových souborů je prováděno pomocí vhodných softwarových prostředků. Kurs je určen pro studenty filologických i ostatních humanitních oborů. Zájemcům je doporučeno absolvovat kursy *Základy matematiky pro lingvisty 1 a 2* a *Matematické modelování textu 1 a 2*. Kurz je následován kurzem *Menzerath-Altmannův zákon 2*.

OBSAH

- (1) Volba vlastního výběrového souboru a jeho kvantifikace
- (2) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – formulace hypotéz, reformulace do jazyka matematiky
- (3) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – kvantifikace výběrového souboru
- (4) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – zpracování a vizualizace matematického modelu
- (5) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – testování validity matematického modelu statistickými metodami
- (6) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – interpretace výstupů experimentu do jazyka lingvistiky
- (7) Zpracování vlastního výběrového souboru pomocí Menzerath-Altmanova zákona
- (8) Zpracování vlastního výběrového souboru pomocí Menzerath-Altmanova zákona
- (9) Zpracování vlastního výběrového souboru pomocí Menzerath-Altmanova zákona
- (10) Zpracování vlastního výběrového souboru pomocí Menzerath-Altmanova zákona
- (11) Zpracování vlastního výběrového souboru pomocí Menzerath-Altmanova zákona
- (12) Zpracování vlastního výběrového souboru pomocí Menzerath-Altmanova zákona

KOL/OMAZ

Menzerath-Altmann Law 1**SUMMARY**

The aim of the course is to encounter the students to the Menzerath-Altmann law on different language levels (spoken sample – e.g., replica, statement, stress unit, syllable, sound; written sample – e.g., paragraph, sentence, clause, morpheme, phoneme) and to apply this knowledge in quantitative analysis of a text sample. Together with applying the Menzerath-Altmann law the students are introduced to the algorithm of text sample quantitative processing and at the same time with the methodology and pitfalls of such a sample segmentation. The segmentation units are defined very clearly. The samples are chosen by the students. Text sample quantitative processing is performed using suitable software tools. The course is intended for the students of philology and other humanities. The interested students are recommended to go through the course *Basics of Mathematics for Linguists 1* and *2* and *Mathematical Modeling of Text 1* and *2*. The course is followed by the course *Menzerath-Altmann Law 2*.

CONTENT

- (1) Choice of own sample and its quantification
- (2) Algorithm of quantitative processing of a linguistic sample – formulation of hypotheses and their reformulation to the language of mathematics
- (3) Algorithm of quantitative processing of a linguistic sample – quantification of the sample
- (4) Algorithm of quantitative processing of a linguistic sample – processing and visualization
- (5) Algorithm of quantitative processing of a linguistic sample – testing the validity of the mathematic model using statistical methods
- (6) Algorithm of quantitative processing of a linguistic sample – interpretation of the experiment outcomes into the language of linguistics
- (7) Processing one's own linguistic sample using the Menzerath-Altmann law
- (8) Processing one's own linguistic sample using the Menzerath-Altmann law
- (9) Processing one's own linguistic sample using the Menzerath-Altmann law
- (10) Processing one's own linguistic sample using the Menzerath-Altmann law
- (11) Processing one's own linguistic sample using the Menzerath-Altmann law
- (12) Processing one's own linguistic sample using the Menzerath-Altmann law

KOL/OMAZ2**Menzerath-Altmannův zákon 2****ANOTACE**

Cílem kursu je seznámit studenty s Menzerath-Altmannovým zákonem na různých jazykových úrovních (mluvený výběrový soubor – např. replika, výpověď, přízvukový takt, slabika, hláska; psaný výběrový soubor – např. odstavec, souvětí, klauze, slovo, morfém, foném) a aplikovat tyto znalosti při kvantitativní analýze textového výběrového souboru. Společně s aplikací Menzerath-Altmannova zákona jsou studenti seznamováni prostřednictvím studia autentických materiálů s algoritmem kvantitativního zpracování textového výběrového souboru a zároveň s pravidly segmentace takového výběrového souboru. Jednotky pro segmentaci jsou přesně precizovány. Výběrové soubory jsou voleny studenty. Kvantitativní zpracování textových výběrových souborů je prováděno pomocí vhodných softwarových prostředků. Kurs je určen pro studenty filologických i ostatních humanitních oborů. Zájemcům je doporučeno absolvovat kurzy *Základy matematiky pro lingvisty 1 a 2* a *Matematické modelování textu 1 a 2*. Kurz následuje kurz *Menzerath-Altmannův zákon 1*. Studenti si v obou kurzech volí různé výběrové soubory, používají odlišné metody segmentace, aby na závěr kursu OMAZ 2 porovnali výstupy obou experimentů.

OBSAH

- (1) Volba vlastního výběrového souboru a jeho kvantifikace
- (2) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – formulace hypotéz, reformulace do jazyka matematiky
- (3) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – kvantifikace výběrového souboru
- (4) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – zpracování a vizualizace matematického modelu
- (5) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – testování validity matematického modelu statistickými metodami
- (6) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – interpretace výstupů experimentu do jazyka lingvistiky
- (7) Zpracování vlastního výběrového souboru pomocí Menzerath-Altmanova zákona
- (8) Zpracování vlastního výběrového souboru pomocí Menzerath-Altmanova zákona
- (9) Zpracování vlastního výběrového souboru pomocí Menzerath-Altmanova zákona
- (10) Zpracování vlastního výběrového souboru pomocí Menzerath-Altmanova zákona
- (11) Zpracování vlastního výběrového souboru pomocí Menzerath-Altmanova zákona
- (12) Porovnání s výsledkem experimentu provedeném v OMAZ

KOL/OMAZ2**Menzerath-Altmann Law 2****SUMMARY**

The aim of the course is to encounter the students to the Menzerath-Altmann law on different language levels (spoken sample – e.g., replica, statement, stress unit, syllable, sound; written sample – e.g., paragraph, sentence, clause, morpheme, phoneme) and to apply this knowledge in quantitative analysis of a text sample. Together with applying the Menzerath-Altmann law the students are introduced to the algorithm of text sample quantitative processing and at the same time with the rules of such a sample segmentation. The segmentation units are defined very clearly. The samples are chosen by the students. Text sample quantitative processing is performed using suitable software tools. The course is intended for the students of philology and other humanities. The interested students are recommended to go through the course *Basics of Mathematics for Linguists 1* and *2* and *Mathematical Modeling of Text 1* and *2*. The course follows by the course *Menzerath-Altmann Law 1*. The students choose in both succeeding courses different samples, use different methods of segmentation to compare at the end of the course OMAZ2 the outputs of both experiments.

CONTENT

- (1) Choice of own sample and its quantification
- (2) Algorithm of quantitative processing of a linguistic sample – formulation of hypotheses and their reformulation to the language of mathematics
- (3) Algorithm of quantitative processing of a linguistic sample – quantification of the sample
- (4) Algorithm of quantitative processing of a linguistic sample – processing and visualization
- (5) Algorithm of quantitative processing of a linguistic sample – testing the validity of the mathematic model using statistical methods
- (6) Algorithm of quantitative processing of a linguistic sample – interpretation of the experiment outcomes into the language of linguistics
- (7) Processing one's own linguistic sample using the Menzerath-Altmann law
- (8) Processing one's own linguistic sample using the Menzerath-Altmann law
- (9) Processing one's own linguistic sample using the Menzerath-Altmann law
- (10) Processing one's own linguistic sample using the Menzerath-Altmann law
- (11) Processing one's own linguistic sample using the Menzerath-Altmann law
- (12) Comparing the experiment outcomes with the ones reached in OMAZ

KOL/OML1

Metody lingvistiky 1**ANOTACE**

V semináři budou čteny základní texty lingvistických teorií, texty reprezentativní pro určitý lingvistický směr či lingvistickou školu nebo představující důsledné naplnění jistých metodologických předpokladů. Tyto výchozí texty budou doplňovány řadou příkladů představujících vůči nim (jejich formulacím, výkladu, argumentaci) metodologické lapy, nedůslednosti, apriorismy apod. Výchozí seminární texty budou komentovány a bude formulováno jejich explicitní i implicitní pojmání vybraných lingvistických konceptů, především bude ale jasně představen jejich postup při vytváření gramatiky – nalézací procedura pro dosažení nejlepšího možného gramatického popisu. Účastníci semináře se postupně seznámí se zadanými texty, v kooperaci s vyučujícím paralelizují jejich argumentaci a ověří ji. Výchozím textem, jemuž bude věnována soustavná pozornost, jsou tzv. prolegomena k teorii jazyka L. Hjelmsleva (Hjelmslev, L.: O základech teorie jazyka. Praha: Academia, 1972). Hjelmslevova prolegomena představují hyperbolu strukturního přístupu k tvorbě gramatiky, jeho bezvýhradně korektní podobu. Jakožto abstraktně pojatý a metodologicky zcela bezpečný jazykově imanentní přístup jsou prolegomena návodem pro tvorbu gramatiky založenou na principu dělení textu a komutační zkoušce určující znakové a figurální veličiny textu a statisticky pojato i jejich varianty. Doplnujícími koncepty jsou suma, synkretismus a katalýza – ty zaručují praktickou proveditelnost nalézací procedury gramatiky dělením a komutační veličin. Hjelmslevova prolegomena navíc předkládají koncizní sémiotickou teorii, která bude posluchačům sloužit při řešení všech znakově orientovaných problematik kurzu, jeho pokračování a dalších kurzů zaměřených na gramatický popis a jeho metodologii.

OBSAH

- (1) Deduktivní a induktivní přístup k tvorbě gramatiky, autonomnost lingvistické teorie; vědní institucionalizace lingvistiky vlastní a nezávislou lingvistickou metodou
- (2) Transcendentní přístupy k popisu jazyka; např. odlišnost fonetiky a fonologie
- (3) Proces komunikace a systém jazyka, text jakožto výchozí materiál
- (4) Bezrozpornost, vyčerpávající podoba a jednoduchost popisu
- (5) Komutační test; přenosnost komutačního testu z popisu přirozeně řečové komunikace na jiné typy sémióz
- (6) Purport/smysl/umwelt a jeho strukturace
- (7) Výrazová a obsahová sada znakového systému, forma a substance v popisu znakové funkce
- (8) Systém figur a systém znaků, struktura výrazové a struktura obsahové sady
- (9) Invarianty, varianty a variety v systému jazyka a v textu
- (10) Suma a synkretismus, přechod od veličin ke gramatickým prostředkům
- (11) Katalýza a nalézací procedura na základě extrapolace textu
- (12) Jazyk a nejazyk, principy jejich určení, komutační a denotační sémiotika
- (13) Možnosti užití konceptu prolegomen při praktickém postupu tvorby gramatiky

KOL/OML1**Linguistic Methodology 1****SUMMARY**

The course will consist of reading of seminal texts of linguistic theories, text representative of certain currents or schools of linguistics, or representing thorough fulfilment of certain methodological requirements. These seminal texts will be complemented with a range of examples representing their (towards to their formulations, explanations, argumentations) methodological faults, negligence, apriorisms, etc. The original set of texts will be commented upon and their explicit and implicit understanding of selected linguistic concepts will be formulated, primarily however their method of constructing grammar will be pointed out – the procedure of finding the best grammatical description possible. Students will gradually get acquainted with the texts, cooperate with the instructor in reconstructing their argumentation in parallel to the originals and validating it. The seminal text which will be given constant attention is *Prolegomena to a Theory of Language* by L. Hjelmslev (Hjelmslev, L.: *O základech teorie jazyka*. Praha: Academia, 1972). Hjelmslev's *Prolegomena* represents a hyperbole of structural approach to grammar construction, its utterly correct form. Being an abstractly conceived and methodologically completely safe, linguistically immanent approach, *Prolegomena* forms a manual for grammar construction based on principles of text division and commutation testing, defining sign and figural quantities of texts and, statistically speaking, also their variants. The complementing concepts include sum, syncretism and catalysis – these guarantee actual possibility of realizing the procedures of finding grammar by means of division and commutation of quantities. Hjelmslev's *prolegomena* furthermore present a concise semiotic theory, which will serve students in their search for solution of all sign-oriented issues contained in the course, its follow-ups and other courses focused on grammatical description and its methodology.

CONTENT

- (1) Deductive and inductive approach to constructing grammar, autonomy of linguistic theory; scientific institutionalization of linguistics by its own or by independent linguistic method
- (2) Transcendent approaches to language description; e.g., the difference between phonetics and phonology
- (3) Process of communication and system of language, text as the starting material
- (4) Lack of contradiction, completeness and simplicity of description
- (5) Commutation test; transferability of commutation test from description of natural speech communication to other types of semiosis
- (6) Purport/meaning/umwelt and its structuring
- (7) Expression and content set of the sign system, form and substance in description of sign function
- (8) System of figures and system of signs, structure of expression set and structure of content set
- (9) Invariants, variants and varieties in systems of language and text
- (10) Sum and syncretism, transition from quantities to grammatical devices
- (11) Catalysis and finding procedure based on text extrapolation
- (12) Language and non-language, principles of their identification, commutative and denotative semiotics
- (13) Possibilities of use of Prolegomena's concept in practical procedure of grammar construction

KOL/OML2**Metody lingvistiky 2****KOL/OMLB2****Metody lingvistiky 2****ANOTACE**

Kurz přímo naváže na Metody lingvistiky 1, zaměří se na základní texty lingvistické teorie, bude představovat jejich přístup k tvorbě gramatiky, a to vždy na pozadí prolegomen L. Hjelmsleva, která jsou primárním předmětem zájmu předcházejícího kurzu. Centrálním textem, který bude v kurzu postupně a detailně čten, je Konstrukce gramatiky ze sémantické báze J. Kořenského. Seminář paralelně k pracovní rutině předcházejícího kurzu představí Konstrukci gramatiky ze sémantické báze, rozvede její přístupy k tvorbě gramatického popisu a použije je na příkladovém materiálu, např. při modelování pádového systému češtiny, konjugačního systému češtiny apod. Vložena bude sémiotická teorie textu, která restrukturuje (v porovnání s Hjelmslevovou či v gramatických popisech tradičně obsaženou) vztahy sémantické, pragmatické a výrazové složky, a to obecně a především v popisu jednotlivých gramatických kategorií. Seminář bude zaměřovat svou pozornost na principy přístupu k tvorbě gramatiky od výrazové roviny a od roviny obsahové, na modelových a z nejrůznějších gramatických popisů vybraných příkladech jasně ukáže jejich rozlišnost, vystihne jejich možnou problémovost i jejich konkrétní výhody. Konstrukce gramatiky ze sémantické báze bude dále vykládána ve vztahu ke konceptům a výkladům Mluvnice češtiny 2. Následně bude jasně ukázána vázanost Mluvnice češtiny 2 na generativní teorii, a to při vyložení Syntaktických struktur Noama Chomského jakožto jejího iniciačního textu – představena bude ve srovnání s Konstrukcí gramatiky ze sémantické báze recepce generativismu teorií tzv. akademické mluvnice (Mluvnice češtiny 2), respektive prací J. Kořenského, M. Komárka, F. Daneše, P. Sgalla apod. Tato témata poslouží k detailní analýze gramatických postupů od výrazu a od obsahu, vyložení přístupu ze sémantické báze.

OBSAH

- (1) Definice sémantické báze, sémantická formule, gramatiky konstruované ze sémantického východiska
- (2) Principy vyjádření bázevého významu a jeho popis
- (3) Pragmatická složka znakové relace, její zavedení, projevy ve struktuře jazykového systému a v textu
- (4) Výrazová složka znakové relace, komplexní výrazová rovina popisu gramatické kategorie
- (5) Specifikace bázevéch sémantických relací, modely sémantické struktury výpovědi
- (6) Interpretativní charakter Konstrukce gramatiky ze sémantické báze, nástrojové pojetí ke kritice gramatických popisů, překladového textu atd.
- (7) Generativní gramatiky – syntax a sémantika
- (8) Kritika jazyka jako pravděpodobnostního procesu, gramatiky s konečným a nekonečným počtem stavů a rekurze
- (9) Aspekty popisu jazyka tzv. frázovou strukturou, derivace
- (10) Transformace a gramatika
- (11) Transformační pozadí Mluvnice češtiny, syntaktická a sémantická kritéria při popisu gramatiky češtiny
- (12) Kritika komutačního přístupu k popisu jazyka
- (13) Východisko v sémantické bázi jakožto zajištění identifikace komplexní výrazové struktury gramatické kategorie

KOL/OML2**Linguistic Methodology 2****KOL/OMLB2****Linguistic Methodology 2****SUMMARY**

The course will be a direct continuation of Methods of Linguistics 1, focusing on seminal texts of linguistic theory, their approach to grammar construction, on the background of L. Hjelmslev's Prolegomena to a Theory of Language, which was the primary subject of the preceding course. The central text which will be gradually and thoroughly read is *Konstrukce gramatiky ze sémantické báze* (Construction of Grammar from Semantic Basis) of J. Kořenský. In parallel to the working routine of the preceding course, this class will introduce Construction of Grammar from Semantic Basis, elaborate on its approaches to construction of grammatical description and apply them to sample data, e.g., in modelling the case system or conjugation system of the Czech language, etc. Semiotic theory of text will be presented, restructuring (in comparison to that of Hjelmslev or traditional grammatical descriptions) semantic relations, pragmatic and expressive elements, in general and especially in particular descriptions of individual grammatical categories. The course will focus its attention on principles of constructing grammar from the level of expression and from the level of content, on model examples taken from a wide variety of grammatical descriptions, using them to distinctly point out their difference, capture their possible problems and their concrete advantages. Construction of Grammar from Semantic Basis will further be interpreted in relation to concepts and interpretations of the Czech grammar *Mluvnice češtiny 2*. Subsequently, the ties between *Mluvnice češtiny 2* and the generative theory will be clearly pointed out, as part of interpretation of Noam Chomsky's *Syntactic Structures* as its initiation text – in comparison to Construction of Grammar from Semantic Basis reception of generativism will be presented in theories of the so-called academic grammar (*Mluvnice češtiny 2*) or works of J. Kořenský, M. Komárek, F. Daneš, P. Sgall and others. These topics will serve as a basis for detailed analysis of grammatical procedures from expression and from content, explanation of approach from semantic basis.

CONTENT

- (1) Definition of semantic basis, semantic formula, grammars constructed from semantic foundations
- (2) Principles of expression basal meaning and its description
- (3) Pragmatic element of sign relation, its introduction, its manifestations in the structure of language system and text
- (4) Expressive element of sign relation, complex expression level of description of grammatical categories
- (5) Specification of basal semantic relations, models of semantic structure of utterance
- (6) Interpretative character of Construction of Grammar from Semantic Basis, tool approach to critique of grammatical descriptions, translated text, etc.
- (7) Generative grammars – syntax and semantics
- (8) Critique of language as a probabilistic process, grammars with finite and infinite number of states, and recursions
- (9) Aspects of description of language by the so-called phrasal structure, derivations
- (10) Transformations and grammar
- (11) Transformative background of Mluvnice češtiny (Czech Grammar), syntactic and semantic criteria for description of Czech grammar
- (12) Critique of commutation approach to language description
- (13) Starting from semantic basis as a means of securing of identification of complex expression structure of grammatical categories

Mediální sémiotika. Technologie psaní a čtení

ANOTACE

Seminář si klade za cíl diskusní formou představit problémy média (v širokém slova smyslu), jeho roli při utváření významu v komunikaci, jeho vztahu k tradičně vymezovaným teoriím významu, které jsou na jedné straně založeny na existenci (resp. hypotéze) kódu, na straně druhé na existenci jistých mentálních stavů a intencionalitě (resp. jejich úloze v rámci teorie významu). V základních rysech se pokouší postihnout vliv média, kanálu a materiální složky znaku na způsoby, jakým znakům a jejich komplexům rozumíme, na jejich roli v komunikačním procesu. Pozornost věnuje jak teoretickým presupozicím takového typu uvažování, tak praktickým ukázkám aktuálního vlivu média jakožto technologie na lidské chování a rozhodování (tzv. sociální média, „uměleckým“ proudům typu New Aesthetics, formám uspořádání a katalogizace vědeckých poznatků atd.). Zvláštní pozornost je věnována fenoménu psaní, o němž v návaznosti na Waltera Onga a Roye Harrise uvažuje jako podstatným faktoru při formování identity kultury i jejích členů.

OBSAH

- (1) Komunikace a intencionalita
  - Základní komunikační model, strukturalismus a hypotéza kódu, intencionalita, neviditelnost technologií, základní definice psaní, čtení, mluvení a jejich vzájemné vztahy
- (2) Médium, technologie a distribuce obsahu
  - Definice média a jeho vztah k technologii (jejím definicím), technologický a sociální determinismus, kulturní mezera, způsoby a proměny distribuce „obsahu“.
- (3) Analogové a digitální kódování
  - Základní definice analogového a digitálního kódování, základní technické aspekty digitalizace, aspekty digitálního a analogového kódování v jazyce, řeči a dalších vybraných kulturních fenoménech
- (4) Aspekty mluveného a psaného textu

- Sémiotické aspekty znaku mluveného a psaného jazyka, co reprezentuje písmo (de Saussure a Hjelmslev), funkce psaní (Bühler: intersubjektivita, plánování, formalizace), psací materiály
- (5) Znaky a prostor (a čas)
  - Znaky a paměť – vztah k digitalizaci, digitalizace a čas a prostor (Virilio), základní charakteristiky mluveného jazyka jako analogového fenoménu
- (6) Povaha výrazu a transmedialita
  - Problémy definice – multimedialita, transmedialita, intermedialita, jejich klasifikace, information design, formální uspořádání výrazu (Jameson)
- (7) New Aesthetic
  - Digitální a “fyzický” svět, pokus o vymezení uměleckého proudu New Aesthetic, je to umění?
- (8) Sociální média
  - Základní přehled, subjekt a jeho identita, soukromé a veřejné
- (9) Chirografické a typografické kultury
  - Problémy procesu produkce psaného textu (jeho formalizace a zkoumání), mýtus vs. psané vs. mluvené slovo, operační myšlení, problémy uspořádanosti (knihovny, encyklopedie, učební plány)
- (10) Ideologie a distribuce moci
  - Problémy definice ideologie, její vztah k jazyku, problémy objektivity, vztahy ideologie a média, otázky argumentace
- (11) Analýza vybraného problému 1
  - Praktické využití poznatků z předcházejících hodin při analýze aktuálního problému, zejm. s ohledem na roli média a (povahy) kanálu
- (12) Analýza vybraného problému 2
  - Praktické využití poznatků z předcházejících hodin při analýze aktuálního problému, zejm. s ohledem na roli média a (povahy) kanálu

KOL/OMS

Media Semiotics. Technology of Writing and Reading

SUMMARY

The course aims to introduce by means of discussion the issue of medium (in its broad sense), its role in creation of meaning in communication, its relation to traditionally defined theories of meaning which are on one hand based on existence (or hypothesis) of code, on the other hand on existence of certain mental states and intensionality (or their role in the theory of meaning). It will try to outline the influence of medium, channels and the material component of sign on the ways in which we understand signs and their complexes, on their role in the communication process. Attention will be given to theoretical presuppositions of such type of thought as well as to practical examples of current influence of medium as technology on human behaviour and decision making (the so-called social media, “artistic” currents such as the New Aesthetic, forms of organizing and cataloguing of scientific knowledge, etc.). Special attention will be dedicated to the phenomenon of writing, which in the tradition of Walter Ong and Roy Harris is considered to be an essential factor in forming of identity of culture and its members.

CONTENT

- (1) Communication and intensionality
  - Basic communication model, structuralism and code hypothesis, intensionality, invisibility of technology, basic definition of writing, reading, speaking and their mutual relations
- (2) Medium, technology and content distribution
  - Definition of medium and its relation to technology (its definitions), technological and social determinism, cultural gap, manners and changes of distributing “content”.
- (3) Analogue and digital coding
  - Basic definition of analogue and digital coding, basic technical aspects of digitization, aspects of digital and analogue coding in language, speech and other assorted cultural phenomena
- (4) Aspects of spoken and written text

- Semiotic aspects of signs of spoken and written language, what is represented by writing systems (de Saussure and Hjelmslev), functions of writing (Bühler: intersubjectivity, planning, formalization), writing materials
- (5) Signs and space (and time)
  - Signs and memory – relation to digitization, digitization and time and space (Virilio), basic characteristics of spoken language as an analogue phenomenon
- (6) Nature of expression and transmediality
  - Problems of definition – multimodality, transmediality, intermediality, their classification, information design, formal organization of expression (Jameson)
- (7) The New Aesthetic
  - Digital and “physical” world, an attempt of defining the New Aesthetic artistic movement, is it art?
- (8) Social media
  - Basic overview, subject and its identity, the public and the private
- (9) Chirographic and typographic cultures
  - Problems of the process of producing written text (its formalization and investigation), myth vs. written vs. spoken word, operative thinking, problems of organization (libraries, encyclopaedias, studying plans)
- (10) Ideology and distribution of power
  - Problems of defining ideology, its relation to language, problems of objectivity, relations between ideology and media, the question of argumentation
- (11) Analysis of selected problem 1
  - Practical implementation of knowledge acquired in the preceding classes by means of analysis of a current problem, especially with respect to the role of medium and (nature of) channel
- (12) Analysis of selected problem 2
  - Practical implementation of knowledge acquired in the preceding classes by means of analysis of a current problem, especially with respect to the role of medium and (nature of) channel

Matematické modelování textu 1

ANOTACE

Cílem kursu je zmínit a podrobit praktické aplikaci některé specifické metody kvantitativní lingvistiky. Jedná se zejména o ty, které souvisejí například s frekvenční analýzou, Zipfovými zákony, h-body. Studenti budou s jednotlivými metodami seznamováni na základě četby originálních textů. V přípravné fázi bude provedena analýza odborného textu a v praktické části aplikace příslušné metody. Studenti budou takto vedeni k publikování výsledků vlastních experimentů.

OBSAH

- (1) Kvantitativní lingvistika – zařazení, vymezení působnosti, pojmosloví
- (2) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – formulace hypotéz, reformulace do jazyka matematiky
- (3) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – kvantifikace výběrového souboru
- (4) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – zpracování a vizualizace matematického modelu
- (5) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – testování validity matematického modelu statistickými metodami
- (6) Algoritmus kvantitativního zpracování lingvistického výběrového souboru – interpretace výstupů experimentu do jazyka lingvistiky
- (7) Volba vlastního výběrového souboru a jeho kvantifikace
- (8) Metody frekvenční analýzy – frekvenční seznamy, slovníky
- (9) Zipfovy zákony – přehled, platnost, aplikace
- (10) H-body – vymezení pojmu, aplikace
- (11) Zpracování vlastního výběrového souboru vybranou metodou
- (12) Zpracování vlastního výběrového souboru vybranou metodou

Mathematical Modeling of Text 1

SUMMARY

The aim of the course is to mention and to have some specific methods of quantitative linguistics applied in a practical way. It is, above all, about those which relate, e.g., to frequency analysis, Zipf laws, h-points. The students will be familiarized with particular methods on the basis of original expert text readings. In the preparation phase the analysis of the expert text will be performed and in the practical phase the method described in the text will be applied. Additionally, the students will be led to write the articles on the outputs of their own research.

CONTENT

- (1) Quantitative linguistics – categorization, sphere of activity, terminology
- (2) Algorithm of quantitative processing of linguistic sample – hypothesis formulation, reformulation in the language of mathematics
- (3) Algorithm of quantitative processing of linguistic sample – sample quantification
- (4) Algorithm of quantitative processing of linguistic sample – processing and visualizing mathematical model
- (5) Algorithm of quantitative processing of linguistic sample – testing mathematical model stability using statistical methods
- (6) Algorithm of quantitative processing of linguistic sample – experiment outputs interpretation into language of linguistics
- (7) Choosing own sample and its quantification
- (8) Methods of frequency analysis – frequency lists and dictionaries
- (9) Zipf's laws – overview, validity, application
- (10) H-points – categorization, application
- (11) Processing own sample using chosen methods
- (12) Processing own sample using chosen methods

KOL/OMTE2**Matematické modelování textu 2****ANOTACE**

Cílem kursu je zmínit a podrobit praktické aplikaci některé specifické metody kvantitativní lingvistiky. Jedná se zejména o ty, které souvisejí například s frekvenční analýzou, fraktální analýzou textu a motivy. Studenti budou s jednotlivými metodami seznamováni na základě četby originálních textů. V přípravné fázi bude provedena analýza odborného textu a v praktické části aplikace příslušné metody. Studenti budou takto vedeni k publikování výsledků vlastních experimentů. Možnost přizpůsobení obsahu kurzu potřebám individuálního výzkumu studentů.

OBSAH

- (1) Revize metodologie
- (2) Volba vlastního výběrového souboru a jeho kvantifikace
- (3) Hypotézy o frekvenčním rytmu
- (4) Statistické ověření hypotéz o frekvenčním rytmu
– jedno a dvoustranné z-testy
- (5) Statistické ověření hypotéz o frekvenčním rytmu
– jedno a dvoustranné Studentovy t-testy
- (6) Ověřování hypotéz o vlastnostech koncových členů syntaktických konstrukcí
- (7) Ověřování hypotéz o vlastnostech úvodních členů syntaktických konstrukcí
- (8) F-motivy
- (9) L-motivy
- (10) Fraktální analýza textu
- (11) Zpracování vlastního výběrového souboru vybranou metodou
- (12) Zpracování vlastního výběrového souboru vybranou metodou

Mathematical Modeling of Text 2

SUMMARY

The aim of the course is to mention and to have some specific methods of quantitative linguistics applied in a practical way. It is above all about those which relate, e.g., to frequency analysis, fractal text analysis and motifs. The students will be familiarized with particular methods on the basis of original source readings. In the preparation phase the analysis of the expert text will be performed and in the practical phase the method described in the text will be applied. The students will be encouraged to write the articles on the outcomes of their own research. There is a possibility of adjusting the course unit contents to the particular research needs of the course unit attendants.

CONTENT

- (1) Methodology revision
- (2) Choice of own linguistic sample and its quantifying
- (3) Hypotheses on frequency rhythm
- (4) Testing statistical validity of hypotheses on frequency rhythm – one- and two-side z-tests
- (5) Testing statistical validity of hypotheses on frequency rhythm – one- and two-side Student t-tests
- (6) Testing hypotheses on qualities of terminal members of syntactic constructions
- (7) Testing hypotheses on qualities of initial members of syntactic constructions
- (8) F-motifs
- (9) L-motifs
- (10) Fractal text analysis
- (11) Processing own linguistic sample using chosen method
- (12) Processing own linguistic sample using chosen method

KOL/OOL1

Obecná lingvistika 1

ANOTACE

Cílem kurzu je metodologickou komparací nalézt obecně platné rysy přirozeného jazyka (lingvistické univerzálie), které bez historické a metodologické závislosti charakterizují každý přirozený jazyk. Tato teoretická procedura bude rozšířena o zřetel k neverbálním sémiotickým soustavám. Seminární témata se v první části zaměří na vznik diskurzu vědeckého poznání jazyka, ale také na reflexe jazyka zaznamenané v lidské kultuře obecně a projevující se jako spontánní metajazyková aktivita a intuitivní popis charakteru jazykových prostředků a jejich systémovosti. Tento aspekt historické reflexe jazyka vytvoří podklad pro analýzu konceptů stabilizované obecné vědy o jazyce a na základě ní bude možné nahlížet, která rezidua intuitivních či kulturně historicky daných pohledů na jazyk se účastní na výstavbě nejrůznějších jazykovědných teorií a na základních přístupech k jazyku vůbec (linguae parolová hypotéza, struktura výrazové a obsahové sady znaku, principy vývoje jazyka, univerzální gramatika atd.).

Z hlediska materiálu bude věnována pozornost vývoji mluvnických popisů, gramatik konkrétních jazyků, jejich typům a metodologickým a výkladovým principům. Na základě předchozího bude kurz definovat obecnou lingvistiku. Její podobu bude hledat v dějinách lingvistiky jakožto metadisciplině, ale také v situovanosti lingvistiky v současných teoriích lingvistiky, kterým dobově zakotvená obecná lingvistika dokládá (zajišťuje) relevanci užitých metod, axiomů či výchozích předpokladů a metodologicky preferovaných postupů daných např. kritérii jednoduchosti, schody s nejazykovými faktory (neurologickými, antropologickými ale třeba i fyzikálními) apod. Zvláštní pozornost kurz věnuje jazykovědě vlastním metodám, strukturaci jazykových prostředků na základě čistě jazykových kritérií – předloží postupy komutační metody a jí doplňkových přístupů, které ji činí prakticky dostupnou na základě redukce materiálu či kritérií určení jazykových norem (korpusová analýza, experimentální ověřování – psycholingvistický/sociolingvistický test, shoda s matematickými modely založenými na axiomu optimalizace jazykových prostředků, statistický přístup atd.). Kurz definuje obecnou lingvistiku jako disciplínu zajišťující interdisciplinární výzkum, jazykovědný přesah v teoriích a v metodách práce s jazykovým materiálem. Z tohoto úhlu

pohledu bude založena obecná lingvistika jako disciplína s praktickou náplní své práce. V závěru, ale kontextuálně i v předchozích výkladech, se kurz věnuje filozofickému pozadí obecné lingvistiky.

OBSAH

- (1) Lingvistika – vznik, historie, kontext filozofie
- (2) Nejstarší reflexe jazyka
- (3) Vznik mluvnictví a lexikografie
- (4) Historicko-srovnávací metoda
- (5) Co je kritériem toho, co patří/nepatří do obecné lingvistiky?
- (6) Kritérium historické: obecná lingvistika kopíruje dějiny lingvistiky.
- (7) Kritérium metodologické: obecná lingvistika axiomatizuje některou z metod/metodologií/disciplín
- (8) Pojmy: metoda, metodologie, dialektika metody a disciplíny
- (9) Autonomie jazykovědné metody, komutační test
- (10) Jazykovědný experiment, jeho pozice v tvorbě gramatiky
- (11) Filozofie jazyka a obecná lingvistika, filozofie jazyka v rámci jazykovědy – lingvistická témata
- (12) Historicky uspořádané filozofické myšlení o jazyce a metodologicky uspořádané reagování jednotlivých filozofií na problém jazyka

KOL/OOL1**General linguistics 1****SUMMARY**

The aim of the course is to employ methodological comparison in order to find generally valid features of natural language (linguistics universals) which characterize each natural language without any historical or methodological dependencies. This theoretical procedure will be expanded to include attention to non-verbal semiotic sets. Course topics will in its first half focus on emergence of discourse of scientific knowledge of language, but also on reflections of language recorded in human culture in general and manifested as a spontaneous meta-language activity and intuitive description of the character of language devices and their systemic nature. This aspect of historical reflection of language will provide the basis for analysis of concepts of stabilized general science of language which in turn will make it possible to see which residua of intuitive or culturally and historically given views on language participate in construction of various linguistic theories and in basic approached to language in general (langue/parole hypothesis, structure of expression-based and content-based set of sign, principles of language, universal grammar, etc.).

From the standpoint of data, attention will be given to development of grammatical descriptions, grammars of specific languages, their types and methodological and interpretative principles. Based on the above, the course will attempt to define general linguistics. It will seek its form in history of linguistics as a meta-discipline, but also in its placement within contemporary theories of linguistics, for which theories general linguistics – being rooted in its respective period – provides relevance of applied methods, axioms or presuppositions and methodologically preferred procedures given by, e.g., criteria of simplicity, agreement with non-language factors (neurological, anthropological, but also physical), etc. Special attention will be given to methods peculiar to linguistics, structuring of language devices based on purely linguistic criteria – it will present procedures of the commutation method and its complementary approaches which make it practically available based on reduction of material or criteria of determination of language standards (corpus analysis, experimental verification – psycholinguistic/sociolinguistic test, agreement with mathematical models based

on the axiom of optimization of language devices, statistical approach, etc.). The course defines general linguistics as a discipline providing background for interdisciplinary research, linguistic overlap into theories and methods of work with language data. From this standpoint, general linguistics will be established as a discipline with practically defined subject matter and related activities. The course concludes with an introduction to philosophical background of general linguistics, a topic also covered in context during previous classes.

CONTENT

- (1) Linguistics – emergence, history, philosophical context
- (2) Oldest reflections of language
- (3) Emergence of grammar theory and lexicography
- (4) Historical-comparative method
- (5) What is the criterion for deciding what does or does not belong in general linguistics?
- (6) Historical criterion: general linguistics runs parallel to history of linguistics
- (7) Methodological criterion: general linguistics creates axioms out of some of its methods/methodologies/disciplines
- (8) Terminology: method, methodology, method and discipline dialectic
- (9) Autonomy of the linguistic method, commutation test
- (10) Linguistic experiment, its position in construction of grammar
- (11) Philosophy of language and general linguistics, philosophy of language within linguistics – linguistic topics
- (12) Historically organized philosophical thought on language and methodologically organized reactions of individual philosophies to the problem of language

KOL/OOL2

Obecná lingvistika 2

ANOTACE

Kurz je založen na komparaci koncepcí obecné lingvistiky. Podoba kurzu je experimentální, a to v tom smyslu, že každý z účastníků na základě kritiky zvolené koncepce předkládá svůj koncept obecné lingvistiky jakožto samostatné disciplíny s vlastním vymezením metody a předmětu zkoumání. Pozornost semináře se upírá především k otázce výkladu obecné lingvistické problematiky příručkami s prakticky zadanou podobou a didaktickými cíli.

Seminář postupně čte tzv. úvody do studia jazyka, do obecné jazykovědy a podobné texty a hodnotí, nakolik jsou vhodným nástrojem pro vstup do problematiky obecné lingvistiky. Posluchači se zaměřují na koncepci každé z příruček, snaží se vystihnout, jak jsou skladba témat a jejich výklad vhodně zvoleny. Při jejich kritice formulují pohled jednotlivých příruček na to, co je to obecná lingvistika, jaké má výzkumné zájmy a metody. Ukazují ale také, jaké má výklad těchto příruček didaktické aspekty, je-li čten lingvisticky neorientovaným čtenářem, jak může čtenáři vstupujícímu do problematiky obecné lingvistiky napomoci, co mu zamlčuje či co vysvětluje v rámci variantních možností lingvistické teorie. Zvláštní pozornost se v seminářích klade na soudržnost obecně lingvistických výkladů, ať již mají jakýkoliv teoretický základ či příslušnost k některé lingvistické škole či lingvistickému směru. Kritika jednotlivých úvodových příruček v kurzech vždy směřuje k formulování vlastního přístupu k obecné lingvistice a také k tvorbě textů, které dle kurzu představují didakticky výhodný koncept. Účastníci kurzu se pokouší o formulaci co možná nejlepšího úvodu do studia jazyka a do obecné lingvistiky především, diskuse nad tématy je pro to v kurzu výchozím prostředkem.

OBSAH

- (1)–(2) Erhart, A. *Základy obecné jazykovědy*, 1965.
- (3)–(4) Čermák, F. *Jazyk a jazykověda*.
- (5)–(6) Palek, B. *Základy obecné jazykovědy*, 1989.
- (7)–(8) Ondruš, Š., Sabol, J. *Úvod do Štúdia jazykov*, 1987.
- (9)–(10) Černý, J. *Úvod do studia jazyka*, 1998.
- (11)–(12) Dolník, J. *Všeobecná jazykověda*, 2009.
- (13) Čejka, M., Lotko, E.: *Jazyk a jazykověda 1*. Olomouc 1976.

KOL/OOL2**General Linguistics 2****SUMMARY**

The course is based on comparison of concepts of general linguistics. The form of the course is experimental in the sense that each student presents, based on critique of selected concept, their own concept of general linguistics as an individual independent discipline with its own definition of method and subject of investigation. Attention is given primarily to the question of explanation of problems of general linguistics by means of handbooks with practically defined form and didactic goals.

The course consists of consecutive reading of the so-called introductions to study of language/general linguistics and similar texts and evaluation of how appropriate and suitable a tool each of these represents with respect to providing their audience with an introduction to the issues of general linguistics. Students will focus on the concept of each handbook analysed, trying to capture the structure of topics and their expedience for the given purpose. By providing this critique, they formulate the view of each given handbook on what general linguistics is, and what its methods and interests are. Students will nevertheless also show what didactic aspects are contained within the handbooks' explanations provided they are being read by linguistically uninitiated audience, whether they can provide assistance to reader who is entering the field of general linguistics for the first time, and what is being kept hidden from such reader, or otherwise explained within the framework of variant possibilities of linguistic theory. Special attention will be given to coherence of general linguistic explanations, whatever their theoretical basis or allegiance to a certain linguistic school of thought or linguistic movement might be. Critique of individual introduction handbooks will always be directed towards formulating one's own approach to general linguistics and creation of texts which according to the course represent a didactically expedient concept. Students will strive to formulate the best possible introduction to study of language in general and to general linguistics in particular, discussion of topics within the course being the key tool for achieving this goal.

CONTENT

- (1)–(2) Erhart, A. Základy obecné jazykovědy, 1965.
- (3)–(4) Čermák, F. Jazyk a jazykověda.
- (5)–(6) Palek, B. Základy obecné jazykovědy, 1989.
- (7)–(8) Ondruš, Š. – Sabol, J. Úvod do Štúdia jazykov, 1987.
- (9)–(10) Černý, J. Úvod do studia jazyka, 1998.
- (11)–(12) Dolník, J. Všeobecná jazykověda, 2009.
- (13) Čejka, M. – Lotko, E.: Jazyk a jazykověda I. Olomouc 1976.

KOL/OPL

Psycholingvistika

KOL/OPL2

Psycholingvistika 2: vybrané problémy**ANOTACE**

Kurs zprostředkovává základní orientaci v několika rozměrech bádání o vztahu jazyka a lidské kognice: v dějinách oboru, v jeho současné podobě, v hlavních tématech psycholingvistických výzkumů, preferovaných přístupech k řešení základních otázek a konečně v konkrétních analýzách vybraných problémů. Studentům budou nabídnuty výzkumné modely, které přistupují k problematice jazyka a komunikace s otázkami týkajícími se povahy jejich reprezentace v lidské mysli (a představují tak alternativu/komplementární doplnění tradičního jazykovědného popisu).

OBSAH

- (1) Kdo, co, kde: orientace v kurzu a základní info
  - předmět psycholingvistiky a struktura oboru, základní témata a subdisciplíny, informační zdroje (web, časopisy, sborníky), databáze, komentář k doporučené literatuře
- (2) Historie psycholingvistiky: počátky, základní paradigmaty, současné přístupy
  - předchůdci specifického výzkumu (Wundt, Vygotskij), konstrukční vs. nativistický přístup, (neo)behaviorismus (učení, paralelní zpracování informace), diskurzivně orientovaná psycholingvistika
- (3) Neuropsychologie: neurální a psychologická báze jazyka a řeči
  - základní strukturně-funkční poznatky o vztahu mysli, mozku a jazyka: základní psychologické procesy zpracování informace, problém vědomé a tacitní znalosti, vnímání, modely paměti a reprezentace znalostí, anatomický přehled – stavba a činnost neuronu a mozku, topologie, lokalizační a holistické teorie, užívané metody v neurolingvistice
- (4) Mentální lexikon: strukturní principy 1 – forma

- pojem lexical entry a jeho struktura, trade-off mezi přístupem a strukturním uspořádáním, uspořádání na úrovni formy: vztah fonologické a ortografické reprezentace, prozódická strukturace, bathtub efekt
- (5) Mentální lexikon: strukturní principy 2 – význam
  - teorie sémantické/pojmové reprezentace v mentálním lexikonu: klasický (aristotelský) a neoklasický model, (probabilistické) teorie prototypů a exemplářů, teorie teorií, konceptuální atomismus, sémantické uspořádání mentálního lexikonu z hlediska tradičních lingvistických kategorií (hierarchie, synonymie a antonymie, kolokace)
- (6) Problematika slyšení
  - problém percepcce řečového signálu na segmentální a suprasegmentální úrovni, problém neinvariantnosti, segmentace a linearity, kategorické zpracování informace, problém koartikulace, efekt fonémické rekonstrukce, prozódická vodítka, otázka kontextové informace
- (7) Problematika psaní
  - přehled modelů psané produkce, metody výzkumu (analýza protokolů, řízená retrospekce), tříúrovňový model dle Heyese a Flowerové, neuropsychologické modely (Shallice), problém grafémického a fonologického lexikonu
- (8) Problematika čtení
  - single- a dual-route model dekodování, zpracování na úrovni slova (přístup v mentálním lexikonu), high-level language skills: inference v textu, struktura příběhu
- (9) Problematika rozumění
  - reprezentace významu na zvukové, slovní, větné a textové úrovni, mentální modely, sériové a paralelní modely reprezentace (kohorty, problém garden-path), Kintsch-van Dijkův model rozumění
- (10) Modely řečové produkce
  - srovnání základních paralelních a sériových modelů produkce: Levelt, Dell, Caramazza, druhy evidence (reakční časy, řečové chyby, patologie jazyka)
- (11) Jazyková akvizice
  - základní přístupy v jazykové akvizici: nativistický/racionalistický, empirický/konstrukční a interakční, výzkumná paradigmatata

a metody, vybrané poznatky (počátky identifikace řečových jednotek, fáze a rychlost růstu slovníku, různé pohledy na akvizici gramatiky: bootstrapping, emergentismus, kritické období, socio-pragmatické aspekty jazyka)

(12) Poruchy jazyka a řeči

▸ přehled v oblasti vrozené a získané jazykové patologie: specific language impairment (SLI), poruchy jazyka a řeči v autismu a při Downově syndromu, problém genetiky, typologie afázií (bostonská klasifikace)

KOL/OPL

Psycholinguistics

KOL/OPL2

Psycholinguistics 2: selected problems**SUMMARY**

The course aims to provide basic orientation in several dimensions of investigating the relation between language and human cognition: history of the discipline, main topics of psycholinguistic research, preferred approaches to solving basic questions and concrete analyses of selected problems. Students will be offered research models which address the issue of language and communication by posing questions related to the nature of their representation in human mind (and thus constitute an alternative/complement to traditional linguistic descriptions).

CONTENT

- (1) Who, what, where: orientation in the course and basic information
  - subject matter of psycholinguistics and structure of the field, basic topics and sub-disciplines, information sources (web, journals, anthologies), databases, comments on recommended reading
- (2) History of psycholinguistics: beginnings, basic paradigms, contemporary approaches
  - precursors of specific research (Wundt, Vygotskij), construction based vs. nativist approach, (neo)behaviourism (learning, parallel processing of information), discourse-oriented psycholinguistics
- (3) Neuropsychology: neural and psychological foundations of language and speech
  - basic structural-functional knowledge of relation between mind, brain and language: basic psychological processes of information processing, the issue of conscious and tacit knowledge, perception, models of memory

and representation of knowledge, anatomical overview – structure and activity of neuron and brain, topology, localization and holistic theories, applied methods in neurolinguistics

- (4) Mental lexicon: structural principles 1 – form
  - lexical entry and its structure, trade-off between approach and structural organization, organization on the level of form: relation between phonological and orthographical representation, prosodic structuring, bathtub effect
- (5) Mental lexicon: structural principles 2 – meaning
  - theories of semantic/conceptual representation in mental lexicon: classical (Aristotelian) and neoclassical model, (probabilistic) theories of prototypes and specimen, theory of theories, conceptual atomism, semantic organization of mental lexicon from the standpoint of traditional linguistic categories (hierarchy, synonymy and antonymy, collocation)
- (6) Issues of hearing
  - Problem of perception of speech signal on segmental and suprasegmental level, problem of non-invariance, segmentation and linearity, categorical processing of information, problem of co-articulation, phonemic reconstruction effect, prosodic clues, question of context information
- (7) Issues of writing
  - overview of models of written production, research methods (protocol analysis, controlled retrospection), three-level model according to Hayes and Flower, neuropsychological models (Shallice), problem of graphemic and phonological lexicon
- (8) Issues of reading
  - single- and dual-route decoding model, processing on the level of word (approach in mental lexicon), high-level language skills: inference in text, structure of story
- (9) Issues of comprehension
  - representations of meaning on sound, word, sentence and text level, mental model, serial and parallel models of representation (cohorts, garden-path problems), Kintsch-van Dijk model of comprehension
- (10) Models of speech production
  - comparison of basic parallel and serial models of production:

Levelt, Dell, Caramazza, classes of evidence (reaction times, speech impediments, pathology of language)

(11) Language acquisition

▸ basic approaches to language acquisition: nativist/rationalist, empiricist/constructional and interactional, research paradigms and methods, selected knowledge (beginnings of identification of speech units, phases and speed of vocabulary expansion, various views on grammar acquisition: bootstrapping, emergentism, critical period, socio-pragmatic aspects of language)

(12) Language and speech impairments

▸ overview of the field of innate and acquired language pathology: specific language impairment (SLI), impairments of language and speech in autism and Down syndrome, problem of genetics, typology of aphasias (Boston classification)

Proměny českého lingvistického myšlení

ANOTACE

Předmětem semináře bude komentované čtení vybraných lingvistických textů. Na nich bude dokladován a interpretován vývoj českého lingvistického myšlení. Zevrubně bude nahlížena tematika obsahovaná českými lingvistickými periodiky a lingvistickými monografickými pracemi především dvacátého století. Témata seminářů jsou závislá na rozvíjení diskuse nad četbou, účastníci kurzu mohou volit vlastní témata. Navržené tematické okruhy jsou pouze modelové, snaží se pro každou etapu vývoje české lingvistiky volit dobově moderní směry lingvistického výzkumu, mají vystihnout aktuálně nejsilnější tendence ve vědecké profilaci české lingvistiky.

Z hlediska dějin lingvistiky bude kladen důraz na konceptuální vývoj, přihlíženo bude ale i k vnějším dějinám (kontext politický, institucionální, interpersonální atd.). Seminář tematizuje počátky českého vědeckého lingvistického myšlení, zhodnotí reprezentativní mluvnické 19. stol. a přiblíží na nich historicko-srovnávací metodu, bude se detailně zabývat dílem J. Gebauera a jeho kontextem (Riegrův slovník, rukopisné spory, kontakty se zahraničím, učitel M. Hattala, výuka, žáci atd.), ale také český lingvistickým prostředím v období vzniku Československa. Dále seminář představí počátky českého strukturalismu, jeho základní teoretické otázky, konceptuální východiska a pracovní výhledy, stěžejní texty a reakce na ně, zaměří se na angažování se Kroužku v kauze týkající se jazykové kultury v letech 1932/3. Představeny budou osobnosti Kroužku, jejich práce a recepce těchto prací pozdější a dnešní lingvistikou. Dále bude věnována pozornost kritice strukturalismu v poválečném období, kauze marrismu i diskusi o Stalinových člancích o jazykovědě. Z hlediska šedesátých let se pozornost kurzu obrátí k matematizujícím směrům, teorii informace v lingvistice, jejím aplikacím, a k vědeckým hypotézám s tím spojeným. Pozornost bude věnována vývoji kvantitativní lingvistiky, a to až do současnosti.

Kurz rozvine diskusi nad problematikou větné sémantiky a syntaxe, která byla v průběhu šedesátých a sedmdesátých let řešena i ve směru recepce generativismu českým strukturalismem (dvourovinná valenční syntax, funkční generativní popis), rozvoji morfologické teorie (teorie slovních druhů, typy morfologických popisů – M. Komárek atd.) – detailně budou nahlíženy

osobnosti a jejich díla mající vliv na koncepci tzv. akademické mluvnice. Seminář schematicky načrtne vývoj české fonetiky a fonologie, včetně jejich metod a dobově řešených odborných sporů. Komentován bude stav české diachronní lingvistiky po období raného strukturalismu, upozorněno bude na koncepci výkladu příčin vývoje jazyka i na popisy dějin českého jazyka. Následující seminární bloky se budou věnovat např. rozvíjení procesuálního modelování řečových předpokladů, české filozofii jazyka, české textové, kognitivní, korpusové atd. lingvistice (vždy bude vyloženo jejich historické pozadí či výchozí prostředí etablování se disciplíny u nás), diskusi o obecné češtině a jazykovém standardu po roce 2004 atd.

OBSAH

- (1)–(3) Gramatika Jana Gebauera a gramatiky před Janem Gebauerem.
- (4) Spisovná čeština a jazyková kultura
- (5) Poválečná kritika strukturální lingvistiky (konceptuálně na příkladu problematiky jazykové dynamiky)
- (6) Inspirace lingvistiky teorií informace a komunikace, podoby matematizace lingvistiky v českém prostředí
- (7)–(8) Základy synchronní mluvnice češtiny; koncepční fundamenty
- (9) Procesuální pojetí jazyka aneb kam se vlna obrací
- (10) Problematika korpusové lingvistiky: Představení
- (11) Lexikální sémantika kognitivní lingvistiky: Co na srdci to na jazyku
- (12) Problematika normy v české lingvistice: Historie a aktuální situace

KOL/OPRO

Metamorphoses of Czech Linguistic Thought**SUMMARY**

The class will focus on commented reading of selected texts from the field of linguistics. These will in turn serve for demonstration and interpretation of Czech linguistic thought. Topics contained in the Czech linguistic periodicals and linguistic monographs of mainly the 20th century will be discussed in depth. Topics of individual classes depend on the direction discussions of reading take, as students are free to choose their own topics. Proposed topics serve as guidelines only, striving to match each stage of development of Czech linguistics to modern directions of linguistic research in the given period, so as to capture the strongest trends in scientific shaping of Czech linguistics.

From the standpoint of history of linguistics stress will be put on conceptual development, whereas there will nevertheless also be focus on external history (political, institutional, interpersonal context, etc.). The class raises the topic of Czech scientific linguistic thought, evaluates representative books on grammar from the 19th century and uses them to shed light on the historical-comparative method, discusses in detail the work of J. Gebauer and its context (Rieger's dictionary, manuscript debates, international contacts, teacher M. Hattala, education, students, etc.), as well as Czech linguistic environment at the time of creation of Czechoslovakia. Furthermore, the class will provide an introduction to Czech structuralism, its basic theoretical questions, conceptual foundations and working outlooks, seminal texts and reactions to them, focusing on Prague Linguistic Circle's engagement in the language culture affair of 1932/3. Personalities of the Circle will be introduced, as well as their works and reception thereof by later and present day linguists. Furthermore, attention will be given to critique of structuralism in the post-war period, the Marrism affair and discussion of Stalin's articles on linguistics. Regarding the 1960s, the class will shift its focus to currents leaning towards mathematics, to information theory in linguistics, its applications, and to related scientific hypotheses. Attention will also be given to development of quantitative linguistics up to the present day.

The course will discuss issues such as semantics and syntax the way they were reflected in the 1960s and 1970, including among other things

the reception of generativism by Czech structuralism (two-level valence syntax, functional generative description), development of theory of morphology (word class theory, types of morphological descriptions – M. Komárek, etc.) – with detailed insight into prominent characters and their works that influenced the concept of the so-called academic grammar. The course will provide a basic outline of development of Czech phonetics and phonology, including their methods and disputes that experts engaged in in the given periods. The condition of Czech diachronic linguistics after the period of early structuralism will be commented upon, as will be the concepts of interpretation of causes of language development and descriptions of the history of Czech language. The following course blocks will then be dedicated to, e.g., development of processual modelling of speech prerequisites, Czech philosophy of language Czech text, cognitive, corpus linguistics, etc. (with respective historical backgrounds or the initial context of the given discipline's being established in our territory explained), discussion of Common Czech and the language standard after 2004, etc.

CONTENT

- (1)–(3) Jana Gebauer's grammar and grammars before Jan Gebauer
- (4) Codified standard of the Czech language and language culture
- (5) Post-war critique of structural linguistics (conceptually on the example of the issue of language dynamism)
- (6) Inspiration of linguistics by information and communication theory, the forms of mathematization of linguistics in the Czech environment
- (7)–(8) Foundations of synchronic Czech grammar; conceptual foundations
- (9) Processual understanding of language, or which way the wave turns
- (10) The issue of corpus linguistics. Introduction
- (11) Lexical semantics of cognitive linguistics. Wearing your heart on your sleeve
- (12) The issue of norm in Czech linguistics. History and present situation

KOL/OSE

Rádio Svobodná Evropa 1

KOL/OSE2

Rádio Svobodná Evropa 2

ANOTACE

Cílem kurzu je představit historii, strukturu a fungování Rádia Svobodná Evropa (RFE) jako exilového média, které vysílalo v konkrétních podmínkách determinovaných kontextem doby (studená válka) i záměrem vedení stanice a editorskými osobnostmi. Seminář se zaměří na některé důležité otázky. Nejprve se bude zabývat vzájemným ovlivňováním a změnami ve vztahu mezi Spojenými státy a Sovětským svazem v kontextu studené války na jedné straně a vysílací politikou RFE na straně druhé. Zároveň se bude řešit otázka organizace, financování a řízení RFE a obsah a struktura jeho pořadů s ohledem na hlavní záměr stanice. Tento problém je úzce spojen s vnímáním Svobodné Evropy jako nástroje amerického propagandistického arzenálu. Kurz se bude také věnovat reakci Sovětského bloku a komunistických elit na aktivity RFE.

OBSAH

- (1) „Od Štětína na Baltu až po Terst na Jadranu byla napříč celým kontinentem spuštěna železná opona.“
  - Před spuštěním RFE, kontext počátku studené války a formování americké ideologie (od doktríny zadržování po myšlenku osvobození), vztah mezi americkým vedením a prominentními exulanty
- (2) „Pane Peroutko, toto je nyní vaše stanice.“
  - Pozadí vzniku RFE, účel, řízení, financování, tvůrci projektu RFE
- (3) Rádio Svobodná Evropa jako nástroj propagandy
  - RFE z pohledu využitelnosti pro propagandistické účely americké administrativy (Kampaň za pravdu, případová studie persvazivní aktivity)
- (4) „Prorazili jsme velkou díru do železné opony.“

- Balonové akce Výboru pro Svobodnou Evropu – benefity a kontroverze
- (5) „Hlas Svobodného Maďarska“
  - Maďarská revoluce a krize RFE (klíčové události, role RFE, následky)
- (6) Uvnitř Rádia Svobodná Evropa
  - Struktura RFE, zaměstnanecká politika, programová schémata, získávání, ověřování a sdílení informací
- (7) Pražské jaro v létě
  - Československé liberalizační snahy a jejich nešťastný konec, historický kontext a vysílání RFE, změny v československé redakci
- (8) Hudba jako zbraň
  - Kulturní pořady RFE a jejich propagandistické hodnota
- (9) Vesmírné závody v éteru
  - Případová studie vysílání RFE k událostem první umělé družice ve vesmíru, prvního člověka ve vesmíru a prvního člověka na Měsíci
- (10) „Štvavé vysílačky“
  - Opatření komunistického režimu proti vysílání RFE
- (11) Křížové tažení senátora Fullbrighta
  - Problém propojení RFE a CIA a jeho řešení
- (12) Epilog
  - Pád železné opony a dopad na RFE, RFE dnes

KOL/OSE

Radio Free Europe 1

KOL/OSE2

Radio Free Europe 2**SUMMARY**

The aim of the course is to introduce history, structure and service of Radio Free Europe (RFE) as an exile medium which operated in particular conditions determined by period context (Cold War). It will focus on several important issues. Firstly, it will deal with mutual influence and changes in relationship between the United States and the Soviet Union in the Cold War context on one hand and with RFE broadcasting policy on the other hand. The course will also try to answer the question of how RFE was organized, financed and administrated and the structure and content of RFE programs with regard to the main purpose of the station. This question is closely intertwined with reception of RFE as an important instrument of propagandistic arsenal of the USA. Another issue discussed is the reaction of the Soviet bloc and communist elites to activities of RFE.

CONTENT

- (1) “From Stettin in the Baltic to Trieste in the Adriatic, an iron curtain has descended across the Continent.”
  - Before the launch of RFE – the context of the beginnings of Cold War and formation of U.S. ideology (from containment to liberation); relationship between the U.S. administration and prominent exiles
- (2) “Mr. Peroutka, this is now your station.”
  - The background of RFE formation, the purpose of the station, administration, financing, “founding fathers” of the project
- (3) Radio Free Europe as an instrument of propaganda
  - RFE from the viewpoint of usability for propagandistic purposes of the U.S. administration (The Campaign of Truth, case study of persuasive activities)
- (4) “We tore a big hole in the Iron Curtain”

- Balloon operation of Free Europe Committee
  - benefits and controversies
- (5) “The voice of Free Hungary”
  - Hungarian revolution and the crisis at Radio Free Europe (key events, the role of RFE, consequences)
- (6) Radio Free Europe from within
  - The structure of RFE’s organization, RFE employment policies, programming schemes, gathering, evaluating and sharing of information
- (7) Prague spring in summer
  - Czechoslovak struggle for liberalization and its dismal outcome; historical context and RFE coverage; changes in the Czechoslovak department
- (8) Music as a weapon
  - Cultural programs of RFE and their propagandistic value
- (9) Space race on air
  - Case study of RFE coverage of the events of the first artificial Earth satellite and the first man in space and the first man on the Moon (critical discourse analysis)
- (10) “Inflammatory transmitters”
  - Measures of the Eastern bloc against RFE broadcasting
- (11) Senator Fulbright’s crusade
  - The problem of RFE-CIA connection and its solution
- (12) Epilogue
  - Fall of the Iron Curtain and its impact on RFE; RFE today

KOL/OSLZ

Určování autorství Slezských písní

KOL/OSTG

Segmentace pro testování gramatiky

ANOTACE

Seminář je koncipován jako spoluautorská práce na publikaci. V průběhu semináře se účastníci seznámí s historií vědního traktování konkrétního vědeckého/kulturního tématu, s konkrétními sekundárními případně primárními texty. Seminář shromáždí a diskutuje co možno nejkompletnější literaturu pro to, aby byla výsledná publikace relevantně v kontaktu s předchozími odbornými pracemi o daném tématu (to se ve výsledku projeví v koncipování textu a v citačním aparátu). Dále seminář stanoví své hypotézy a postup analýzy, jednotliví účastníci si zvolí specifický výzkumný úkol (sledují konkrétní gramatický jev, srovnávají jeho frekvenci ve zvolených vzorcích apod.). Seminář konfrontuje výsledky/závěry všech členů badatelského týmu, navrhne dodatečné analýzy, jejich nutnost/záhodnost vyplyne z předchozích analýz. Na závěr seminář falsifikuje hypotézy a společně připraví text k publikaci.

Sylabus předmětu pouze modelově představuje téma a zdroje; seminář simuluje standardní výzkumnou spolupráci – vyhledávání zdrojů, orientace v historii problému, stanovení výzkumného úkolu atd. Simulace spočívá v iniciaci výzkumu/jeho institucionálním určením (seminární forma, kreditní dotace), výsledkem je relevantní/standardní publikace. Základním úkolem semináře je na základě gramatické argumentace falzifikovat hypotézy vztahené k vybranému textu, připravovat kvantitativní analýzy a v co možná nejširší možné míře je realizovat, ověřovat na daných textech matematicko-lingvistické zákony (Menzerat-Altmannův, Zipfův apod.), což znamená především argumentovat pro výběr gramatik, které jsou užity pro testování matematicko-lingvistických zákonů, užívat tyto gramatiky při segmentaci.

OBSAH

- (1)–(3) Reflexe minulých analýz určování autorství SP, určení relevantních zdrojů, komentář tohoto jakožto výchozí podmínky publikace
- (4)–(5) Shromáždění výsledů předchozích kvantitativních/lexikostatistických analýz SP, orientace v minulých kvantitativních/lexikostatistických analýzách SP a závěrech z nich plynoucích; komentář tohoto jakožto výchozí podmínky publikace
- (6) Rozhodnutí o stanovení dvou vzorků textů pro analýzy určení autorství SP na základě předchozích kroků a vlastních předpokladů týmu
- (7) Příprava frekvenčních seznamů vzorků, dalších analytických pomůcek
- (8) Rozvržení úkolů pro analýzu, analýzy vybraných gramatických jevů SP ve vztahu k daným vzorkům
- (9)–(10) Komparace závěrů, návrh dodatečných analýz
- (11) Segmentace vzorků pro analýzu projevů Menzerath-Altmanova zákona ve vzorcích SP
- (12) Formulace publikace

KOL/OSLZ

Verification autorship of Slezské písně

KOL/OSTG

**Segmentation of text for testing
the relevance of grammatical
description by quantitative methods****SUMMARY**

The course is conceived as co-authorship work on a publication. During the course, students will get acquainted with the history of scientific reflection of a scientific/cultural topic, with concrete secondary or primary text sources. The course will gather and discuss as complete a body of literature as possible in order for the resulting publication to be relevantly related to the preceding scientific works on the topic in question (this will be reflected in the text's conception and its citations). The course will furthermore define its hypotheses and procedure of analysis, with individual students selecting their particular research tasks (pursuit of a concrete grammatical phenomenon, comparing its frequency in selected patterns, etc.). The course will confront results/conclusions of all members of the research team, suggest complementary analyses, the necessity/suitability of which will follow from preceding analyses. The course concludes by falsification of hypotheses and preparation of text for publication.

The course's syllabus is merely a model introduction of the topic and sources; the course simulates standard research cooperation – searching for sources, orientation in history of problems covered, defining the research goal, etc. The simulation lies in initiation of research/its institutional determination (course form, credits), the result being a relevant/standard publication. The basic objective of the course is to use grammatical argumentation to falsify hypotheses related to the selected text, to prepare quantitative analyses and in the largest possible extent perform them, to verify on selected texts laws of mathematics and linguistics (Menzerath-Altmann law, Zipf's law, etc.), which means above all argumentation for selection of grammars which are used for testing of mathematical linguistic laws, and employment of these grammars in segmentation.

CONTENT

- (1)–(3) Reflections of previous analyses dedicated to determination of authorship of Silesian Songs, determination of relevant sources, comments on this as a fundamental prerequisite of publication
- (4)–(5) Gathering of results of previous quantitative/lexical-statistical analyses of Silesian Songs, orientation in prior quantitative/lexical-statistic analyses of Silesian Songs and conclusions inferred from them; comments on this as a fundamental prerequisite of publication
- (6) Decision on determination of two text samples for analyses of determination of authorship of Silesian Songs based on previous steps and the team's own expectations
- (7) Preparation of frequency lists of samples, other analytical aids
- (8) Scheduling of tasks for analysis, analyses of selected grammatical phenomena of Silesian Songs in relation to given samples
- (9)–(10) Comparison of conclusions, proposal of additional analyses
- (11) Segmentation of samples for analysis of manifestations of Menzerath-Altmann law in the Silesian Songs samples
- (12) Formulation of publication

KOL/OSM1**Sémiotika 1****ANOTACE**

Cílem přednášky je seznámit posluchače se základními koncepty moderní sémiotiky, tj. předložit definice znaku, kódu, textu, komunikace, interpretace atp. Předmět je rozdělen do čtyř bloků. V prvním se posluchači seznámí se základní terminologií, způsobem kladení otázek a předmětem zájmu sémiotiky, dělením a dějinami sémiotiky. V druhém s konceptem znaku, jeho definicemi, modely, typologiemi, základními vlastnostmi a také problémy a důsledky jeho užívání při popisech konkrétních významových fenoménů. Ve třetím s klíčovým konceptem kódu, jeho dějinami, základními zákonitostmi jeho fungování a Ecovou teorií kódů. Ve čtvrtém pak s kritikou hypotézy kódu, resp. důsledky zavedených kódových konceptů, rolí subjektu v komunikaci a determinací významu komunikační interakcí. Přednáškovou/výkladovou část předmětu doplňuje spíše seminární diskuse o praktických aplikacích sémiotických konceptů a také o vybraných problémech vyplývajících z četby zadané odborné (nicméně základní) literatury.

OBSAH

- (1) Sémiotika jako věda a/nebo metodologie
  - Vymezení základních problémů, znaky a sémióza, typy sémiózy, stručný nástin dějin sémiotiky a její klasifikace
- (2) Sémiotika signifikace a sémiotika komunikace
  - Přístupy k popisu významu, syntaktika, sémantika, pragmatika, znakové systémy a komunikační determinace významů, Clever Hans efekt
- (3) Definice znaku a znakovosti
  - Typologie znakových modelů: dyadické, triadické, unilaterální, bilaterální, ontologické problémy výrazu a významu, Peircův model znaku, interpretant a nekonečná sémióza
- (4) Typologie znaků
  - Arbitrárnost, motivovanost, konvence, ikón, index, symbol, Sebeokova typologie znaků
- (5) Problémy podobnosti
  - Podobnost jako podmínka sémiózy? Kritika podobnosti – Nelson Goodman, Umberto Eco
- (6) Kód – základní definice
  - Historie termínu kód, klasifikace kódů, artikulační a diferenční povaha kódu, valuer, paradigmatické a syntagmatické vztahy
- (7) Principy organizace kódu
  - Opozice a binarismus, struktura signifikace, sémiotický čtverec
- (8) Teorie kódů
  - Model stavidla, strukturální a procesuální kódy, digitální a analogové kódy, kód a interpretace, indukce, dedukce, abdukce
- (9)–(10) Sémiotika komunikace
  - Kritika konceptů struktury, znaku, subjektu, teorie prototypů, kritéria textovosti
- (11)–(12) Komunikační determinace významu
  - Intencionalita, experimentální sémiotika a pragmatika, implikatura, presupozice

KOL/OSM1**Semiotics 1****SUMMARY**

The aim of the course is to introduce to students basic concepts of modern semiotics, that is to say, to present definitions of sign, code, text, communication, interpretation, etc. The course is divided into four blocks. The first block familiarizes students with basic terminology, manner of asking questions in and subject matter of semiotics, its internal division and history. The second block introduces the concept of sign, its definition, models, typologies, basic properties, as well as problems and effects of using signs in descriptions of concrete meaningful phenomena. The third block presents the key concept of code, its history, basic rules of its functioning and Eco's theory of codes. The fourth block is dedicated to critique of code hypothesis, or consequences of established code concepts, roles of subject in communication and determination of meaning by means of communicative interaction. Instruction/lectures are complemented by a more seminar-like discussion on practical application of semiotic concepts and selected problems inferred from the required scholarly (but nonetheless basic) reading.

CONTENT

- (1) Semiotics as science and/or methodology
  - Definition of basic problems, signs and semiosis, types of semiosis, brief outline of history of semiotics and its classification
- (2) Semiotics of signification and semiotics of communication
  - Approaches to description of meaning, theory of syntax, semantics, pragmatics, sign systems and communicative determination of meanings, Clever Hans effect
- (3) Definitions of sign and the quality of being a sign
  - Typology of sign models: dyadic, triadic, unilateral, bilateral, ontological problems of meaning and expression, Peirce's model of sign, interpretant and unlimited semiosis
- (4) Typology of signs
  - Arbitrariness, motivation, convention, icon, index, symbol, Sebeok's typology of signs
- (5) Problems of similarity
  - Similarity as a prerequisite of semiosis? Critique of similarity – Nelson Goodman, Umberto Eco
- (6) Code – basic definitions
  - History of the term “code”, classification of codes, articulative and differentiating nature of code, valuer, paradigmatic and syntagmatic relations
- (7) Principles of code organization
  - Opposition and binarism, structure of signification, semiotic square
- (8) Code theory
  - Eco's “watergate” model, structural and processual codes, digital and analogue codes, code and interpretation, induction, deduction, abduction
- (9)–(10) Semiotics of communication
  - Critique of concepts of structure, sign, subject, theory of prototypes, criteria of textuality
- (11)–(12) Communicative determination of meaning
  - Intensionality, experimental semiotics and pragmatics, implicature, presupposition

KOL/OSM2**Sémiotika 2****ANOTACE**

Předmět navazuje na Sémiotiku 1. Věnuje pozornost konkrétnějším sémiotickým problémům a teoriím. V prvním bloku se věnuje sémiotickému popisu kultury, resp. pokouší se definovat sémiotiku jako obecnou nauku o kultuře. Na základě kritické četby vybraných autorit upozorňuje na některé důsledky užívání sémiotických termínů při popisu natolik obecného fenoménu, jakým je kultura (Lotman, Sperber), ale i jejích konkrétních projevů, jako je např. mýtus a reklama (Barthes, Danesi) či ideologie a subjekt (Foucault). V druhém bloku se věnuje vybraným sémiotickým teoriím, resp. výrazným osobnostem moderní sémiotiky. Vedle strukturální sémantiky (Greimas, pařížská škola) seznamuje posluchače také s integrační sémiologií (Harris) či modeling systems theory (Danesi, Sebeok). Zvláštní pozornost věnuje osobnosti Umberta Eca, vývoji a proměnám jeho myšlení o znacích, kódu a funkci subjektu v sémióze. V závěru si pak pokládá otázku po povaze dějin sémiotiky (Deely), resp. historiografické metodě, která by takové dějiny umožnila napsat (Eco, Eschach).

OBSAH

- (1)–(2) Sémiotika jako nauka o kultuře
- Lotman, Jurij Michaljovič, Uspenskij, Boris Andrejevič: „O sémiotickém mechanismu kultury“. In: *Exotika: Výbor z prací tartuské školy*. Brno: Host, 2003, s. 36–58.
  - Sperber, Dan, Claidière, Nicolas: „Defining and explaining culture“. *Biology and Philosophy* 28, 2008, s. 283–292.
- (3) Ideologie a moc
- Foucault, Michel: „Subjekt a moc“. In: *Myslení vnějšku*. Praha: Herrmann & synové, 2003, s. 195–226.
- (4)–(5) Mýtus a reklama
- Barthes, Roland: *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004.
  - Beasley, Ron, Danesi, Marcel: *Persuasive Signs: The Semiotics of Advertising*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2002.
- (6) Strukturální sémantika
- Greimas, Algirdas-Julien: *Structural Semantics: An Attempt at a Method*. Lincoln, London: University of Nebraska Press, 1983.
- (7) Integrační sémiologie
- Harris, Roy: „Integrational linguistics and structuralist legacy“. *Language and Communication* 19, s. 45–68.
- (8)–(9) Umberto Eco
- Eco, Umberto: *Teorie sémiotiky*. Praha: Argo, 2009.
  - Eco, Umberto: *Kant a ptakopysk*. Praha: Argo, 2011.
- (10) Modeling Systems Theory
- Sebeok, Thomas A., Danesi, Marcel: *The Forms of Meaning*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2000.
- (11) Historie a historiografie sémiotiky
- Deely, John: *Four Ages of Understanding*. Toronto, London, Buffalo: University of Toronto Press, 2001.

KOL/OSM2**Semiotics 2****SUMMARY**

The course is a continuation of Semiotics 1. It focuses on more concrete semiotic problems and theories. The first block is dedicated to semiotic description of culture, or an attempt to define semiotics as general study of culture. Based on critical reading of text by selected authorities, the course points out certain consequences of employment of semiotic terms in description of a phenomenon as general as culture is (Lotman, Sperber), but also its concrete manifestations, such as myth and advertisement (Barthes, Danesi) or ideology and subject (Foucault). The second block is dedicated to selected semiotic theories, or prominent personalities of modern semiotics. Apart from structural semantics (Greimas, Paris School of Semiotics), it also introduces students to integrational semiology (Harris) or modelling systems theory (Danesi, Sebeok). Special attention is given to the person of Umberto Eco, development and changes in his thought on signs, code and function of subject in semiosis. The course concludes by posing the question of nature of history of semiotics (Deely), or a historiographical method which would allow for writing of such history (Eco, Eschbach).

CONTENT

- (1)–(2) Semiotics as study of culture
  - Lotman, Jurij Michaljovič, Uspenskij, Boris Andrejevič: “O sémiotickém mechanismu kultury”. In: *Exotika: Výbor z prací tartuské školy*. Brno: Host, 2003, p. 36–58.
  - Sperber, Dan – Claidière, Nicolas: “Defining and explaining culture”. *Biology and Philosophy* 28, 2008, p. 283–292.
- (3) Ideology and power
  - Foucault, Michel: “Subjekt a moc”. In: *Myslení vnějšku*. Praha: Herrmann & synové, 2003, p. 195–226.
- (4)–(5) Myth and advertisement
  - Barthes, Roland: *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004.
  - Beasley, Ron – Danesi, Marcel: *Persuasive Signs: The Semiotics of Advertising*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2002.
- (6) Structural semantics
  - Greimas, Algirdas-Julien: *Structural Semantics: An Attempt at a Method*. Lincoln, London: University of Nebraska Press, 1983.
- (7) Integrational semiology
  - Harris, Roy: “Integrational linguistics and structuralist legacy”. *Language and Communication* 19, p. 45–68.
- (8)–(9) Umberto Eco
  - Eco, Umberto: *Teorie sémiotiky*. Praha: Argo, 2009.
  - Eco, Umberto: *Kant a ptakopysk*. Praha: Argo, 2011.
- (10) Modeling Systems Theory
  - Sebeok, Thomas A., Danesi, Marcel: *The Forms of Meaning*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2000.
- (11) History and historiography of semiotics
  - Deely, John: *Four Ages of Understanding*. Toronto, London, Buffalo: University of Toronto Press, 2001.

Sporné otázky z oblasti gramatiky 1

ANOTACE

V souladu s názvem semináře bude ve středu pozornosti řada gramatických jevů, které jsou už dlouhou dobu (a až dodnes) velmi rozdílně, většinou i protichůdně, pojímány, vykládány, interpretovány. Výběrově půjde o následující témata: mají, anebo nemají předložky valenci; jsou či nejsou předpony morfémy, jejichž označováním je vid; má, nebo nemá dnešní čeština krátký akuzativní tvar „se“; jsou, anebo nejsou substantiva rodu mužského bezpříznaková. Před každým seminářem budou studenti vyzváni ke kritickému přečtení (většinou) dvou protichůdných textů. Na základě četby se pak v semináři představí autoři textů, jejich zaměření a nejvýznamnější díla. Následně se detailně prochází jednotlivé zadané texty, sleduje se jejich argumentace. Přednášejícím klade otázky tak, aby se účastníci kurzu v co nejširší možné míře zorientovali ve výkladu textu a aby odhalili jeho případné slabiny. Každý kurz má pak v diskusi rozvést, jak lze nahlížet konkrétní gramatické kategorie, kritizované texty mají ukazovat konkrétní lepší či horší volby k přístupu ke gramatickému popisu, a také vhodnou argumentaci podporující jejich užití. Vyučující ukazuje problematiku na konkrétních a ilustrativních příkladech probíraných jazykových jevů, vysvětluje postupně a široce používanou terminologii a ukazuje na související gramatická témata.

OBSAH

(1)–(12) Na každý seminář bude doporučena konkrétní literatura, většinou dva odborné články týkající se konkrétního gramatického jevu, a ty určí tematiku hodiny. Texty i tematické oblasti budou volit účastníci kurzu dle zájmu a také na základě rozvíjené diskuse v jednotlivých hodinách – na základě témat, která účastníci budou považovat za zajímavá pro diskuse v dalších seminářích, se vždy aktuálně zvolí texty na následující týden.

Selected grammatical problems 1

SUMMARY

In keeping with the name of the course, the focus will be given to a set of grammatical phenomena that have been for a very long time seen, perceived, interpreted and explained in widely different and often contradictory ways. Among the topic covered will be: do or do not prepositions have valency; are or are not prefixes morphemes that signify aspect; does or does not have present day Czech short accusative form “se”; are or are not male gender nouns unmarked. Before each class, students will be asked to read critically (mostly) two text with opposing points of view. Based on this reading, authors of the texts will be introduced in class, along with their linguistic preoccupations and their most significant works. The individual texts will then be investigated in detail, as will be the argumentation contained within. The instructor will pose questions so as to have students acquire the greatest possible extent of orientation in text interpretation and have them uncover its potential weaknesses. Each class should then discuss possibilities of looking at concrete grammatical categories, with the analysed texts demonstrating concrete, better or worse, options of approaching grammatical description, as well as appropriate argumentation supporting their application. The instructor will demonstrate issues by using concrete and illustrative examples of the language phenomena discussed, explaining everything gradually and with use of widely accepted terminology, and pointing out related grammatical topics.

CONTENT

(1)–(12) Each class will have a list of required readings, mostly two scholarly articles related to a concrete grammatical phenomenon, which will determine the topic of the class. Texts and topics will be selected by students based on their interest and discussions in individual classes – based on topics considered interesting for discussion in future classes, texts will be selected for each given week.

Současné přístupy ke komunikaci a jazyku

ANOTACE

Jednosemestrální cyklus přednášek a seminářů zaměřený na lingvistické a ostatní metodologicky diferencované přístupy k řeči a komunikaci. Jeho osou jsou vstupní orientační výklady garanta předmětu, na které budou navazovat přednášky a semináře externích odborníků z oblasti formální lingvistiky, kvantitativní lingvistiky, filozofie jazyka, sémiotiky, kognitivní sémantiky, interdisciplinárních vztahů lingvistiky a přírodních věd atd. Z tohoto důvodu nelze podat podrobnější strukturu kursu.

OBSAH

- (1) Směry současné lingvistiky: úvod do problematiky
  - Brown, K. (ed.) (2005). *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. Kidlington: Elsevier Science Ltd.
- (2) Kognitivní lingvistika 1
  - Janda, L. (2004). Kognitivní lingvistika. In *Čítanka textů z kognitivní lingvistiky 1*. Praha.
- (3) Kognitivní lingvistika 2
  - Langacker, R. W. (2008). *Cognitive Grammar: A Basic Introduction*. New York: Oxford University Press.
- (4) Generativní lingvistika (minimalismus) 1
  - Hornstein et al. (2005). *Understanding Minimalism*. Cambridge.
- (5) Generativní lingvistika (minimalismus) 2
  - Hornstein et al. (2005). *Understanding Minimalism*. Cambridge.
- (6) Word grammar 1
  - Hudson, R. (2010). *An Introduction to Word Grammar*. Cambridge.
- (7) Word grammar 2
  - Hudson, R. (2010). *An Introduction to Word Grammar*. Cambridge.
- (8) Emergentní gramatika

- Hopper, P. (1988). „Emergent Grammar“. *Berkeley Linguistics Society* 13: 139–157.
- (9) Usage-based modely
  - Bybee, J. (2007). *Frequency of use and the organization of language*. Oxford: Oxford University Press.
- (10) Přístupy modelující jazyk prostřednictvím komplexních sítí
  - Čech, R., Mačutek, J., Žabokrtský, J. (2011). The role of syntax in complex networks: local and global importance of verbs in a syntactic dependency network. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications* 390(20): s. 3614–3623.
- (11) Kvantitativní lingvistika
  - Köhler, R., Altmann, G. (2005). Aims and methods of quantitative linguistics. In: *Problemy kvantitativnoj lingvistiky*. Černivci: Ruta, s. 12–41.
  - Wimmer, G. a kol. (2003). *Úvod do analýzy textov*. Veda, Bratislava.
- (12) Synergetická lingvistika
  - Köhler, R. (2005b). Synergetic Linguistics. In R. Köhler, G. Altmann, R. G. Piotrowski (eds.), *Quantitative Linguistik: Ein internationales Handbuch – Quantitative Linguistics: An International Handbook*. Berlin, New York: de Gruyter, s. 760–774.

KOL/OSP

Contemporary Approaches to Language and Communication

SUMMARY

A one-semester cycle of lectures and seminars focused on linguistic and other methodologically differentiated approaches to speech and communication. The backbone of the cycle is formed by the initial orientational lectures by the course's sponsor, followed by lectures and seminars conducted by external experts from the fields of formal linguistics, quantitative linguistics, philosophy of language, semiotics, cognitive semantics, interdisciplinary relations between linguistics and natural sciences, etc. This nature of the course prevents it from having a more detailed structure.

CONTENT

- (1) Currents in contemporary linguistics: an introduction
  - Brown, K. (ed.) (2005). *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. Kidlington: Elsevier Science Ltd.
- (2) Cognitive linguistics 1
  - Janda, L. (2004). Kognitivní lingvistika. In *Čítanka textů z kognitivní lingvistiky 1*. Praha.
- (3) Cognitive linguistics 2
  - Langacker, R. W. (2008). *Cognitive Grammar: A Basic Introduction*. New York: Oxford University Press.
- (4) Generative linguistics (minimalism) 1
  - Hornstein et al. (2005). *Understanding Minimalism*. Cambridge.
- (5) Generative linguistics (minimalism) 2
  - Hornstein et al. (2005). *Understanding Minimalism*. Cambridge.
- (6) Word grammar 1
  - Hudson, R. (2010). *An Introduction to Word Grammar*. Cambridge.
- (7) Word grammar 2

- Hudson, R. (2010). *An Introduction to Word Grammar*. Cambridge
- (8) Emergent grammar
  - Hopper, P. (1988). “Emergent Grammar”. *Berkeley Linguistics Society* 13: 139–157.
- (9) (9) Usage-based models
  - Bybee, J. (2007). *Frequency of use and the organization of language*. Oxford: Oxford University Press.
- (10) Approaches modelling language based on complex networks
  - Čech, R., Mačutek, J., Žabokrtský, J. (2011). The role of syntax in complex networks: local and global importance of verbs in a syntactic dependency network. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications* 390(20): p. 3614–3623.
- (11) Quantitative linguistics
  - Köhler, R., Altmann, G. (2005). Aims and methods of quantitative linguistics. In: *Problemy kvantitativnoj lingvistiki*. Černivci: Ruta, p. 12–41.
  - Wimmer, G. a kol. (2003). *Úvod do analýzy textov*. Veda, Bratislava.
- (12) Synergetic linguistics
  - Köhler, R. (2005b). Synergetic Linguistics. In R. Köhler, G. Altmann, R. G. Piotrowski (eds.), *Quantitative Linguistik. Ein internationales Handbuch – Quantitative Linguistics. An International Handbook*. Berlin, New York: de Gruyter, p. 760–774.

KOL/OTK1**Teorie komunikace 1****KOL/OTKF1****Teorie komunikace 1****ANOTACE**

Cílem kurzu je vytvořit předpoklady k schopnosti teoreticky i se zřetelem k společenské praxi chápat podstatu sociální komunikace a rozumět příčinám a důsledkům dynamiky komunikačních interakcí. Kurz k problematice komunikace přistupuje z hlediska jejích technických parametrů, definuje aspekty informačního přenosu, z hlediska teorie informace hodnotí kvality signálu vysílaného a přijímaného v procesu komunikace jakožto struktury s měřitelnou mírou informace a v komunikačním procesu parametrizovanou pro přenos prostředím a úspěšnou míru recepce a interpretace subjektu s kódovou sadou. Prostředky užívané v přirozených jazycích pro přenos informace ukazuje jako optimalizované pro technické podmínky přenosu signálu mezi vysílačem a přijímačem, respektive mluvčím/podavatelem a posluchačem/recipientem. Následně je v kurzu technická stránka komunikace konfrontována s jejím znakovým charakterem. Kurz se věnuje systému jazyka na základě sémiotických kritérií a kritérií formulovaných konkrétními gramatickými školami, přístupy či osobnostmi – příkladem je strukturní model jazyka zadaný komutační metodou, generativní model, modely založené na konstrukci ze sémantické báze atd. Tyto systémové a sémiotické charakteristiky jazyka následně kurz komparuje s technickým charakterem komunikace, určuje, do jaké míry jsou oba přístupy a popisy kompatibilní a využitelné ve vzájemném rozšíření popisu komunikace. Kurz účastníkům poskytuje relevantní modely komunikace a jejich možná užití při analýzách komunikace, tematiku podává vždy na příkladech a ilustracích.

OBSAH

- (1) Teorie komunikace jako vědecká disciplína; možnosti vědeckého zkoumání komunikace
- (2) Interdisciplinárnost a multiparadigmatičnost teorie komunikace
- (3) Základní pojmy studia komunikace (sociální interakce × komunikace); komunikace zprostředkovaná vs. nezprostředkovaná
- (4) Komunikace jako proces: základní složky komunikačního procesu
- (5)–(7) Obecná teorie systému a teorie informace: jejich přínos pro studium komunikace
- (8)–(9) Sémiotika a komunikace; komunikace jako produkce znaku; modely znaku versus modely komunikace
- (10)–(11) Lingvistika a komunikace: studium verbální komunikace; znaky a významy
- (12)–(13) Jazykový systém a jeho optimalizace pro přenos informace a komunikační úspěšnost

KOL/OTK1**Theory of Communication 1****KOL/OTKF1****Theory of Communication 1****SUMMARY**

The aim of the course is to lay foundations for the ability to understand in theory and with respect to social practice the substance of social communication and to understand the reasons behind and the consequences of communication interactions. The course addresses the issue of communication by looking at its technical parameters, defines the aspects of information transmission, evaluates, from the viewpoint of information theory, quality of signal transmitted and received in the process of communication as a structure with measurable rate of information content, parameterized in the communication process for transmission through environment, while it also evaluates the rate of successful reception and interpretation by subject with the given code set. Devices used in natural languages for information transmission will be shown as optimized for technical conditions of signal transmission between transmitter and receiver, or speaker and recipient. The course will then proceed to confront the technical side of communication with its sign character. The course discusses system of language based on semiotic criteria and criteria formulated by concrete schools of grammar, movements or personalities – examples being the structural model of language defined by the commutation method, the generative model, models based on construction from semantic basis, etc. These systemic and semiotic characteristics of language will then be compared to the technical character of communication, showing the extent to which these approaches and descriptions are compatible and usable in mutual extension of description of communication. The course provides students with relevant models of communication and their possible uses in analysing communication, always discussing the issues using ample examples and illustrations.

CONTENT

- (1) Communication theory as scientific discipline; possibilities of scientific investigation of communication
- (2) Interdisciplinarity and multiparadigmaticity of communication theory
- (3) Basic terminology of communication studies (social interaction × communication); mediated communication vs. unmediated communication
- (4) Communication as process: basic elements of the process of communication
- (5)–(7) General theory of system and information theory: their contribution to communication studies
- (8)–(9) Semiotics and communication; communication as sign production; models of sign versus models of communication
- (10)–(11) Linguistics and communication: study of verbal communication; signs and meanings
- (12)–(13) Language system and its optimization for transmission of information and successful communication

KOL/OTK2**Teorie komunikace 2****KOL/OTKF2****Teorie komunikace 2****ANOTACE**

Cílem kurzu je vytvořit předpoklady k schopnosti teoreticky i se zřetelem k společenské praxi chápat podstatu sociální komunikace a rozumět příčinám a důsledkům dynamiky komunikačních interakcí. Kurzu se v návaznosti na Teorii komunikace 1 zaměřuje na další aspekty komunikace v rovině jejího praktického provozu, představeny jsou parametry produkční, non-verbální či parajazykové a také strukturované dalšími sekundárními kódy (nesamostatnými znakovými sadami jakou jsou dopravní značky a světelná znamení, oblékání, design i funkční určení nástrojů atd.; tyto znakové sady jsou funkční jen na základě konotační struktury primárního kódu založeného na arbitrárním vztahu sady obsahu a výrazu). Komunikace je seminářem nahlížena z hlediska sociálních struktur, komunikačních rolí daných vztahy mezi komunikanty v těchto sociálních strukturách a jejich vlivem na systém jazyka. Pozornost je následně zaměřena na zprostředkovanou komunikaci, a to v nejširším možném smyslu, a také na masovou a mediální komunikaci a jejich kulturní dispozice. Výraznou pozornost kurz věnuje procesuálním modelům komunikace, vystihuje jejich výhodnost ve vztahu ke klasickým gramatickým popisům založeným na langue parolové hypotéze nebo na generativně transformačních modelech. Kurz účastníkům poskytuje relevantní modely komunikace a jejich možná užití při analýzách komunikace, tematiku podává vždy na příkladech a ilustracích.

OBSAH

- (1)–(2) Vybrané typologie sociální komunikace
- (3) Problematika neverbální komunikace; komunikace verbální vs. neverbální; smíšená komunikace; teorie neverbální komunikace
- (4) Teorie písma – sémiotické a komunikační aspekty distinkce psaný mluvený
- (5) Specifika masmediální komunikace; vybrané komunikační teorie a modely pro studium masmediální komunikace
- (6) Média a kultura: kulturní pohled na proces komunikace z etnolingvistických pozic
- (7) Pragmatické aspekty komunikačního procesu; komunikačně pragmatický obrat
- (8) Teorie sekundárních kódů; multikódovost komunikace, provázanost kódů v komunikaci n základě konotační struktury primárního kódu
- (9) Teorie her v lingvistice, její vztah k textové lingvistice
- (10)–(11) Procesuální modelování komunikace, její vztah k modelům tradičních gramatik
- (12)–(13) Proměny komunikace v dějinách; problematika periodizace vývoje lidské komunikace

KOL/OTK2**Theory of Communication 2****KOL/OTKF2****Theory of Communication 2****SUMMARY**

The aim of the course is to lay foundations for the ability to understand in theory and with respect to social practice the substance of social communication and to understand the reasons behind and the consequences of communication interactions. The course follows up on the course Communication Theory 1 and focuses on further aspects of communication on the level of its practical operation, introducing its production, non-verbal, para-linguistic parameters, as well as those structured by further secondary codes (non-independent sign sets such as traffic signs and light signals, clothing, design, functional purpose of tools, etc.: these sign sets are functional solely based on the connotation structure of primary code based on arbitrary relation between content and expression). The seminar views communication through the prism of social structures, communication roles determined by relations between communicators within these social structures and their influence on the system of language. Attention will subsequently be given to mediated communication in the broadest sense of the word possible, as well as to mass and media communication and their cultural dispositions. Significant focus is also put on processual models of communication, their expediency in comparison to classical grammatical description based on the langue – parole hypothesis or generativist transformational models. The course provides students with relevant models of communication and their possible uses in analysing communication, always discussing the issues using ample examples and illustrations.

CONTENT

- (1)–(2) Selected typologies of social communication
- (3) The issue of nonverbal communication; verbal vs. nonverbal communication; mixed communication; theory of nonverbal communication
- (4) Theory of writing systems – semiotic and communication-related aspects of distinction between spoken and written
- (5) Specifics of mass media communication; selected communication theories and models for study of mass media communication
- (6) Media and culture: cultural view on the process of communication from the ethnolinguistic standpoint
- (7) Pragmatic aspects of the communication process; communication-pragmatics turn
- (8) Theory of secondary codes; multi-code nature of communication, interdependence of codes in communication based on connotation structure of primary code
- (9) Game theory in linguistics, its relation to text linguistics
- (10)–(11) Processual modelling of communication, its relation to models of traditional grammars
- (12)–(13) Changes of communication throughout history; problem of periodization of development of human communication

Teorie lexikálního významu: přístupy a metody

ANOTACE

Cílem kurzu je seznámit posluchače s několika základními přístupy k problematice lexikálního významu, tak jak je jednotlivé badatelské směry koncipovaly od prvních desetiletí 20. století až po naprosto aktuální současnost. Na základě pracovních přednášek a komentované četby textů primární literatury ukážeme mnohost způsobů, jak rozumět spojení „lexikální význam“. Poukážeme na závislost termínu význam na jednotlivých teoriích, u každého přístupu představíme jeho základní východiska, výhody a limity a představíme si nejproblematictější místa koncepčních střetů a kontroverzí. Zmíněné srovnávání nám poslouží nejen jako ilustrace vývoje parciální jazykovědné disciplíny, ale také jako obraz proměn podoby a cílů moderní lingvistiky jako takové.

OBSAH

- (1) Co je to (lexikální) sémantika: ohledání prostoru
  - vymezení pojmu lexikální sémantika, stanovení základních měřítek hodnocení lexikálněsémantické teorie, představení možné klasifikace teorií, přehled topoi v lexikálněsémantickém výzkumu z hlediska teorie lexikálního významu
- (2) Strukturální sémantika: evropské a zámořské počátky teorie významu
  - strukturalistická doktrína v lexikální sémantice, první a klasičtí představitelé (Wiesgerber, Pottier, Lyons) antropologická motivace, teorie binárních protikladů, hjelmslevovská východiska, Nidovo pojetí lexikálního významu
- (3) (Post)strukturální sémantika: mezi textem a opozicemi
  - aplikace strukturalistické metody v prostředí rozvíjející se teorie textu, vztah slovníku a encyklopedie, dynamická a procesuální sémantika, poststrukturalistické přístupy
- (4) Generativistická sémantika: cesta do něčí hlavy?
  - východiska a podoba Katz-Fodorova modelu sémantiky, sémantická anomalita, problém disambiguace, sémantická teorie jako doplnění syntaktického modelu, vztah rysové sémantiky a pragmatiky v lingvistickém modelu

- (5) Neostrukturální přístupy 1: domorodci
  - antropologický model Anny Wierzbicke, sémantické primitivy/univerzálie, expertní × folková sémantika
- (6) Neostrukturální (generativistické) přístupy 2: 3D model, Aristoteles a stroj na metonymie
  - model Raye Jackendoffa, sémantika jako součást multimodálního konceptu kognitivního zpracování jazyka, kritika sémantických postulátů, Generative lexikon Jamese Pustejovskyho, vztah mezi slovníkem a encyklopedií v počítačném modelu, automatizace regular polysemy, qualia jako univerzální principy sémantické klasifikace
- (7) Komputační lexikální sémantika: poznej souseda, poznáš význam
  - korpusová lexikální sémantika, problém kolokace, statisticky orientované modely významu, dynamika významu v korpusovém paradigmatu, problém lexikální jednotky, Word-net
- (8) Kognitivní sémantika 1: metafory a prototypy
  - teorie kognitivní metafory a IKM model George Lakoffa, teorie prototypů v lexikální sémantice
- (9) Kognitivní sémantika 2: organizovaná encyklopedie
  - encyklopedické pojetí významu Ronalda Langackera, konstrukce významu v komunikaci, teorie domén, profile/base organisation, percepční báze
- (10) Kognitivní sémantika 3: od pádů k rámcům
  - vývoj Fillmorovy teorie, case theory a teorie rámců, Frame-Net, lexikografické implikace (Fillmore-Atkinsová)
- (11) Kulturně-kognitivní sémantika
  - pojem stereotypu a konotace, jazykový obraz světa, frazeologie
- (12) Teorie lexikálních konceptů a kognitivních modelů: lexikální význam a situovaná kognice
  - vztah lingvistického obsahu a konceptuálního obsahu, LASS theory jako kognitivní východisko interakce mezi jazykem a nejazykovými doménami kognice, pojem bohatého obsahu

KOL/OTVP

Theories of Lexical Meaning Approaches and Methodologies

SUMMARY

The aim of the course is to acquaint students with several basic approaches to the issue of lexical meaning as it was formulated by several currents of research starting from mid-20th century until the present day. Based on lectures and commented reading of primary sources the manifold ways of understanding the collocation “lexical meaning” will be shown. The term “meaning” will be demonstrated as dependent on individual theories, whereas for each of them its basic assumptions, advantages and limitations will be shown and the most problematic places of conceptual clashes and controversies will be pointed out. The aforementioned comparison will serve not only as an illustration of development of a partial linguistic discipline, but rather also as a reflection of changes of form and goals of modern linguistics as such.

CONTENT

- (1) What is lexical semantics: investigation of the general situation
  - definition of the term lexical semantics, presentation of various possible classifications of theories and models, an overview of topoi in lexical-semantic research from the standpoint of theory of lexical meaning
- (2) Structural semantics: European and American origins of theory of meaning
  - structuralist doctrine in lexical semantics, first and classical proponents (Wiesgerber, Pottier, Lyons), anthropological motivation, theory of binary oppositions, Hjelmslevian background, Nida’s concept of lexical meaning
- (3) (Post)structural semantics: between text and oppositions
  - application of structuralist methods in the environment of developing text theory, relation between dictionary and encyclopaedia, dynamic and processual semantics, post-structuralist approaches
- (4) Generativist semantics: entering people’s minds?
  - theoretical background and form of Katz-Fodor semantics model, semantics anomaly, disambiguation problem, semantic

- theory as complement of syntactic model, relation between feature semantics and pragmatics in linguistic models,
- (5) Neo-structural approaches 1: natives
    - anthropological model on Anna Wierzbicka, semantic primitives/universals, expert × folk semantics
  - (6) Neo-structural (generativist) approaches 2: 3D model, Aristotle and the metonymy machine
    - Ray Jackendoff's model, semantics as part of multi-modal concept of cognitive processing of language, critique of semantic postulates, Generative Lexicon of James Pustejovsky, relation between dictionary and encyclopaedia in the computation model, automation of regular polysemy, qualia as universal principles of semantic classification
  - (7) Computational lexical semantics: know the neighbour, and you'll know the meaning
    - corpus lexical semantics, problem of collocation, statistically oriented models of meaning, dynamics of meaning in the corpus paradigm, problem of lexical unit, WordNet
  - (8) Cognitive semantics 1: metaphors and prototypes
    - theory of cognitive metaphor and IKM model of George Lakoff, theory of prototypes in lexical semantics
  - (9) Cognitive semantics 2: organized encyclopaedia
    - Ronald Langacker's encyclopaedic concept of meaning, construction of meaning in communication, domain theory, profile/base organisation, perception basis
  - (10) Cognitive semantics 3: from cases to frames
    - development of Fillmore's theory, case theory and frame theory, Frame-Net, lexicographic implications (Fillmore-Atkins)
  - (11) Cultural-cognitive semantics
    - concepts of stereotype and connotation, reflection of world in language, phraseology
  - (12) Theory of lexical concepts and cognitive models: lexical meaning and situated cognition
    - relation between linguistic content and conceptual content, LASS theory as cognitive basis for interaction between language and non-language domains of cognition, concept of rich content

Základy matematiky pro lingvisty 1

ANOTACE

Cílem kursu je připomenout studentům ty pasáže základů matematiky a jejího aparátu, které jsou potřebné pro exaktní zpracování lingvistických výběrových souborů a následné exaktní vyhodnocení věrohodnosti takto provedených experimentů. Kurs je určen po studenty filologických i jiných humanitních oborů. Kurz je navazován kurzem *Základy matematiky pro lingvisty 2*. Oba by se měly stát podkladem a teoretickou přípravou pro absolvování dalších kursů (např. *Matematické modelování textu 1 a 2*, *Menzerath-Altmannův zákon 1 a 2*), kde by měly být získané poznatky aplikovány.

OBSAH

- (1) Základní matematický aparát
  - pojmosloví, číselné obory, teorie množin
- (2) Nosné pojmy matematické logiky a teorie množin
  - základy logiky – operátory, výroky, hypotézy
- (3) Úvod do teorie funkcí – obecné vlastnosti funkcí
  - definice, definiční obor, obor hodnot, prostota, monotónnost
- (4) Lineární, kvadratická funkce
  - popis a vlastnosti, řešení základních souvztažných rovnic
- (5) Lineárně lomená, mocninná funkce
  - popis a vlastnosti, řešení základních souvztažných rovnic
- (6) Exponenciální, logaritmická funkce
  - popis a vlastnosti, řešení základních souvztažných rovnic
- (7) Inverzní funkce
  - definice, vlastnosti, aplikace
- (8) Práce s grafy, praktické užití ve statistice a lingvistice
- (9) Základy kombinatoriky
  - variace, permutace, kombinace – s opakováním, bez opakování; ukázky aplikace v lingvistice
- (10) Základy pravděpodobnosti – definice
  - jev, pokus, výsledek pokusu; ukázky aplikace v lingvistice
- (11) Základy statistiky pro vyhodnocení průkaznosti experimentů – základní pojmy, grafy (zejména histogramy)
- (12) Základy statistiky
  - základní a výběrový soubor, aplikace v lingvistice
- (13) Základy statistiky
  - charakteristiky polohy a variability

Basics of Mathematics for Linguists 1

SUMMARY

The course aims at encountering the attendants with the rudiments of mathematics and its instruments which are crucial for quantitative linguistic sample processing and the additional validity testing of the experiments performed this way. The course is aimed at the students of philological studies and other humanities. The course is followed by the course *Basics of Mathematics for Linguists 2*. Both of them could become the platform and theoretical preparation for attending other practical courses, e.g., *Mathematical Modeling of Text 1 and 2*, *Menzerath-Altmann Law 1 and 2*) where the knowledge and skills gained in this course should be applied more practically.

CONTENT

- (1) Basic mathematical framework
  - terminology, number domains, sets theory
- (2) Fundamental terminology of mathematical logic and sets theory
  - basics of logic, propositions, hypotheses
- (3) Introduction to function theory – basic qualities of functions
  - definitions, domain of definition, range of values, one-to-one function, monotonic function
- (4) Linear, quadratic function
  - description, qualities, looking for a solution of related equations
- (5) Rational, power function
  - description, qualities, looking for a solution of related equations
- (6) Exponential, logarithmic function
  - description, qualities, looking for a solution of related equations
- (7) Inverse function
  - definition, qualities, application
- (8) Graphs of functions, practical usage in statistics and linguistics
- (9) Basics of combinatorics
  - variations, permutations, combinations
  - examples of usage in linguistics
- (10) Basics of probability theory – definitions
  - event, trial, result; examples of usage in linguistics
- (11) Basics of statistics for evaluating experiment validity
  - basic terminology, graphs (histograms)
- (12) Basics of statistics
  - population and sample, applications in linguistics
- (13) Basics of statistics
  - characteristics of a sample

KOL/OZM2

Základy matematiky pro lingvisty 2

ANOTACE

Cílem kursu je navázat na předmět Základy matematiky pro lingvisty 1 a prohloubit u studentů znalosti vyšší matematiky a jejího aparátu, které jsou potřebné pro použití exaktních metod při zpracování textových výběrových souborů a pro případné následné exaktní vyhodnocení věrohodnosti takto provedených experimentů. Kurs je určen po studenty filologických i jiných humanitních oborů a předpokládá znalost matematiky minimálně na úrovni kurzu *Základy matematiky pro lingvisty 1*. Oba by se měly stát podkladem a teoretickou přípravou pro absolvování dalších kursů (např. *Matematické modelování textu 1 a 2*, *Menzerath-Altmanův zákon 1 a 2*), kde by měly být získané poznatky aplikovány.

OBSAH

- (1) Posloupnosti – definice, výpočty, aplikace
- (2) Posloupnosti – výpočty, praktické aplikace
- (3) Řady, časové řady – definice, výpočty, aplikace
- (4) Úvod do diferenciálního počtu
- (5) Derivace funkce – definice, pravidla pro výpočty
- (6) Derivace funkce a její aplikace pro potřeby lingvistického výzkumu
- (7) Diferenciální rovnice – definice, typy, aplikace
- (8) Úvod do řešení jednoduchých diferenciálních rovnic
- (9) Základy statistiky pro vyhodnocení průkaznosti experimentů – formulace hypotézy a reformulace ve statistické/matematické podobě
- (10) Základy statistiky – pravděpodobnostní rozdělení
- (11) Základy statistiky – lineární regrese a koeficient korelace
- (12) Základy statistiky – klastrová analýza

Basics of Mathematics for Linguists 2

SUMMARY

The course aim is to follow Basics of Mathematics for Linguists 1 and deepen so their knowledge of higher mathematics and its instruments which are necessary for using exact methods for text sample processing and for potential further exact validity evaluation of experiments performed this way. The course is intended for the students of philological studies and other humanities and requires at least the knowledge on the level of the course *Basics of Mathematics for Linguists 1*. This course together with Basics of Mathematics for Linguists 1 are to become the platform and theoretical preparation for attending other practical courses, e.g., *Mathematical Modeling of Text 1 and 2*, *Menzerath-Altmann Law 1 and 2*) where the knowledge and skills gained in these courses should be applied more practically.

CONTENT

- (1) Progressions – definitions, calculations, applications
- (2) Progressions – calculations, practical applications
- (3) Series, time series – definitions, calculations, applications
- (4) Introduction to calculus
- (5) Derivation of function – definitions, calculation algorithms
- (6) Derivation of function and its application for needs of linguistic research
- (7) Differential equations – definitions, types, applications
- (8) Introduction to solving fundamental differential equations
- (9) Basics of statistics for evaluating experiment validity – hypothesis enunciation and reformulation in statistical/mathematical format
- (10) Basics of statistics – probability distribution
- (11) Basics of statistics – linear regression, correlation coefficient
- (12) Basics of statistics – cluster analysis

Pražský strukturalismus

ANOTACE

Seminář si klade za cíl analyzovat a diskutovat vybrané problémy a otázky spojené s tradicí českého strukturálního myšlení, zejm. se základními Tezemi Pražského lingvistického kroužku (PLK) s primárním zaměřením na otázky jazyka (spisovného i básnického), jazykové kultury, literatury a strukturního modelu vývoje. V semináři bude přihlédnuto i k otázkám kulturně-spoločenským (spory uvnitř PLK i diskuze s českými marxisty ve 30. i 50. letech 20. století) a k následné kritice vybraných strukturálních principů (teleologie, imanentismus apod.) v 2. polovině 20. století.

OBSAH

- (1) Teze pražského lingvistického kroužku
- (2) O potenciálnosti jevů jazykových (Mathesius)
  - (2.1) Jazyk, kultura a slovesnost (Mathesius)
- (3) Teleologie, imanentismus
- (4) Otázky básnického jazyka (autonomie básnické řeči/spisovný jazyk)
  - (4.1) Diskuze o charakteru básnického jazyka (autonomie vs specifičnost)
  - (4.2) J. Haller (Naše řeč) vs PLK
  - (4.3) Jazyková norma, princip aktualizace/automatizace, funkčnost (Havránek)
- (5) Model literárního díla (tvar/struktura, principy dominanty a deformace)
  - (5.1) Dialektická metoda Pražského strukturalismu (antinomie)
  - (5.2) Kontext vztahu forma – obsah
- (6) Problematika básnické osobnosti I (imanentismus vs psychologismus)
- (7) Program literární historie (struktura/systém; hierarchie antinomií)
  - (7.1) Strukturní model literárního vývoje (ohlasy Hegelovy filosofie)

- (7.2) Otázky po smyslu literární linie / literárního hodnocení
- (7.3) Problémy a úkoly strukturální literární historie
- (7.4) Diskuze/polemiky/spory
- (8) Literární historie, její problémy a úkoly (F. Vodička)
  - (8.1) Konkretizace literárního díla
- (9) Problematika básnické osobnosti 2 (individuum a vývoj umění)
- (10) Koncepce nezáměrnosti
- (11) Ke kritice strukturálních principů: kritika strukturalismu (J. Mukařovský)
  - (11.1) Kritika strukturalismu v 50. letech, diskuze o Stalinových člancích o jazykovědě
  - (11.2) Principy jazykového vývoje a historie češtiny (I. Němec)
  - (11.3) K metodologii synchronního průřezu v diachronii (V. Barnett)
  - (11.4) K dialektice jazykového vývoje (M. Komárek)
  - (11.5) Dynamika fonologického systému současné spisovné češtiny (J. Vachek)
  - (11.6) Pojem sémantického gesta (Jankovič), nezáměrnosti (O. Sus), dynamického významového dění (M. Červenka)

KOL/PST

Prague Structuralism**SUMMARY**

The course aims to analyse and discuss selected problems and questions related to the tradition of Czech structuralist thought, especially the fundamental Theses of the Prague School (PS) with primary focus on the questions of language (both standardized and poetic), language culture, literature and structural model of development. The course will also consider cultural and social issues (disputes within the PS and discussions with Czech Marxists in the 1930s and 1920s) and subsequent critique of selected structural principles (teleology, immanentism, etc.) in the second half of the 20th century.

CONTENT

- (1) Theses of the Prague School
- (2) On potentiality of language phenomena (Mathesius)
  - (2.1) Language, culture, literature (Mathesius)
- (3) Teleology, immanentism
- (4) Issues of poetic language (autonomy of poetic/standardized language)
  - (4.1) Discussions on character of poetic language (autonomy vs. specificity)
  - (4.2) J. Haller (Naše řeč) vs. PS
  - (4.3) Language standard, principle of actualization/automation, functionality (Havránek)
- (5) Model of literary work (form/structure, principle of dominant and deformation)
  - (5.1) Dialectic method of Prague structuralism (antinomy)
  - (5.2) Context of the form – content relation
- (6) Problem of poetic personality I (immanentism vs. psychologism)
- (7) Program of literary history (structure/system; hierarchy of antinomies)
  - (7.1) Structural model of literary development (echoes of Hegel's philosophy)

- (7.2) Questions to the sense of literary line / literary assessment
- (7.3) Problems and tasks of structural literary history
- (7.4) Discussions/debates/disputes
- (8) Literary history, its problems and tasks (F. Vodička)
  - (8.1) Concretization of literary works
- (9) Problem of poetic personality I (individuality and development of art)
- (10) Concept of unintentionality
- (11) On critique of structural principles: criticism of structuralism (J. Mukařovský)
  - (11.1) Critiques of structuralism in the 1950s, discussion of Stalin's articles on linguistics
  - (11.2) Principles of language development and history of the Czech language (I. Němec)
  - (11.3) On methodology of synchronic cross-section within diachrony (V. Barnet)
  - (11.4) On dialectic of language development (M. Komárek)
  - (11.5) Dynamics of phonological system of contemporary standard Czech (J. Vachek)
  - (11.6) Concept of semantic gesture (Jankovič), unintentionality (O. Sus), dynamic meaning action (M. Červenka)

KOL/TEIN**Teorie informace****ANOTACE**

Cílem kurzu je uvedení studenta do základů teorie informace. Paralelně ke kurzu *Teorie komunikace* je představen informační aspekt komunikace. Studenti se seznámí s informačními charakteristikami přenosu jazykového signálu, osvojí si základní matematický aparát pro informační analýzu (entropie/redundance, kódování, Bayesův teorém atd.). Získávají základní zkušenosti s matematickou analýzou textu a její výsledky jsou schopni využít v kontextu OLTK. Kurz bude zaměřen postupně na: úvod do teorie informace, kompresi dat, komunikaci, pravděpodobnost a neuronové sítě.

OBSAH

- (1) Úvod do teorie informace

Komprese dat

- (2) Pravděpodobnost a entropie
- (3) Shannonův teorém o zdrojovém kódování
- (4) Typy kódů

Komunikace

- (5) Kapacita šumového kanálu
- (6) Teorém o kódování šumovým kanálem
- (7) Další typy kódů

Pravděpodobnost

- (8) Modely vyplývání
- (9) Teorie rozhodování
- (10) Bayesův teorém

Neuronové sítě

- (11) Hopfieldovy sítě
- (12) Víceúrovňové sítě

KOL/TEIN

Information Theory

SUMMARY

The course is designed to introduce students to the fundamental of information theory. Following *Theory of communication*, a new aspect of the communication process is introduced – information. Students will find out about information-related features of the language signal transmission and get familiar with the basic mathematical apparatus used for information analysis (entropy, redundancy, encoding/decoding, Bayes' theorem etc.). They will get exposed to practical text analysis using mathematical text analysis, a skill they can re-use in a number of other courses or elsewhere. The main topics covered in the course are: introduction to the theory of information, data compression, communication, probability, and neuron networks.

CONTENT

- (1) Introduction to information theory

Data compression

- (2) Probability and entropy
- (3) Shannon's source coding theorem
- (4) Types of code

Communication

- (5) Noisy-channel capacity
- (6) Noisy-channel coding theorem
- (7) Other types of code

Probability

- (8) Entailment models
- (9) Decision theory
- (10) Bayes's theorem

Neuron networks

- (11) Hopfield network
- (12) Multi-level network

Úvod do obecné lingvistiky

ANOTACE

Cílem předmětu je seznámit studenty se základními otázkami jazyka a jazykovědy. Studenti získají poznatky o povaze přirozeného jazyka a o metodách jeho výzkumu. Kurz je postaven jako představení základních lingvistických disciplín a jejich metod poznávání jazyka. Ukázány jsou některé základní lingvistické pojmy či koncepty a jejich užití při poznávání jazykového materiálu. Posluchači jsou seznámeni s modelováním jazykového systému na základě jazykových plánů, s výhodností tohoto přístupu i problémovými momenty s tím spojenými – sémioticky jsou například plány hlásek a vyšších jazykových jednotek jasně odděleny a jejich systém je konstruován na základě odlišných principů, naopak určení příslušnosti mnoha jazykových jevů k plánu jazyka je nesnadné nebo neproveditelné (morfologický a lexikální plán nejsou u některých jazyků jasně rozlišitelné, definice slova je problémová a mnohé přístupy s ní pracují zcela odlišně, koncept věty je zakládán na různých kritériích atd.).

Dále je předestřena tzv. langue-parolová hypotéza, její historický vývoj a limity jejího založení v lingvistickém popise, rozvádí se její nekorespondence s komunikačně zaměřenými jazykovědnými popisy. Rozsáhle kurz předestírá znakové teorie, znakové modely a užití znakových konceptů v gramatickém popisu. V této souvislosti jsou osvětlovány další koncepty lingvistické teorie, např. mluvní akt, jazykový typ, centrum a periferie, příznakovost atd., a je s nimi zacházeno analogicky k předchozím jazykovým plánům a langue-parolové hypotéze. Kurz se snaží ukázat, jak lingvistika pojímá popis jazyka na jedné straně systémově a na základě jazykovědné metody, na straně druhé pak zkoumá vnější jazykové projevy od dialektologického mapování, etymologie, sociálního rozvrstvení či v instrumentálních úkolech formálních jazyků.

OBSAH

- (1) Lingvistika, předmět a metody jejího zkoumání, základní a vedlejší lingvistické disciplíny
- (2) Vztah lingvistiky k jiným vědám, trendy současné lingvistiky
- (3) Základní lingvistické metody a přístupy k jazyku
- (4) Podstata přirozeného jazyka, srovnání s jazyky umělými
- (5)–(6) Systémovost jazyka, jazykové plány, vztah centra a periferie v jazyce
- (7) Proces komunikace, základní a vedlejší funkce jazyka
- (8)–(9) Jazyk jako kód, langue a parole, kompetence a performance, teorie mluvních aktu
- (10) Pojetí jazykového znaku, sémiotika
- (11) Klasifikace jazyku, zejména typologická
- (12) Teritoriální a sociální stratifikace národních jazyku.

Introduction into General Linguistics

SUMMARY

The aim of the course is to introduce students to basic concepts of language and linguistics. Students will acquire knowledge of nature of natural language and methods of its investigation. The course is constructed as introduction of basic linguistic disciplines and their methods of learning about language. Certain basic linguistic terms and concepts are demonstrated along with their use in researching language data. Students get acquainted with modelling of language system based on levels of language, with all the advantages and drawbacks that go with this method – semiotically speaking for instance, the level of speech sounds and higher level language units are clearly distinct and their systems are constructed based on different principles, while on the contrary determination of which level of language many language phenomena belong to is far from simple or even impossible (morphological and lexical levels cannot be clearly distinguished between in certain languages, definition of word is problematic and many approaches work with it in completely different manners, concept of sentences is based on various criteria, etc.).

Furthermore, the so-called langue-parole hypothesis is presented, along with its historical development and the limits of its background in linguistic description, with elaboration on its non-correspondence with communicatively oriented linguistic descriptions. The course outlines theories of sign in quite some detail, along with sign models and use of sign concepts in grammatical description. In this context, other concepts of linguistic theory are explained, such as speech act, language type, centre and periphery, markedness and other, and are treated analogically to other previously covered language levels and the langue-parole hypothesis. The course attempts to show how linguistics on one hand understands description of language systemically and based on linguistic method, while it also on the other hand investigates language manifestations from dialectological mapping to etymology to social stratification or instrumental tasks of formal languages.

CONTENT

- (1) Linguistics, subject matter and methods of its investigations, core and complementary linguistic disciplines
- (2) Relation of linguistics to other sciences, trends in contemporary linguistics
- (3) Basic linguistic methods and approaches to language
- (4) Essence of natural language, comparison with artificial languages
- (5)–(6) Systemic quality of language, language levels, relation between centre and periphery
- (7) Communication process, core and complementary functions of language
- (8)–(9) Language as code, langue and parole, competence and performance, speech acts theory
- (10) Concept of language sign, semiotics
- (11) Classification of languages, mainly typological
- (12) Territorial and social stratification of national languages

Úvod do teorie komunikace

ANOTACE

Cílem kurzu je vytvořit předpoklady k schopnosti teoreticky i se zřetelem k společenské praxi chápat podstatu sociální komunikace a rozumět příčinám a důsledkům dynamiky komunikačních interakcí. Kurz k problematice komunikace přistupuje z hlediska jejích technických parametrů, definuje aspekty informačního přenosu, z hlediska teorie informace hodnotí kvality signálu vysílaného a přijímaného v procesu komunikace jakožto struktury s měřitelnou mírou informace a v komunikačním procesu parametrizovanou pro přenos prostředím a úspěšnou míru recepce a interpretace subjektu s kódovou sadou. Prostředky užívané v přirozených jazycích pro přenos informace ukazuje jako optimalizované pro technické podmínky přenosu signálu mezi vysílačem a přijímačem, respektive mluvčím/podavatelem a posluchačem/recipientem.

Následně se témata kurzu zaměřují na další aspekty komunikace v rovině jejího praktického provozu, představeny jsou parametry produkční, nonverbální či parajazykové a také strukturované dalšími sekundárními kódy (nesamostatnými znakovými sadami jakou jsou dopravní značky a světelná znamení, oblékání, design i funkční určení nástrojů atd.; tyto znakové sady jsou funkční jen na základě konotační struktury primárního kódu založeného na arbitrárním vztahu sady obsahu a výrazu). Komunikace je seminářem nahlížena z hlediska sociálních struktur, komunikačních rolí daných vztahy mezi komunikanty v těchto sociálních strukturách a jejich vlivem na systém jazyka. Pozornost je následně zaměřena na zprostředkovanou komunikaci, a to v nejširším možném smyslu, a také na masovou a mediální komunikaci a jejich kulturní dispozice. Kurz účastníkům poskytuje relevantní modely komunikace a jejich možná užití při analýzách komunikace, tematiku podává vždy na příkladech a ilustracích.

OBSAH

- (1) Teorie komunikace jako vědecká disciplína; možnosti vědeckého zkoumání komunikace: interdisciplinárnost a multiparadigmatičnost
- (2) Základní pojmy studia komunikace (sociální interakce × komunikace); komunikace zprostředkovaná vs. nezprostředkovaná
- (3) Vybrané typologie sociální komunikace
- (4) Komunikace jako proces: základní složky komunikačního procesu
- (5)–(6) Obecná teorie systému a teorie informace: jejich přínos pro studium komunikace
- (7) Sémiotika a komunikace; komunikace jako produkce znaku
- (8) Lingvistika a komunikace: studium verbální komunikace; znaky a významy
- (9) Problematika neverbální komunikace; komunikace verbální vs. neverbální; smíšená komunikace; teorie neverbální komunikace
- (10) Specifika masmediální komunikace; vybrané komunikační teorie a modely pro studium masmediální komunikace
- (11) Média a kultura: kulturní pohled na proces komunikace
- (12) Proměny komunikace v dějinách; problematika periodizace vývoje lidské komunikace

Introduction into Theory of Communication

SUMMARY

The aim of the course is to lay foundations for the ability to understand in theory and with respect to social practice the substance of social communication and to understand the reasons behind and the consequences of communication interactions. The course addresses the issue of communication by looking at its technical parameters, defines the aspects of information transmission, evaluates, from the viewpoint of information theory, quality of signal transmitted and received in the process of communication as a structure with measurable rate of information content, parameterized in the communication process for transmission through environment, while it also evaluates the rate of successful reception and interpretation by subject with the given code set. Devices used in natural languages for information transmission will be shown as optimized for technical conditions of signal transmission between transmitter and receiver, or speaker and recipient.

The course follows up on the course Communication Theory 1 and focuses on further aspects of communication on the level of its practical operation, introducing its production, non-verbal, para-linguistic parameters, as well as those structured by further secondary codes (non-independent sign sets such as traffic signs and light signals, clothing, design, functional purpose of tools, etc.: these sign sets are functional solely based on the connotation structure of primary code based on arbitrary relation between content and expression). The seminar views communication through the prism of social structures, communication roles determined by relations between communicators within these social structures and their influence on the system of language. Attention will subsequently be given to mediated communication in the broadest sense of the word possible, as well as to mass and media communication and their cultural dispositions. The course provides students with relevant models of communication and their possible uses in analysing communication, always discussing the issues using ample examples and illustrations.

CONTENT

- (1) Communication theory as scientific discipline; possibilities of scientific investigation of communication: interdisciplinarity and multiparadigmaticity
- (2) Basic terminology of communication studies (social interaction × communication); mediated communication vs. unmediated communication
- (3) Selected typologies of social communication
- (4) Communication as process: basic elements of the process of communication
- (5)–(6) General theory of system and information theory: their contribution to communication studies
- (7) Semiotics and communication; communication as sign production
- (8) Linguistics and communication: study of verbal communication; signs and meanings
- (9) The issue of nonverbal communication; verbal vs. nonverbal communication; mixed communication; theory of nonverbal communication
- (10) Specifics of mass media communication; selected communication theories and models for study of mass media communication
- (11) Media and culture: cultural view on the process of communication
- (12) Changes of communication throughout history; problem of periodization of development of human communication

KOL/VDEJ

Vybrané kapitoly z dějin lingvistiky

ANOTACE

Cílem kurzu je seznámit posluchače na základě přednášek a seminární četby (většinou) primárních textů s proměnami, významnými postavami, koncepcemi, přístupy a kontroverzními tématy ve světových dějinách lingvistiky. Elementárním zasazením do soudobého obecněvědního i speciálněvědního kontextu poukážeme na přínos, inspirativnost i problémy, které se k té které koncepci mohou vázat. Cílem je na zvolených momentech demonstrovat kritické vývojové fáze v proměnách myšlení o jazyce. Kurz poskytne především základní schematický rozvrh a bude orientován primárně na zvládnutí faktografie, podrobnější epistemologická kontextualizace je tematizována v cyklu *Proměny myšlení o řeči 1–3* v navazujícím magisterském studiu. Kurz je zároveň koncipován jako volitelný rámcový základ pro absolvování povinného předmětu *Dějiny české lingvistiky*. Výstupní znalosti by měly zahrnovat zvládnutí proměn tematiky a určujících konceptů-přístupů ve vývoji jazykovědy zejména vzhledem k chronologii a možným návaznostem.

OBSAH

- (1) Kdo to byl grammatikos: jazykověda antického starověku
  - počátky gramatického myšlení (Platón, Aristoteles, sofisté), pozice jazykovědného myšlení v systému vzdělávání, textově kritický a logizující proud (alexandrijská a stoická škola), adaptace řeckého gramatického myšlení v latinském prostředí, Varro, Quintilianus, formování gramatického kurikula Donatus a Priscianus jako vrchol antické gramatiky
- (2) Od gramotnosti ke gramatice
  - kontext raného středověku, ostrovní gramatiky a regule, proměna školské gramatiky v teoretickou disciplínu, filozofující a logizující linie v jazykovědném myšlení,
- (3) Pravopis i slovníky: renesanční rozkvět
  - proměny vztahu renesančního gramatického myšlení ke středověku, textová a rétorická orientace, revival antiky, ortografické reformy a gramatiky národních jazyků, lingvistická expanze
- (4) Sen o dokonalém jazyku: gramatiky mysli a světa
  - univerzální a filozofické gramatiky (Port-Royal,

- Towards a Real Character), problém nedokonalosti jazyka, téma jazykové diverzity a původu jazyka
- (5) Lingvistika jako věda o původu a vývoji: počátky moderní jazykovědy
    - zrod historicko-srovnávací lingvistiky, základní charakterizační pojmy, úkoly a úběžníky zkoumání v první polovině 19. století (empirismus, datová orientace, organicismus, historismus), základní témata (klasifikace, evoluce, typologie, rekonstrukce, srovnávání, jazyková změny)
  - (6) Jeden proud? Mladogramatická hereze
    - problém jazykového zákona a historicismu, otázka hranic, analogie, psychologická a teoretická linie mladogramatismu
  - (7) Strukturalismy vstupují na scénu: systém a struktury
    - vývoj de Saussurova myšlení a vymezení nové lingvistiky, struktura Kursu obecné lingvistiky jako reflex hlavních dobových témat
  - (8) Pražský strukturalismus: na pomezí epoch
    - základní témata a pojmy pražské školy (fonologie, opozice, jazyková kultura, teleologie, funkce) ve vztahu k českému lingvistickému kontextu
  - (9) Věda o jazyce jako Věda: generativismus mění kurz
    - základní pojmy a východiska transformační a generativní gramatiky, představení vybraných interních faktorů vzniku a rozvoje
  - (10) Od komunikace k textu: rozšíření záběru
    - komunikačně-pragmatický obrat v jazykovědě: jeho základní podoby (teorie mluvních aktů, teorie textu, sociolingvistika a teorie diskurzu) a témata
  - (11) Corpus delicti korpus: co je nového
    - počátky korpusové lingvistiky v kontextu americké lingvistické situace poloviny 20. století, bostonský korpus, motivy rozvoje a současný stav korpusové lingvistiky
  - (12) Kognice i konstrukce: na prahu 21. století
    - východiska kognitivní lingvistiky (Lakoff, Langacker) a jejich rozvinutí v konstrukčních gramatikách (Croft): pojem symbolické funkce jazyka, kategorizace, konstrukce proti opozici gramatika vs. slovník

KOL/VDEJ

Selected Chapters and Problems of History of Linguistics

SUMMARY

The aim of the course is to introduce students based on lectures and course readings consisting of (mostly) primary texts with the changes, prominent personalities, concepts, approaches and controversial topics in world history of linguistics. By providing elementary context of contemporary science both general and particular, the course will point out the merit, inspiration but also problems that might go with any given concept. The objective is to demonstrate critical stages of development of thought about language on selected moments. The course will provide mainly the basic outline of the topics covered and will be primarily oriented on facts, since a more detailed epistemological contextualization is covered by the course cycle *Changes of Thought about Language 1–3* in the graduate programme. The course is at the same time conceived as an elective framework basis for completion of the obligatory course *History of Czech Linguistics*. Knowledge acquired should include understanding of changes discussed as well as of the concepts/approaches in development of linguistics, especially with respect to chronology and possible mutual references elsewhere.

CONTENT

- (1) Who was a grammatikos: linguistics of Antiquity
  - beginnings of grammatical thought (Plato, Aristotle, sophists), position of linguistic thought in the education system, schools accentuating logic and text criticism (Alexandrian school, Stoics), adaptation of Greek grammatical thought in Latin environment, Varro, Quintilian, formation of grammatical curriculum, Donatus and Priscian as peak of Antiquity period grammar
- (2) From literacy to grammar
  - context of the early Middle Ages, island grammars and rules, transformation of school grammar into theoretical discipline, currents in linguistic thought bordering on philosophy and logic

- (3) Orthography and dictionaries: blossoming during the Renaissance period
  - changes of relation of Renaissance grammatical thought to the Middle Ages, orientation on text and rhetoric, Antiquity revival, orthographical reforms and grammars of national languages, linguistic expansion
- (4) Dream of the perfect language: grammars of mind and world
  - universal and philosophical grammars (Port-Royal, Towards a Real Character), problem of imperfection of language, topic of language diversity and origin of language
- (5) Linguistics as science of origin and development: beginnings of modern linguistics
  - birth of historical-comparative linguistics, basic characterization terminology, tasks and common topics of investigations of the first half of the 19th century (empiricism, data orientation, organicism, historicism), basic topics (classification, evolution, typology, reconstruction, comparison, language changes)
- (6) One current? The Neogrammarian heresy
  - problem of language law and historicism, question of borders, analogy, psychological and theoretical line of Neogrammatism
- (7) Structuralisms enter the stage: system and structures
  - development of de Saussure's thought and definition of new linguistics, structure of Course in General Linguistics as a reflection of main topic of the period
- (8) Prague structuralism: at the turning point of epochs
  - basic topics and terminology of the Prague School (phonology, oppositions, language culture, teleology, function) with respect to Czech linguistic context
- (9) Science of language as Science: generativism changes the course
  - basic terminology and foundations of transformational and generative grammar, introduction of selected internal factors of its emergence and development
- (10) From communication to text: expanding the horizons
  - communication-pragmatics turn in linguistics: its basic forms (speech acts theory, text theory, sociolinguistics and discourse theory) and topics

- (11) Corpus delicti corpus: what is new
  - beginnings of corpus linguistics in the context of American linguistic situation of the mid-20th century, the Boston Corpus, themes of development and current status of corpus linguistics
- (12) Cognition and construction: on the threshold of the 21st century
  - foundations of cognitive linguistics (Lakoff, Langacker) and the way they are elaborated on in construction grammars (Croft): concept of symbolic function of language, categorization, construction against opposition grammar vs. dictionary

KOL/VFIRE

Fikce a realita teorie v praxi

KOL/VVED

Věda ve vědecké fantastice**ANOTACE**

Seminář bude prozkoumávat extrapolování science fiction z vědy. Vědou je science fiction definována – seminář bude diskutovat, co taková definice znamená. Texty vědecké fantastiky budou konfrontovány s texty populárně vědními, science fiction teorie s teoriemi vědeckými, fikční světy takových teorií se světem aktuálním, respektive vědou vykládaným. Průběh semináře bude založen na představení konkrétního vědeckého tématu a na jeho ilustrativním dokladování. Následně vždy seminář ověří, do jaké míry se konkrétní vědecké téma projevuje v konkrétních textech science fiction. Seminář formuluje, kdy jsou vědecké reálie pouze kulisou či ornamentem ve výstavbě fikčního světa, kdy je na jejich základě konstruována zápletka, jak se mohou vědecké aspekty projevit v konstrukci pointy textu atd. Bude stručně představena historie vědecké fantastiky a její proměňující se vztah k vědě, různým vědeckým tématům a k aplikaci poznatků vědy v textu. Seminář představí i alternativní vědecké kontexty – fikční světy založené na falsifikovaných vědeckých teoriích (např. teorie preformismu), či naprosto smyšlené světy se smyšlenými vědeckými zákony svého chování a tedy i teoriemi.

OBSAH

- (1) Úvodní přednáška, organizační pokyny
- (2)–(4) Stručný vývoj anglosaské literární fantastiky (od 20. let 20. století po dnešek)
  - Crowley, J.: *Sníh*
- (5)–(6) Teorie všeho
  - Clark, C. A.: *Devět miliard božích jmen*; Dozois, G.: *Jedna na cestu*
  - Egan, G.: *Úzkost*; Weinberg, S.: *Snění o finální teorii*; Aldiss, B., Penrose, R.: *Bílý Mars*; Hawking, S.: *Stručná historie času*; Hawking, S.: *Černé díry a budoucnost vesmíru*; Prigogine, I.: *Čas k stávání*; Penrose, R.: *Mikrosvět, makrosvět a lidská mysl*; Hawking, S.,

- Penrose, R.: *Povaha prostoru a času*; Prigogine, I., Stengersová, I.: *Řád z chaosu*; Coveney, P., Highfield, R.: *Mezi chaosem a řádem, Šíp času*; Gleick, J.: *Chaos*; Hey, T., Walters, P.: *Nový kvantový vesmír*
- (7)–(8) Umělá inteligence
- ▶ Egan, G.: *Učím se být sám sebou*; Asimov, I.: *Stroj, který vyhrál válku*
  - ▶ Egan, G.: *Město permutací*; Egan, G.: *Axiomat, Diaspora*; Petru, M.: *Možnosti transgrese*; Searle, J.: *Mysl, mozek a věda*; Lem, S.: *Tajemství čínského pokoje*; Gálíková, S., Gál, E.: *Antológi filozofie mysle*; Kelemen, J.: *Kybergolem*; Mařík, V. a kol.: *Umělá inteligence I*; Thagard, P.: *Úvod do kognitivní vědy*
  - ▶ Asimov, I.: *Já, Robot*; *Já, Asimov*; *Sbohem, Země*; Heinlein, A. R.: *Dveře do léta, Měsíc je drsná milenka*; Ellison, H.: *Nemám ústa a musím křičet*; Čapek, K.: *R. U. R.*; Šulej, P.: *Elektronik café*
- (9) Darwinismus
- ▶ Bear, G.: *Darwinovo rádio, Darwinovy děti*; Dawkins, R.: *Slepý hodinář, Sobecký gen*; Hamilton, E.: *Devoluce*; Darwin, Ch.: *O původu druhů, O pohlavním výběru*; Blackmoreová, S.: *Teorie memů*; Komárek, S.: *Dějiny biologického myšlení*; Wolpert, L.: *Triumf embrya*; Watson, D., J.: *Tajemství DNA*; Rádl, E.: *Dějiny biologických teorií novověku*; Flegr, J.: *Evoluční biologie*
- (10) Samoorganizace a povstávání živého tvaru
- ▶ Sterling, B.: *Roj*; Bear, G.: *Petra*
  - ▶ Bear, G.: *Hudba krve*; Kauffman, S.: *Čtvrtý zákon*; Markoš, A.: *Tajemství hladiny, Život čmelákův*; Kelemen, J., Markoš A.: *Andělé, berušky a stroje*; Margulisová, L.: *Symbiotická planeta*; Capra, F.: *Tkáň života*; Barbieri, M.: *Organické kódy*; Lovelock, J.: *Gaia*; Bertalanffy, von L.: *Člověk – robot a myšlení*
- (11) Cyberpunk mezi matrixem a nanotechnologiemi
- ▶ Gibson, W.: *Neuromancer, Všechny párty zejtřka, Vypálit Chrom, Hrabě nula, Virtuální světlo*; Sterling, B.: *Zrcadlovky*; Stephenson, N.: *Sníh, Diamantový věk*; McAuley, P. J.: *Fairyland*; Williams, J. W.: *Hardware*
- (12) Alternativní svět, alternativní věda
- ▶ Miéville, Ch.: *Nádraží Perdid, Jizva, Železná rada*; Wilson, R. Ch.: *Darwinie*; Gibson, W., Sterling, B.: *Mašina zázraků*; Nesvadba, J.: *Peklo Beneš*; Dick, K. P.: *Muž z vysokého zámku*; Noon, J.: *Vurt, Pyl*; Asher, N.: *Stahovač, V pavučině*; Swainstonová, S.: *Rok naší války, Čas jako dar*

(13) Předpovědi, věda o budoucnosti

- ▶ Clark, C. A.: 2001: *Vesmírná odysea, Zpěv vzdálené země*; Crichton, M.: *Jurský park, Skandální odhalení, Kmen Andromeda, Případ dívky v tísní, Pohotovost, Vycházející slunce*; Asimov, I.: *Nadace, Nadace a země, Nadace na hranicích, Druhá nadace*; *Já, Robot*
- ▶ Stephenson, N.: *Kryptonomikon*; Wilson, R. Ch: *Spin*

(14) Science fiction bez vědy

- ▶ Nová vlna science fiction, science fiction před cyberpunkem (tzv. humanisté); např. Ellison, H.: *Nebezpečné vize*

KOL/VFIRE

Fiction and Reality of Theory in Practice

KOL/VVED

Science in science fiction

SUMMARY

The course will investigate extrapolation of science fiction from science. Science helps define science fiction – the course will discuss the meaning of such definition. Science fiction texts will be confronted with texts of popular science, theory of science fiction with scientific theories, fictional worlds of such theories with the real world as it is interpreted by science. Classes will consist of introduction of concrete scientific topics and their illustrative presentation. Each class will then attempt to verify the extent to which the concrete scientific topic is manifested in concrete texts of science fiction. The class will formulate whether scientific background forms merely a set piece or ornament in construction of the fictional world, or whether it is employed in plot construction, the ways in which scientific aspects can be manifested in construction of the text's point, etc. History of science fiction and its changing relation to science, various scientific topics and application of scientific knowledge in text will be introduced in brief. The course will also introduce alternative scientific contexts – fictional worlds based on falsified scientific theories (such as the preformism theory), or completely made up worlds with imaginary laws and theories of science.

CONTENT

- (1) Introduction, organizational instructions
- (2)–(4) Brief history of Anglo-American science fiction (from 1920s until the present day)
  - Crowley, J.: *Snow*
- (5)–(6) Theory of everything
  - Clark, C. A.: *The Nine Billion Names of God*;
  - Dozois, G.: *One for the Road*
  - Egan, G.: *Distress*; Weinberg, S.: *Dreams of a Final Theory*;
  - Aldiss, B., Penrose, R.: *White Mars*; Hawking, S.: *A Brief*

History of Time, Black Holes and Baby Universes; Prigogine, I.: *Čas k stávaní*; Penrose, R.: *The Large, the Small and the Human Mind*; Hawking, S., Penrose, R.: *The Nature of Space and Time*; Prigogine, I., Stengersová, I.: *Order out of Chaos*; Coveney, P., Highfield, R.: *Frontiers of Complexity, The Arrow of Time*; Gleick, J.: *Chaos*; Hey, T., Walters, P.: *The New Quantum Universe*

(7)–(8) Artificial Intelligence

- ▶ Egan, G.: *Learning to be Me*; Asimov, I.: *The Machine that Won the War*
- ▶ Egan, G.: *Permutation City, Axiomatic, Diaspora*; Petrů, M.: *Možnosti transgrese*; Searle, J.: *Minds, Brains and Science*; Lem, S.: *Tajemnica chiňského pokoju*; Gáliková, S., Gál, E.: *Antológi filozofie mysle*; Kelemen, J.: *Kybergolem*; Mařík, V. et al: *Umělá inteligence 1*; Thagard, P.: *Introduction to Cognitive Science*
- ▶ Asimov, I.: *I, Robot*; I, Asimov; *Good-bye to Earth*; Heinlein, A. R.: *The Door into Summer, The Moon is a Harsh Mistress*; Ellison, H.: *I Have No Mouth and I Must Scream*; Čapek, K.: *R. U. R.*; Šulej, P.: *Elektronik café*

(9) Darwinism

- ▶ Bear, G.: *Darwin's Radio, Darwin's Children*; Dawkins, R.: *The Blind Watchmaker, The Selfish Gene*; Hamilton, E.: *Devolution*; Darwin, Ch.: *On the Origin of Species, Sexual Selection*; Blackmore, S.: *The Meme Machine*; Komárek, S.: *Dějiny biologického myšlení*; Wolpert, L.: *The Triumph of the Embryo*; Watson, D. J.: *DNA: The Secret of Life*; Rádl, E.: *Dějiny biologických teorií novověku*; Flegr, J.: *Evoluční biologie*

(10) Self-organization and emergence of living shape

- ▶ Sterling, B.: *Swarm*; Bear, G.: *Petra*
- ▶ Bear, G.: *Blood Music*; Kauffman, S.: *Investigations*; Markoš, A.: *Tajemství hladiny, Život čmelákův*; Kelemen, J., Markoš A.: *Andělé, berušky a stroje*; Margulis, L.: *Symbiotic Planet*; Capra, F.: *The Web of Life*; Barbieri, M.: *The Organic Codes*; Lovelock, J.: *Gaia*; Bertalanffy, von L.: *Robots, Men and Minds*

(11) Cyberpunk between the matrix and nanotechnologies

- ▶ Gibson, W.: *Neuromancer, All Tomorrow's Parties, Burning Chrome, Count Zero, Virtual Light*; Sterling, B.: *Mirrorshades*; Stephenson, N.: *Snow Crash, Diamond Age*; McAuley, P. J.: *Fairyland*; Williams, J. W.: *Hardware*

(12) Alternative worlds, alternative science

- Miéville, Ch.: *Perdido Street Station, The Scar, Iron Council*;
- Wilson, R. Ch.: *Darwinia*; Gibson, W., Sterling, B.: *The Difference Engine*; Nesvadba, J.: *Peklo Beneš*; Dick, K. P.: *The Man in the High Castle*; Noon, J.: *Vurt, Pollen*; Asher, N.: *The Skinner, Gridlinked*;
- Swainston, S.: *The Year of Our War, No Present Like Time*

(13) Predictions, science of the future

- Clark, C. A.: *2001: A Space Odyssey, Songs of the Distant Earth*; Crichton, M.: *Jurassic Park, Disclosure, The Andromeda Strain, A Case of Need, Five Patients, Rising Sun*; Asimov, I.: *Foundation, Foundation and Earth, Foundation's Edge, Second Foundation*; *I, Robot*
- Stephenson, N.: *Cryptonomicon*; Wilson, R. Ch.: *Spin*

(14) Science fiction without science

- New wave of science fiction, science fiction before cyberpunk (the so-called humanists); for instance Ellison, H.: *Dangerous Visions*

KOL/VIKT

Vizualita, ikonologie a teorie obrazu: co mají obrazy za lubem?

ANOTACE

Předmět je primárně zaměřen na bohatý kontext otázek spojených s fenoménem vizuality, popřípadě s konkrétními teoretickými koncepty, jak lze rozumět moderním digitálním médiím. V neposlední řadě bude předmět také zaměřen na otázky spojené s funkcí vizuálního ve společnosti. Předmět je vyučován v angličtině a je určen pro studenty ERASMU.

OBSAH

- (A) Jak můžeme popsat změnu v chápání fenoménu vizuality v druhé polovině 20. století, pro kterou lze nalézt specifické označení: obrát k obrazu (W. J. T. Mitchell)? Předmět bude primárně zaměřen na základní trendy chápání fenoménu vizuality, přičemž všechny naše úvahy budou založeny na jednoduché otázce: co mají obrazy za lubem s odkazem na stejnojmennou knihu W. J. T. Mitchella.
- (B) Existuje celý soubor otázek spojených s fenoménem vizuality, který je vnímán ve vztahu k dvojici pojmů vizuální/piktoriální; tento soubor je předmětem mnoha úvah: jaké jsou základní trendy v myšlení o vizualitě i o tom, co nás obklopuje v běžném životě? (W. J. T. Mitchell, N. Bryson, H. Foster, Robert S. Nelson, Louis Marin, H. Damisch, G. Didi-Huberman a další).

KOL/VIKT

Visuality, Iconology, Picture Theory: What do Pictures want?**SUMMARY**

The course is primarily focused on a rich group of questions concerning the phenomenon of visuality, more specifically, on individual theoretical concepts that are trying to deal with the modern age of digital media, and finally on new trends in thinking about the function of visual in the society. The lecture is in English and it's determined for ERASMUS students.

CONTENT

- (A) How could we describe a change in the understanding of the visuality in the second half of the 20th century, for which we can find a specific designation: "The Pictorial Turn" (W. J. T. Mitchell)? We will be focused on selected trends in thinking about the visuality, while at the base of all our considerations will always be a question: "what do Pictures want" referring to W. J. T. Mitchell's book with the same name.
- (B) There is a specific set of questions on visuality (widely understood as the phenomenon of visual/pictorial) in the last decades; the set itself is a subject of many considerations: what are the trends of such debates concerning our thinking about what surrounds us in everyday life? (W. J. T. Mitchell, N. Bryson, H. Foster, Robert S. Nelson, Louis Marin, H. Damisch, G. Didi-Huberman etc.).

Intermedialita: nové přístupy ke starým otázkám?

ANOTACE

Seminář je věnován vybraným otázkám ze širokého výzkumného pole intermediality s primárním zaměřením na problematiku adaptace, zvl. Mezi literaturou a filmem; seminář shrnuje danou problematiku a představuje základní trendy daného výzkumného zaměření. Předmět probíhá v angličtině a je určen pro studenty ERASMU!

OBSAH

- (A) Přehled základních přístupů k problematice intermediality (terminologické nesnáze a vývoj vybraných teoretických konceptů).
- (B) Základní koncepty přístupu k vybraným otázkám vztahu mezi literaturou a filmem: co je filmová adaptace a jak ji můžeme rozumět? (A. Dudley, A. Bazin, G. Bluestone, L. Elleström, K. Elliott, L. Hutcheon, T. Leitch, J. Naremore, I. Rajewsky, I. Whelehan, B. McFarlane a další).
- (C) Teorie adaptace: možnost nebo chiméra? Jak můžeme teoreticky uchopit vztah mezi literaturou a filmem (základní přístupy, trendy a problémy).
- (D) Příklady konkrétních analýz vztahu literárních předloh k filmovým adaptacím aneb jak lze k danému tématu přistupovat prakticky.

KOL/VINTE**On Intermediality: New Approaches to the Old Questions?****SUMMARY**

The course deals with selected questions from a wide array of research of the intermediality with a primary focus on the adaptation of literary works in films; it summarizes and presents different trends within the field of the research. The lecture is in English and it is determined for ERASMUS students!

CONTENT

- (A) An overview of the basic approaches to a phenomenon of the intermediality (terminological difficulties, development of selected concepts).
- (B) The basic concepts of the approaches to selected questions of the relationship between literature and film: what is a film adaptation and how it could be understood? (A. Dudley, A. Bazin, G. Bluestone, L. Elleström, K. Elliott, L. Hutcheon, T. Leitch, J. Naremore, I. Rajewsky, I. Whelehan, B. McFarlane etc.)
- (C) Theory of Adaptation: a possibility or chimera? How the relationship between literature and film could be theorized (basic approaches, trends, problems).
- (D) Examples of concrete analyses of the relationship between literature and film, or how to approach the topic practically.

KOL/VJAZ

Ještě jeden úvod do studia jazyka

KOL/VJJAZ

Ještě jeden úvod do studia jazyka**ANOTACE**

Cílem kurzu je přinést alternativní seminář úvodu do studia jazyka. Předmět studentům umožňuje nahlédnout základy studia jazyka na základě specificky vytvořeného (tematika a návaznost jednotlivých témat) úvodového kurzu (viz obsah), upevnit, ověřit a rekontextualizovat znalosti a kompetence ke studiu lingvistické problematiky a materiálu konkrétních jazyků. Seminář představí základy lingvistické teorie. Témata hodin postupují od textu k nižším úrovním popisu jazyka a komunikace. Na jednotlivých úrovních jsou ukázány konkrétních přístupy/koncepty/teorie, jejich metodologické a historické souvislosti, věnována je vždy pozornost pomezím disciplínám, které traktují diskutovanou problematiku, jak se vztahuje k daným rovinám od textové k nižším.

Posluchači se tak nejdříve seznamují s principy textové koheze a koherence, analýzami informační struktury textu a projevů lexikostatistických zákonů v textu; z hlediska dějin lingvistiky je pozornost zaměřena k teorii textu a matematické lingvistice, aplikacím teorie informace a komunikace v lingvistice. Problematika věty je naznačena nejdříve na základě teorie intencionálního jednání, věty jako samostatné sémiotické reakce, dále se pozornost přes projevy aktuálního členění v textu a ve větě zaměřuje na základy strukturního, valenčního či generativního popisu věty. Posluchači tak nahlédnou základy teorie mluvních aktů a pragmatiky, hypersyntaktického popisu a vývoje základních syntaktických popisů 20 stol., včetně teorie výpovědního dynamismu. V souvislosti s tím je v kurzu kladen důraz na osvětlení lanugového myšlení, od distinkce věta a výpověď se dále sledují jeho aspekty v jednotlivých popisech jazykových rovin. Kurz následně představí popis lexikálního systému a v souvislosti s ním teorii metaforické conceptualizace lexika a východiska kognitivní lingvistiky; naznačeny jsou pak také souvislosti neuro-lingvistiky a psycholingvistiky, jejich metody a historický vývoj. Z hlediska morfologické roviny je nastíněna jazyková typologie (nejen morfologická), seminář představuje, jakými způsoby jazyky vyjadřují gramatické významy,

jak se na tom svými kompetencemi podílejí jednotlivé roviny, jak probíhá gramatikalizační proces. Zaveden je koncept znaku, jak je dán strukturní lingvistikou, a problematika sémiotiky je rozšířena o základní sémiotické otázky a standardní modely znaku. Strukturní pohled na jazyk je nakonec ukázán na fonologických teoriích a ty jsou komparovány s experimentálními metodami fonetiky. Představeny jsou principy vývoje jazyka a jejich popis diachronní lingvistikou. Nakonec seminář diskutuje otázky jazykové stratifikace ale také kultury jazyka.

OBSAH

- (1) Text a informace – entropie, informační hodnota a redundance textu, teorie informace; linearita/sekvenčovanost textu a její vliv na utvářenost textu; fraktálnost textu; modely komunikace; kontext, presupozice apod.; pojetí textu v dalších vědách: informatika, bioinformatika, teoretická biologie, muzikologie
- (2) Teorie intencionálního řečového jednání – mluvní akt, jeho identifikace, preferovaná forma popisu jednání, možnosti systematizace řečových jednání, tzv. struktura lidského jednání; jazykové hry; filosofická motivovanost teorií intencionálního řečového jednání
- (3) Typologie textů – kritéria textovosti, vztah typu textu a jeho struktury, koheze a koherence textu; izotopie, konektivita, deixe, pronominalizace, ostenze, funkce elipsy, funkce gramatických kategorií, lexikální prostředky koheze a koherence, kongruence atd.; hypersyntaktická perspektiva, tematické posloupnosti; výpovědní dynamismus, téma a réma, subjektivní a objektivní pořadí, otázkový test
- (4) Věta a výpověď – langue-parolová hypotéza; strukturní lingvistika; definování věty, věta a výrok; valence a intence, sloveso a predikátor, sémantické role, aktant, komplement, obligatorní, potenciální a fakultativní pozice, otázkový test; dvourovinná valenční syntax
- (5) Znak – základní sémiotické koncepty; linearita, diskontinuita, arbitrárnost; obsah, výraz, substance, forma; interpretans; diagramatičnost, ikonicita, indexálnost; dvojí artikulace
- (6) Lexikum – lexikální sémantika, vztahy slov/lexémů ve slovníku; centrum a periferie, frekvence, příznakovost, kolokabilita;

- frazém; kritéria delimitace slova; metaforická strukturace pojmového systému, konceptualizace, tzv. vtělenost struktury slovníku/gramatik, metaforičnost terminologie; role slovníku v generativních gramatikách / algebraické lingvistice; struktura slovníku na pozadí výzkumu jeho neurologických korelátů
- (7) Gramatika – možnosti vyjadřování významu; aglutinace, flexe, analytičnost, syntetičnost atd.; typologie jazyků; jazyková genetika; vývoj jazyka
  - (8) Horizontální a vertikální stratifikace jazyka/češtiny – kodifikace, norma, úzus; pidgin, kreolizace a kreolské jazyky apod.
  - (9) Zvuková podoba řeči, její popisy a teorie; fonologie

KOL/VJAZ

Another Introduction into Language Studies

KOL/VJJAZ

Another Introduction into Language Studies**SUMMARY**

The aim of the course is to provide an alternative to standard introductions to study of language. The course allows students to gain insight into foundations of study of languages based on specifically created (topics and continuity between them) introduction class (see course topics), to solidify, verify and recontextualize knowledge and competences for study of linguistics and concrete language data. The course will introduce the foundations of linguistic theory. Topics of individual classes progress from text to lower levels of description of language and communication. Individual levels then serve to demonstrate concrete approaches/concepts/theories, their methodological and historical contexts, with attention given always to borderline disciplines which discuss the issue at hand in respect to how it relates to given levels of language, from the level of text downwards.

Students thus first get acquainted with principles of text cohesion and coherence, analyses of information structure of texts and manifestations of lexico-statistical laws of texts; with respect to history of linguistics attention is given to theory of text and mathematical linguistics, applications of information theory and communication theory in linguistics. The issue of sentence is hinted at first based on theory of intentional behaviour, sentence as separate semiotic reaction, attention is further given via manifestations of functional sentence perspective in text and sentence to foundations of structural, valency-based or generative description of sentence. Students will thus gain insight into the theory of speech acts and pragmatics, hypersyntactic description and development of basic syntactic descriptions of the 20th century, including theory of communicative dynamism. In this respect, the course puts accent on explanation of language-oriented thought, from distinction between sentence and utterance, to further pursuance of its aspects in individual descriptions of language levels. The course will subsequently present descriptions of lexical system and with respect to this, theory of metaphoric

conceptualization of lexicon and foundations of cognitive linguistics; context of neurolinguistics and psycholinguistics will be outlined, as will be their methods and historical development. From the viewpoint of morphology, typology of languages will be outlined (and not only morphological typology), the course presents the manners in which languages express grammatical meanings, how individual language levels participate on this expression with their respective competences, how the process of grammaticalization occurs. The concept of sign will be introduced, as it is defined by structural linguistics, and the issue of semiotics is expanded to include basic semiotic questions and standard models of sign. Structural view on language will be eventually demonstrated on phonological theories which are in turn compared to experimental methods of phonetics. Principles of language development will be introduced as well their description in diachronic linguistics. The course will conclude by discussion of issues of language stratification and language culture.

CONTENT

- (1) Text and information – entropy, information value and redundancy of text, information theory; linearity / text sequencing and its influence on text formation; fractality of text; models of communication; context, presuppositions, etc.; conception of text in other sciences: informatics, noinformatics, theoretical biology, musicology
- (2) Theory of intentional speech behaviour – speech act, its identification, preferred form of description of behaviour, possibilities of systemization of speech acts, the so-called structure of human behaviour; language games; philosophical motivation of theory of intentional speech behaviour
- (3) Text typology – criteria of textuality, relation between text type and its structure, cohesion and coherence of text; isotopy, connectivity, deixis, pronominalization, ostension, function of ellipsis, function of grammatical categories, lexical devices of cohesion and coherence, congruence, etc.; hypersyntactic perspective, thematic progressions; communicative dynamism, theme and rheme, subjective and objective order, question test
- (4) Sentence and utterance – langue-parole hypothesis; structural linguistics; defining sentence, sentence and proposition,

- valency and intentionality, verb and predicator, semantic roles, actant, complement, obligatory, potential and facultative position, question test; two-level valency syntax
- (5) Sign – basic semiotic concepts; linearity, discontinuity, arbitrariness; content, expression, substance, form; interpretant; diagrammatic quality and iconicity of signs, index; double articulation
  - (6) Lexicon – lexical semantics, relations between words/lexemes in dictionary; centre and periphery, frequency, markedness, collocability; phraseme; criteria of word delimitation; metaphorical structuring of terminological system, conceptualization of the so-called incorporation of structure of dictionary / grammar books, metaphorical quality of terminology; role of dictionary in generative grammars / algebraic linguistics; structure of dictionary against the backdrop of research of its neurological correlates
  - (7) Grammar – possibilities of expressing meaning; agglutination, inflexion, analytic and synthetic quality, etc.; typology of languages; language genetics; development of language
  - (8) Horizontal and vertical stratification of language/Czech – codification, standard, convention; pidgin, creolization and creole languages, etc.
  - (9) Sound form of language, its descriptions and theories; phonology

Úvod do korpusové lingvistiky

ANOTACE

Studenti budou seznámeni se základními charakteristikami korpusové lingvistiky. Osvojí si práci Českým národním korpusem tak, aby byli schopni samostatně analyzovat daný lingvistický problém z hlediska možností využití korpusových dat.

OBSAH

- (1) Korpusová lingvistika; Historie a současnost; Intuice vs. korpusová analýza
- (2) Jazykový korpus – základní charakteristiky (typy, reprezentativnost, rozsah, anotace)
- (3) Základní statistické metody
- (4) Český národní korpus
- (5) Pražský závislostní korpus, jeho vlastnosti a charakteristiky; Nástroje pro vyhledávání
- (6) Vyhledávání pomocí tzv. regulárních výrazů, morfologických značek a lemmat
- (7) Kolokace, filtry, zdroje, atributy
- (8) Třídění, vytvoření subkorpusu
- (9) Další nástroje pro analýzy textů: Antconc, WordSmith, Collocate
- (10) Praktická cvičení – pravopis, tvarosloví
- (11) Praktická cvičení – morfologie
- (12) Praktická cvičení – syntax
- (13) Praktická cvičení – lexikologie

KOL/VKORP

Basics of Corpus Linguistics**SUMMARY**

Students will be introduced to basic characteristics of corpus linguistics. They will acquire familiarity with work with the Czech National Corpus so as to be able to independently analyse any given linguistic problem with respect to possibility of use of corpus data.

CONTENT

- (1) Corpus linguistics; History and present; Intuition vs. corpus analysis
- (2) Language corpus – basic characteristics (types, representativeness, extent, annotations)
- (3) Basic statistical methods
- (4) Czech National Corpus
- (5) Prague Dependency Treebank, its properties and characteristics; Tools for searching
- (6) Searching by means of the so-called regular expressions, morphological texts and lemmata
- (7) Collocations, filters, sources, attributes
- (8) Sorting, creation of sub-corpora
- (9) Other tools for text analyses: AntConc, WordSmith, Collocate
- (10) Practical exercises – orthography, morphology
- (11) Practical exercises – morphology
- (12) Practical exercises – syntax
- (13) Practical exercises – lexicology

Lingvistické aplikace

ANOTACE

Seminář je jednou z možných odpovědí na otázku „co s tím budeš dělat“. Cílem kurzu je seznámit studenty se současnými trendy v oblasti lingvistických aplikací (včetně praktických ukázek) a s možnostmi využití lingvistických vědomostí v praxi. Náplň semináře nevyžaduje vstupní znalosti z oboru informatiky.

OBSAH

- (1) Lingvistické aplikace – úvod do problematiky
  - modelování přirozeného jazyka včera, dnes (a zítra)
  - základní přístupy, nástroje, data
  - přehledová kategorizace aplikací
- (2) Speech recognition – rozpoznávání mluvené řeči:
  - dialogové systémy: speaker dependent / speaker independent
  - ELIZA a příbuzné, talking heads, avataři
  - Senior Companion – česky hovořící humanoid Petra
  - telematika (navigace etc.)
  - realtime voice writing a syntéza řeči (text-to-speech)
  - počítače pro nevidomé atd.
  - spoken language archives
- (3) Language recognition – rozpoznávání jazyka:
  - jazykové korektory
  - n-gramové modely a jejich využití:
  - rozpoznávání konkrétních jazyků
  - rozpoznávání spamu
  - strojový překlad
  - word-based, phrase-based
  - statistický, pravidlový, hybridní přístup
  - korpusy, treebanky + prohledávací nástroje
  - srovnání překladačů
- (4) Information extraction – získávání informací:
  - internetové vyhledávače
  - postojová analýza

- analýza diskurzu
  - automatická sumarizace
  - rozpoznávání pojmenovaných entit
  - question-answering
- (5) Forezní lingvistika a stylometrie:
- detekce kyberšikany a trollingu
  - automatická administrace internetových diskusí apod.
  - + případně neurolingvistické a psycholingvistické aplikace, aplikace v rámci second language acquisition atd.

Linguistic Applications

SUMMARY

This seminar provides one of the possible answers to the question „what are you going to do with that“. The aim of the course is to introduce the students to the new trends from the field of linguistic applications (including practical examples) and show them the practical employment of linguistic knowledge. There are no technical pre-requisites demanded.

CONTENT

- (1) Linguistic applications – introduction
  - brief history of natural language processing
  - basic approaches, tools, data
  - application categorization
- (2) Speech recognition:
  - dialogue systems: speaker dependent / speaker independent
  - ELIZA and the others, talking heads, avatars
  - Senior Companion – Czech humanoid Petra
  - telematics (navigations etc.)
  - realtime voice writing and text-to-speech synthesis
  - computers for the blind
  - spoken language archives
- (3) Language recognition:
  - spell-checkers, grammar check tools
  - n-gram models and their usability:
  - particular language recognition
  - spam detection
  - machine translation
  - word-based, phrase-based
  - statistical, rule-based, hybrid approach
  - corpora, treebanks + searching tools
  - translators comparison
- (4) Information extraction:
  - internet search engines
  - sentiment analysis

- discourse analysis
  - summarization
  - named entity recognition
  - question-answering
- (5) Forensic linguistics and stylometry:
- cyberbullying and trolling detection
  - automatic administration of online discussions etc.
  - + neurolinguistic and psycholinguistic applications, second language acquisition applications etc.

KOL/VNEZ

Teorie nezdarů. Vybrané problémy sémiotiky komunikace

ANOTACE

Cílem semináře je v návaznosti na Johna L. Austina předložit základní teze teorie nezdarů, tj. projevů jisté pragmatické kategorie, která subsumuje nejrůznější možnosti komunikačních neúspěchů a dezinterpretací. Pozornost je na jedné straně věnována teoretickým otázkám sémiotiky, pragmatiky a filozofie jazyka, na straně druhé také praktickým ukázkám a jejich analýzám, v poslední části semináře také některým mezním způsobům komunikace, tj. sémiotickým omezením, jako jsou např. ticho, tabu či cenzura.

OBSAH

- (1) Co je (a není) komunikace? Konsekvence komunikačních modelů
- (2) Teorie mluvních aktů: základní přehled
- (3) Determinanty komunikační úspěšnosti
- (4) Presupozice
- (5) Neurčitost jazykových promluv
- (6) Ne/dostupnost informací
- (7) Humor a vtip
- (8) Ticho a mlčení v jazyce a komunikaci
- (9) Tabu
- (10) Podoby cenzury
- (11) Index a ostenze
- (12) Nonverbální komunikace

KOL/VNEZ**Theory of Failures. Selected Problems
of Communication Semiotics****SUMMARY**

The aim of the course is to, in continuation of ideas of John L. Austin, propose basic theses of a theory of failures, that is to say, manifestations of a certain pragmatic category which subsumes various possibilities of communication failures and misinterpretations. Attention is on one hand given to theoretical questions of semiotics, pragmatics and philosophy of language, on the other hand practical samples and their analyses, and, in the final part of the course also certain borderline manners of communication, i.e., semiotic limitations such as silence, taboo or censorship.

CONTENT

- (1) What is (and what is not) communication?
Consequences of communication models
- (2) Theories of speech acts: basic overview
- (3) Determinants of success in communication
- (4) Presuppositions
- (5) Ambiguity of language utterances
- (6) In/availability of information
- (7) Humour and wit
- (8) Silence in language and communication
- (9) Taboo
- (10) Forms of censorship
- (11) Index and ostension
- (12) Non-verbal communication

KOL/VPJTP

Psaní jako tvůrčí proces

ANOTACE

Cílem semináře je podpořit ve studentech kreativitu na základě čtení, kritického a tvořivého myšlení a vlastního utváření různých typů textů. Tyto tvůrčí dovednosti pak mohou uplatnit při psaní akademickém, žurnalistickém i uměleckém a zároveň při překládání cizích textů. Studenti se seznámí s jednotlivými fázemi tvůrčího procesu i převažujícími literárními postupy (dramatický dialog, próza, lyrické žánry, žánry esejistické a žurnalistické). Semináře jsou zaměřeny na praktické dovednosti tvůrčího psaní, uvolňování a posouvání těchto dovedností pomocí spolupráce ve skupinách, diskuse a zpětné vazby. Tyto činnosti budou podloženy teoretickými znalostmi z oblasti literární vědy, stylistiky, kognitivní lingvistiky či psychologie (intertextovost, vizuální aspekty jazyka, problematika žánrů, tematizace, vztah autor–text–čtenář, struktura a stylizace textu, dialog, přímá – nepřímá řeč atd.).

OBSAH

- Tvůrčí psaní jako cesta tvořivého sebevědomí
- Základní metody a nástroje tvůrčího psaní
- Tvůrčí psaní a psychologie kreativity
- Tvůrčí psaní a současná literární teorie
- Praxe tvůrčího psaní
- Struktura literárního díla
- Literární druhy a žánry
- Interpretace literárního díla

KOL/VPJTP

Writing as a Creative Process**SUMMARY**

The course will attempt to enhance students' creativity; this will be done through reading, critical and creative thinking and students' own writing activity, producing texts of a variety of types. The skills acquired and refined in the course can benefit students when they find themselves in need of producing academic, journalistic or artistic texts or while translating other people's texts. Students will get familiar with phases of a creative process and with commonly used literary techniques (dramatic dialogue, prose, lyric genres, essays and journalism genres). Above all, the course is aimed at helping students refine their creative writing skills through groupwork, discussion and instructor's feedback. This is backed by theoretical knowledge in literary theory, stylistics, cognitive linguistics and psychology (see intertextuality, visual aspects of language, genres, thematization, the author–text–reader relation, structure and style of text, direct – indirect speech etc.).

CONTENT

- ▶ Creative writing as a way to gain creative self-consciousness
- ▶ Fundamental methods and tools of creative writing
- ▶ Creative writing and psychology of creativity
- ▶ Creative writing and contemporary theory of literature
- ▶ Practicing creative writing
- ▶ Structure of a work of literature
- ▶ Literary types and genres
- ▶ Interpreting the literary

KOL/VPROP

Propaganda a persvaze

ANOTACE

Cílem předmětu je diskutovat se studenty o problémech persvazivní komunikace, seznámit je s možnými pohledy na tuto problematiku, představit jim prostředky, které využívaly národní státy ve svých informačních strategiích k získání podpory cílů své zahraniční politiky v průběhu 20. století, a ukázat to vše na příkladech. Seminář analyzuje roli mezinárodního vysílání, zpravodajství, kultury a dalších forem persvazivních technik.

OBSAH

- (1) Co je propaganda?
- (2) Propaganda ve vztahu k persvazivní komunikaci a rétorice
- (3) Historie propagandy
- (4) Co je diplomacie?
- (5) Role mezinárodních médií – zprávy versus propaganda
- (6) Co jsou psychologické operace?
- (7) Od informační války k informačním operacím
- (8) Jak analyzovat propagandu
- (9) Čtyři případové studie

KOL/VPROP**Propaganda and Persuasion****SUMMARY**

The objective of the course is encourage students to discuss persuasive communication, present several ways it can be approached and show some of the tools the 20th century governments used as part of their information policies to win support for their foreign interests; the course will be backed by case studies and other examples. Among the topics analyzed in course will be: international TV and radio broadcasting, news reporting, culture and other ways of going persuasive.

CONTENT

- (1) What is propaganda?
- (2) Propaganda vs persuasive communication and rhetoric
- (3) History of propaganda
- (4) What is diplomacy?
- (5) International media – news vs propaganda
- (6) What are psychological operations?
- (7) From the information war to the information operations
- (8) Analyzing propaganda
- (9) Four case studies

KOL/VRSE

Rádio Svobodná Evropa**ANOTACE**

Cílem předmětu je seznámit studenty s vysíláním, historií, fungováním a specifiky československé redakce Rádia Svobodná Evropa jako exilového média, které vysílalo v konkrétních podmínkách determinovaných kontextem doby (studená válka) i záměrem vedení stanice a editorskými osobnostmi. Problematika vysílání RFE bude proto zapojena do dobového kontextu a širších souvislostí. V kurzu budou prováděny diskurzivní analýzy vysílání z hlediska teorie komunikace, teorie informace, persvaze a propagandy. Vysílání RFE bude paralelně komparováno s vysíláním Československého rozhlasu. Bude využívána současná odborná literatura a přístupy k otázkám vysílání RFE. Součástí kurzu budou přednášky českých i zahraničních odborníků.

OBSAH

- (1) Co je studená válka; pozadí vzniku RFE
- (2) Rádio Svobodná Evropa jako nástroj propagandy
- (3) Od revoluce k okupaci 1 (maďarská revoluce a média)
- (4) Struktura RFE v komparaci s Československým rozhlasem
- (5) Vesmírné závody v éteru
- (6) Propaganda versus kontrapropaganda:
Československo versus RFE
- (7) Zpravodajský a publicistický model RFE v kontextu mediální teorie, jeho konfrontace s etickým kodexem RFE a profesionální žurnalistikou (komparace s Československým rozhlasem)
  - Od revoluce k okupaci 2 (Pražské jaro a okupace 1968 – analýza vysílání RFE a ČSRo)
- (8) Sportovní klání Západu a Východu (LOH v Moskvě 1980, LOH v Los Angeles 1984)
- (9) Ohlasy ne/přátelského rozhlasu: Strategie navázání kontaktu s československými posluchači (výzkum poslechovosti)
- (10) Radioaktivita v případě černobylské havárie 1986
- (11) Rozpad sovětského bloku; dopad na exilová média

KOL/VRSE

Radio Free Europe**SUMMARY**

The aim of the course is to introduce history, structure, operation and peculiarities of the Czechoslovak broadcasting section of Radio Free Europe (RFE) as an exile medium which operated in particular conditions determined by period context (Cold War) and intentions of the station's management and section members. The topic of RFE broadcasting will thus be related to broader period context. The course will include discourse analyses of broadcasts from the standpoint of communication theory, information theory, persuasion and propaganda. RFE's broadcasts will be compared to parallel broadcasts of the Czechoslovak Radio. Contemporary scholarly literature will be used as well as access to issues related to RFE broadcasts. The course will include lectures from Czech and international experts.

CONTENT

- (1) What is Cold War; background of creation of RFE
- (2) Radio Free Europe as tool of propaganda
- (3) From revolution to occupation 1 (Hungarian revolution and media)
- (4) RFE Structure compared to Czechoslovak Radio
- (5) Space race on air
- (6) Propaganda versus counter-propaganda: Czechoslovakia versus RFE
- (7) News and journalism model of RFE in the context of media theory, its confrontation with RFE's ethical code and professional journalism (compared to Czechoslovak Radio)
- (8) From revolution to occupation 2 (Prague Spring and occupation 1968 – analysis of broadcasts by RFE and CR)
  - Sporting rivalry between the East and the West (SOG in Moscow 1980, Los Angeles 1984)
- (9) Reflections of un/friendly radio: Strategy of establishing contact with Czechoslovak listeners (the importance of aural quality)
- (10) Radio-activity in case of the 1986 Chernobyl disaster
- (11) Dissolution of the Soviet Bloc: impact on exile media

Trendy na poli diskurzivní a konverzační analýzy

ANOTACE

Cílem předmětu je seznámit studenty se základními termíny a koncepty Kritické analýzy diskurzu (CDA) a Konverzační analýzy (CA). Kurz představí důležité osobnosti kritické analýzy diskurzu a konverzační analýzy. Semináře budou zaměřeny na rozdíly a důrazy v konkrétních přístupech k diskurzu. Kurz se zaměří na vývoj metodologie a zároveň na práci s texty (analýzy vybraných komunikátů). Seminář bude zacílen především prakticky. Studenti budou analyzovat texty v rámci konkrétní koncepce / konkrétního přístupu. Pozornost bude věnována vztahům mezi konverzační analýzou, teorií mluvních aktů a diskurzivní analýzou. Předmět probíhá v angličtině a je určen pro studenty ERASMU.

OBSAH

- (1) Ke kritické analýze diskurzu: lingvistické metody ve službách sociologického výzkumu (Kateřina Prokopová)
  - ▶ Prolegomena ke kritické analýze diskurzu; její vztahy k dalším disciplínám a její (možné) inspirační zdroje. Kořeny CDA: terminologie, akademické pozadí, metody, témata výzkumu
  - ▶ Konkrétní analýzy postavené na CDA (diskurzivně-historický přístup)
- (2) Mediální diskurz: dominance, zprostředkované informace a koncept propagandy (Kateřina Prokopová)
  - ▶ Média a jejich vliv na reprodukci dominance; mediální konstrukce reality, kontrola informačního toku, gate keeping, networking, žánry a governance
  - ▶ Případová studie využití médií pro propagandistické účely
- (3) Konverzační analýza (Petra Martinková)
  - ▶ Základní terminologie a otázky v CA, různé přístupy k analýze rozhovoru; specifčnost etnometodologické perspektivy, konverzační analýza (KA) jako (socio)lingvistická disciplína
  - ▶ Konverzace stokrát jinak aneb jedinečnost KS; role jako interakční nástroj; inscenování rolí; členské pojetí; replika jako

základní stavební kámen; preferenční organizace; sekvence – párové sekvence, presekvence, opravné sekvence; opravy a rektifikace

(4) Konverzační analýza trochu jinak

- Vyskytují se tematické posloupnosti v dialogických textech?
- Mluvenost vs. psanost, charakteristika spontánních mluvených komunikátů, monolog vs. dialog
- Analýza konkrétních textů – tematická analýza rozhovorů, segmentace dialogů, obsahově-pragmatická jednotka, tematický blok, modifikace TP v mluvených komunikátech

KOL/VTREN**Trends in the Field of Discourse
and Conversation Analysis****SUMMARY**

The aim of the course is to make students familiar with basic terms and concepts of Critical Discourse Analysis (CDA) and Conversation Analysis (CA). The course will also introduce important scholars of critical discourse and conversation analysis. Individual lessons will discuss differences and accents of particular approaches to discourse. The seminar will cover both the historical development of methodology and work with selected texts (analysis of chosen communicates). The seminar will be aimed practically; students will apply particular approaches during the analysis of the texts. The attention will be paid also to relationship between conversation analysis and speech acts theory and discourse analysis. The lecture is in English and it is determined for ERASMUS students!

CONTENT

- (1) On Critical Discourse Analysis: linguistic methods in the service of sociological research (Kateřina Prokopová)
  - Prolegomena to the Critical Discourse Analysis; its relationships to other disciplines and its (possible) inspirational sources. The roots of CDA: terminology, academic background, methods, research topics
  - Concrete analyses based on CDA (dicoursive-historical approach)
- (2) Media discourse: domination, mediated information and the idea of propaganda (Kateřina Prokopová)
  - Media and their influence on the reproduction of dominance; the media construction of reality, control of information flow, gate keeping, networking, genres and governance
  - Case study of media utilization for propagandistic goals
- (3) Conversational Analysis (Petra Martinková)
  - Basic terminology and questions in CA, various approaches to dialogues analysis, specifics of ethnomethodologic perspective,

conversation analysis (CA) as (socio)linguistic discipline

- Umpteen ways of conversation, or the individuality of communication situation, role as interactive tool, staging of roles, members conception, conversation line as basic building stone, preferential organization, sequences – pair sequences, presequences, repairing sequences, rectifications
- (4) CA in different point of view
- Do thematic progressions (TP) occur also in dialogues?
  - Speech vs. writing, characteristics of spontaneous spoken utterances, monologue vs. dialogue
  - Analysis of particular texts – thematic analysis of conversation, segmentation of dialogues, content-pragmatic element, thematic chunk, modification of TP in spoken utterances

KOL/YY1

Kantonština 1**ANOTACE**

Cílem kurzu je zvládnutí základů fonologického systému kantonštiny, transkripce Jyutping a základních konverzačních frází v kantonštině. Konverzační témata obsahují: představení se, seznámení s přáteli, nakupování, orientace ve městě.

OBSAH

- (1) Kantonština – základní znalosti o jazyku
- (2) Fonologie kantonštiny – iniciály, finály, tóny
- (3) Fonetické symboly
- (4) Základní konverzační fráze
- (5) Číslovky, peníze, datum, čas
- (6) Měrová slova
- (7) Konverzační okruhy:
  - Na letišti
  - Orientace
  - Ubytování
  - Výměna peněz
  - Představení se
  - Seznámení se s kamarády

KOL/YY1**Cantonese 1****SUMMARY**

The aim of the course is to introduce students to the basics of Cantonese phonology, Jyutping transcription and basic conversational phrases in Cantonese. The conversation topics covered are: self introduction, meeting friends, shopping, orientation etc.

CONTENT

- (1) Cantonese – the language
- (2) Cantonese sound system – initials, finals, tones
- (3) Phonetic symbols
- (4) Basic useful expressions
- (5) Numerals, Money, Date, Time
- (6) Measure words
- (7) Conversational topics:
  - Greeting at the airport
  - Getting around
  - Accommodation
  - Money Exchange
  - Self-introduction
  - Meeting friends

Základy lingvistické práce

ANOTACE

Cílem semináře je seznámit posluchače se základy vědecké, resp. lingvistické práce. V teoretickém úvodu se věnuje problematice vědeckého zkoumání, podstatě vědy a vědeckým metodám. V praktické části představuje nutné elementární procedury vědecké práce (vyhledávání a třídění informací) a náležitosti vědeckých výstupů (charakteristika vědeckého textu, základním pravidlům psaní vědeckého textu, formálním náležitostem). V průběhu semináře jsou studenti také seznámeni s různými typy softwarových nástrojů, které jsou vhodné pro různé fáze a typy vědecké práce.

OBSAH

- (1) Vědecká práce a lingvistická specifika
- (2) Vědecká metodologie
- (3) Zdroje a vyhledávání informací
- (4) Třídění informací
- (5) Základní náležitosti prezentace lingvistické práce
- (6) Žánrová specifika odborného textu
- (7) Formální struktura odborného textu
- (8) Plagiát a etika vědecké práce
- (9) Citace a citační normy
- (10) Editace textu (základní typografická pravidla)
- (11) Publikční platformy
- (12) Komplexní případová analýza konkrétního odborného textu

Basics of Linguistic Techniques

SUMMARY

The course aims to introduce students to basics of scientific or linguistic work. The theoretical introduction is dedicated to the issue of scientific investigation, the nature of science and scientific methods. The practical portion of the course presents the necessary elementary procedures of scientific work (searching for and sorting of information) and necessary properties of scientific output (characteristics of scientific texts, basic rules of writing scientific texts, formal requirements). The course also introduces students to various types of software tools suitable for various phases and types of scientific work.

CONTENT

- (1) Scientific work and linguistic specifics
- (2) Scientific methodology
- (3) Sources and searching for information
- (4) Sorting information
- (5) Basic requirements on presentation of linguistic works
- (6) Genre specifics of scholarly texts
- (7) Formal structure of scholarly texts
- (8) Plagiarism and ethics of scientific work
- (9) Citations and citing standards
- (10) Editing text (basic rules of typography)
- (11) Publishing platforms
- (12) Complex case study analysis of a concrete scholarly text

KOL/91AAM

Aktuální metody zkoumání verbální komunikace

ANOTACE

Absolventi doktorandského studia by se měli seznámit se současnými metodami výzkumu verbální komunikace, které vycházejí z perspektivy sociolingvistické (code switching, code mixing), pragmatické (řečové akty, maximy, presupozice a implikatury, kontextualizace), z analýzy diskurzu (discourse strategies) a z etnometodologické konverzační analýzy.

OBSAH

Komplex přístupů by si měli osvojit a umět ho aplikovat při procesuálně a funkčně pojaté analýze

- (1) komunikačních událostí monologických i dialogických
- (2) dialogů asymetrických (institucionálních)
i symetrických (konverzačních)
- (3) komunikátů psaných i mluvených (včetně současné
profilace pohybu mezi psaností a mluveností)

Důraz bude kladen i na schopnost pořizování a využívání transkriptů mluvených a psaných projevů.

KOL/91AAM**Current Methods of Verbal
Communication Research****SUMMARY**

Absolvents of doctoral study programm should be familiarized with current research methods of verbal communication which arises from sociolinguistics perspective (code switching, code mixing), pragmatics perspective (speech acts, maxims, presuppositions and implicatures, contextualization), analysis of discourse (discourse strategies) and etnomethodologic conversational analysis.

CONTENT

This complex of approaches should be apply for procesual and functional analysis of

- (1) communications events (monologues and dialogues)
- (2) dialogues asymmetrical (institutional)
and symmetrical (conversational)
- (3) utterances written and spoken (including current profile
of movement between writtenes and spokeness)

The emphasis will be placed on the ability of creating and usage the transcrips spoken and written utterances.

KOL/91AFL

Formální lingvistika

ANOTACE

Vymezení oboru formální lingvistiky, kritické porovnání s tradičními i moderními přístupy v naší i světové lingvistice.

OBSAH

Podrobnější výklad o několika nejvýznamnějších přístupech moderní formální lingvistiky, a to chomskyanského GB a minimalismu, lexikální funkční gramatiky J. Bresnanové, teorie optimalismu, kategoriální gramatiky a různých přístupech gramatiky závislostní. V celém výkladu bude brán výrazný zřetel na strukturální lingvistiku Pražské školy a její výsledky.

KOL/91AFL

Formal Linguistics

SUMMARY

Determination of the field of formal linguistics, critical comparison with traditional and modern approaches in Czech and world linguistics.

CONTENT

Detailed expository about chosen the most important approaches in modern formal linguistics, Chomskyan GB and minimalism, lexical functional grammar (J. Bresnan), theory of optimalism, categorial grammar and different approaches of dependency grammar. Whole lecture will be also aimed to structural linguistics of Prague School and their results.

KOL/91ATK**Teorie komunikace se zvláštním žretem****ANOTACE**

Cílem předmětu je seznámit studenty s hlavními tématy lingvistické pragmatiky, jejich vztahem k ostatním lingvistickým disciplínám, základní terminologií a konceptuálními nástroji, které moderní pragmatika využívá.

OBSAH

- (1) Základní vymezení komunikace a komunikátu
- (2) Komunikační situace
- (3) Formální sémantické a pragmatické rysy verbální komunikace
- (4) Řečové jednání
- (5) Monolog a dialog
- (6) Definice diskursu, jeho typy
- (7) Konverzační analýza

KOL/91ATK

Communication Theory in View of Verbal Communication

SUMMARY

The aim of the course is to introduce student to the main topics of linguistic pragmatics, their relations to other linguistic disciplines, basic terminology and conceptual devices used by modern pragmatics.

CONTENT

- (1) Basic definition of communication and message
- (2) Communication situation
- (3) Formal semantic and pragmatic features
of verbal communication
- (4) Speech behaviour
- (5) Monologue and dialogue
- (6) Discourse definition, types of discourse
- (7) Conversation analysis

KOL/91ATS**Teorie struktury a systému
(fraktální struktura jazyka)****ANOTACE**

Cílem předmětu je seznámit studenty s matematickými základy kvantitativní lingvistiky.

OBSAH

Matematické základy kvantitativní lingvistiky. Zvláštní zřetel: Hřebíčková hypotéza o fraktální struktuře jazyka. Vybudování pojmového aparátu – různé typy fraktálů a referenčních prostorů. Analýza textů B. Mandelbrota, L. Hřebíčka, R. Köhlera.

KOL/91ATS**Theory of Structure and System
(Fractal Structure of Language)****SUMMARY**

The aim of the course is to familiarize students with the mathematical foundations of quantitative linguistics.

CONTENT

Mathematical foundations of quantitative linguistics. Special focus: Hřebíček's hypothesis of fractal structure of language. Construction of terminological apparatus – various types of fractals and referential spaces. Analysis of texts of B. Mandelbrot, L. Hřebíček, R. Köhler.

KOL/91AVM

Vědní metodologie se zřetelem k problémům verbální komunikace

ANOTACE

Cílem je zprostředkovat studentovi základní orientaci v teoretických koncepcích, které má jazykověda k dispozici k poznávání jazyka jakožto stavu lidské mysli (kognitivní lingvistika, generativní lingvistika, sémantika) a jakožto formě angažování se člověka v sociální interakci (pragmatika). Student má být schopen těmito teoriím rozumět tak, že bude vědět, jakou teorii má zvolit pro reflexi toho kterého jazykového jevu, a bude i schopen tuto teorii sám studovat.

OBSAH

Představení základní lingvistických teorií a koncepcí:

- Kognitivní lingvistika
- Generativní lingvistika
- Sémantika
- Pragmatika

KOL/91AVM**Science Metodology in View of Verbal
Communication Issues****SUMMARY**

The course aims to convey to students basic orientation in theoretical concepts which linguistic has at its disposal for exploration of language as a state of human mind (cognitive linguistics, generative linguistics, semantics) and as a form of engagement of individuals in social interaction (pragmatics). Students should comprehend these theories to such extent as to be able to tell which theory needs to be chosen for reflection of which language phenomenon, and should be able to study the theory in question on their own.

CONTENT

Introduction of basic linguistic theories and concepts:

- Cognitive linguistics
- Generative linguistics
- Semantics
- Pragmatics

KOL/92ALE

Lingvistická encyklopedie

ANOTACE

Předmět Lingvistická encyklopedie je součástí širšího projektu, jehož záměrem je vytvořit elektronickou encyklopedii lingvistiky a co nejlépe využít a zúročit seminární výstupy (v podobě lingvistických hesel) z ostatních předmětů Katedry obecné lingvistiky. Doktorandi vytvoří několik hesel týkajících se jejich bližší specifikace (tématu, které zpracovávají v disertační práci). Cílem předmětu je také vytvořit studentský redakční tým, který bude hesla editovat. Semináře poskytnou studentům vědomosti o struktuře a náležitostech odborného textu. Pozornost bude věnována charakteru primární a sekundární odborné literatury a způsobu jejího excerpcování (parafráze, citace, plagiát), způsobu odkazování v textu a utváření kompletních bibliografických záznamů. Studenti se seznámí s žánrovými specifiky encyklopedického hesla a encyklopedie, jejím účelem a podobou v kontextu vědeckého vyjadřování a stylu. Výklad bude demonstrován na příkladech (pozitivních i negativních) studentských encyklopedických hesel a hesel českých i světových encyklopedií. Zároveň si studenti prakticky zkusí redakční práci a přípravu odborného textu k vydání a naučí se editovat v systému MediaWiki.

OBSAH

- (1) Encyklopedie jako soubor vědění
  - Historie a žánrová specifika encyklopedie (rozdíl mezi encyklopedií a slovníkem)
- (2) Formáty encyklopedie
  - Typy encyklopedií (rozdíl mezi elektronickou a tištěnou encyklopedií, otevřenou a uzavřenou), účel/účely encyklopedie, formát eL
- (3) Jak vypadá encyklopedické heslo
  - Struktury encyklopedických hesel obecně v porovnání se strukturou hesel eL
- (4) Zdroje a vyhledávání a třídění informací
  - Rozdíl mezi primárními a sekundárními zdroji, způsob sestavování bibliografie
- (5) Excerpce odborné literatury
  - Kritický přístup k odborné literatuře
- (6) Parafráze versus plagiát (etika vědecké práce)
  - Kompilace, původnost vědeckého textu, osoba autora, autor v textu, autorské strategie jiné subjekty v textu
- (7) Citace a citační normy
  - Různé citační styly, citace podle chicagského stylu– Podrobné seznámení s možnými druhy citovaných zdrojů
- (8) Struktura a koherence textu
  - Vztahy tematické, obsahově-logické a kompoziční
- (9) Modality sdělování a vědecký (encyklopedický) styl
- (10) Formální úprava textu
  - Gramatické a stylové prostředky vědeckého vyjadřování, pravopis; správná volba slov z hlediska přesnosti a z hlediska stylové vhodnosti, exaktní formulování myšlenky, vhodné a nevhodné opakování
- (11) Pravidla editování hesel v MediaWiki
  - Základní typografická pravidla
- (12) Editace hesel do eL

KOL/92ALE

Encyklopedia of Language and Linguistics

SUMMARY

The course Encyclopaedia of Linguistics is part of a broader project which aims to create an electronic encyclopaedia of linguistics and to use and take advantage of results of other courses (in form of encyclopaedic entries) of the Department of General Linguistics. Doctoral students will create several entries related to their specializations (topics covered in their dissertations). The aim of the course is to also put together a student team of editors who will edit the entries. The course will provide students with knowledge of structure and required properties of scholarly texts. Attention will be given to character of primary and secondary literature and manner of its excerption (paraphrases, quotations, plagiarizing), manner of referencing in text and creation of complete bibliographic records. Students will learn about genre specifics of encyclopaedic entries and encyclopaedias, their form and purpose in the context of scientific expression and style. Explanation will be demonstrated on examples (positive and negative) of encyclopaedic entries authored by students and entries in Czech and international encyclopaedias. Students will at the same time try their hand at editing work and preparation of scientific text for publishing, learning to edit in the MediaWiki system.

CONTENT

- (1) Encyclopaedia as a collection of knowledge
  - Historical and genre specifics of encyclopaedias (difference between encyclopaedia and dictionary),
- (2) Encyclopaedic formats
  - Types of encyclopaedia (difference between electronic and printed, open and closed encyclopaedias), purpose(s), format of the EoL
- (3) What does an encyclopaedic entry look like
  - Structure of encyclopaedic entries in general compared to structure of EoL entries
- (4) Sources and searching for and sorting of information
  - Difference between primary and secondary sources, methods of composing bibliography
- (5) Excerpting scientific literature
  - Critical approach to scientific literature,
- (6) Paraphrase versus plagiarism (ethics of scientific work)
  - Compilation, originality of scientific texts, person of author, author in text, author strategies, other subjects in text
- (7) Citations and citing standards
  - Various citing styles, Chicago style citations – detailed introduction to various types of sources cited
- (8) Structure and coherence of text
  - Thematic, content-based/logical and compositional relations
- (9) Modalities of conveying information and scientific (encyclopaedic) style
- (10) Formal processing of text
  - Grammatical and stylistic devices of scientific style, orthography; appropriate choice of words from the standpoint of accuracy and stylistic suitability, exact formulation of ideas, appropriate and inappropriate repetition
- (11) Rules of editing MediaWiki entries
  - Basic typographical rules
- (12) Editing entries for the EoL

KOL/92ATM

Teorie nových médií a lingvistika z hlediska sémiotického

ANOTACE

Cílem předmětu je seznámit studenty s teorií nových médií, různými definicemi nových médií, jejich rolí v komplexu komunikačních procesů, jejich vlivy na podoby poznání. Jedním z cílů předmětu je také zodpovědět otázku, do jaké míry ovlivňuje mediální aspekt komunikační kvalitu a kvantitu.

OBSAH

Vývoj mediačních technologií, jejich institucionalizace má významný vliv na strukturu komunikačních vztahů jako celek, zejména v sémiotickém smyslu. Proměny struktury spočívají v proměnách vztahů mezi médiem, kanálem a substanční povahou kódu.

KOL/92ATM

New Media Theory and Linguistics in Semiotic Viewpoint

SUMMARY

The course aims to familiarize student with the theory of new media, the various definitions of these new media, their role in the complex of communication processes and their influence on forms of knowledge. One of the course's objectives is also to provide an answer to the question of the extent to which the media aspect influences communication quality and quantity.

CONTENT

Development of media technologies, their institutionalization having significant influence on structure of communication relations as a whole, especially in the semiotic sense. Changes of structure consist of changes of relations between medium, channel and the substance nature of code.

KOL/92BDJ

Dějiny jazykovědy

ANOTACE

Cílem kurzu je prostřednictvím hlubší epistemologické kontextualizace vybraných témat přiblížit proměny lingvistiky od počátků k dnešku. Zvolená témata ilustrují dobová specifika a zároveň se doptávají po možných univerzálních ve vývoji myšlení o jazyce a komunikaci. Současně kurz reflektuje pluralitu přístupů ke zkoumání dějin vědního oboru z metodologického hlediska a aplikuje při výkladu různé pojmové rámce (internalismus i externalismus). Tematizuje problém základních výkladových pojmů (vliv, tradice, inspirace, inovace, škola), ale především pro každé téma buduje širší epistemologický kontext a zároveň se pokouší provizorně identifikovat zdroje dynamiky lingvistiky sledovaného období. Koncepty navržené u jednotlivých témat jako centrální (např. pojem správnosti, samostatnost jazykovědy, vědní zákon, změna, hranice, univerzálnost) stručně pojednává také vzhledem k jiným dobovým kontextům a sleduje tak proměny oboru. Z tohoto hlediska je kurz historiografickým tázáním po identitě pojmu „lingvistika“.

OBSAH

- (1) Historiografie jazykovědy: co s tím?
- (2) Pániniho gramatika: mezi jógou a počítačem
- (3) Kdo to byl grammatikos a příběh jednoho mýtu
- (4) Gramatika zapřažená za filozofii: případ středověk
- (5) Jak si vysnit univerzální jazyk
- (6) O zvířatech, rostlinách, geologii a životě jazyků: model jazykovědy pro první polovinu 19. století
- (7) Ve víru diskuzí: teoretické spory v půli 19. století
- (8) Starý řád v troskách: fin de siècle a čekání na strukturalismus
- (9) Kurs určuje kurz: práce Ferdinanda de Saussure v historickém kontextu
- (10) Není strukturalismus jako strukturalismus: o jednom mimořádném pojmu struktury narozeném v Rusku a vychovaném v Praze
- (11) Válka, filozofie a matematika proti strukturalismu: generativismus mění kurz
- (12) Kognice a konstrukce: na prahu 21. století

KOL/92BDJ

History of Linguistics

SUMMARY

Course focuses on main schools, topics and approaches in the history of linguistics. It treat given subjects in a basic special and general science context. Keeps under review basic processes in development of language science.

CONTENT

- (1) The history of Linguistics: how we can describe this phenomenon?
- (2) Pánini's grammar: between yoga and computer
- (3) Who was grammatikos a one story of the myth
- (4) Grammar and philosophy: The middle ages
- (5) Universal language
- (6) About animals, plants, geology and the life of languages: The first half of 19th century
- (7) Hot discussions: theoretical disputes about the half of 19th century
- (8) Old regulations wrecked: fin de siècle and waiting for the structuralism
- (9) Kurs is determined by kurs: Ferdinand de Saussure's work in historic context
- (10) There is not structuralism as structuralism
- (11) War, philosophy and mathematics contra structuralism
- (12) Cognition and construction: 21st century

KOL/92BFF**Filosofie fyziky****ANOTACE**

Cílem kurzu je především porozumění konceptuální výstavbě fyziky. Úspěšní účastníci nebudou sice schopni řešit rovnice popisující Higgsův mechanismus spontánního narušení symetrií, ale budou rozumět tomu, jak fyzika funguje, když popisuje realitu. To je smysluplná náplň filosofie fyziky.

OBSAH

Kurz se soustřeďuje na v českém filosofickém prostředí opomíjenou tematiku filosofie fyziky. Účastníci budou seznámeni s genezí základních fyzikálních pojmů (hmota a hmotnost, energie a hybnost, princip a zákon, ad.), problematikou fyzikálních kvantit a konstant, symetrií a zákonů zachování, narušení symetrií, determinismu (na příkladu obecné teorie relativity), indeterminismu (na příkladu kvantové mechaniky) a fyzikální kosmologie.

KOL/92BFF**Philosophy of Physics****SUMMARY**

The primary aim of the course is comprehension of the conceptual structure of physics. Students may not be able to solve equations describing Higg's mechanism of spontaneous symmetry breaking, they will nevertheless be able to comprehend the manner in which physics works in its description of reality. This is the meaningful subject matter of philosophy of physics.

CONTENT

The course is focused on the topic which is not usually discussed in the Czech environment – the philosophy of physics. Topics which will be discussed: mass and weight, energy and mobility, principle and law, and so forth. The issue of physical quantities and constants, determinism (theory of relativity), indeterminism (quantum mechanics) and physical cosmology will be covered.

KOL/92BFR

Filozofie ve vztahu ke zkoumání řečové činnosti

ANOTACE

Seznámení se s hlavními problémy filosofie jazyka.

OBSAH

Hlavní problémy filozofie jazyka:

- (1) význam
- (2) reference
- (3) kompozionalita
- (4) de dicto, de re
- (5) anafora
- (6) propoziční postoje
- (7) interpretace a překlad
- (8) mluvní akty a interpretace

KOL/92BFR

Philosophy in Relation to Speech Activity Research

SUMMARY

Introduction to the main problems of philosophy of language.

CONTENT

Main problems of philosophy of language:

- (1) meaning (sense)
- (2) reference
- (3) compositionality
- (4) de dicto, de re
- (5) anaphora
- (6) propositional attitudes
- (7) interpretation and translation
- (8) speech acts and interpretation

KOL/92BFV

Filosofie vědy

ANOTACE

Kurz je soustředěn na základní okruh témat filosofie vědy analytické tradice. Hlavní témata: vědecké vysvětlení a zákon, struktura vědecké teorie, testování vědeckých hypotéz, vývoj vědy ad. Systematické zkoumání pojmové sítě převážně přírodovědných disciplín. V kurzu budou čteny a analyzovány stěžejní texty klasické i současné.

OBSAH

- (1) Věda a filosofie vědy:
  - Rosenberg, A.: Why Philosophy of Science? In: *Philosophy of Science*. New York: Routledge, 2005, s. 1–18.
  - Schlick, M.: The Foundation of Knowledge. In: Ayer, A. J. (ed.): *Logical Positivism*. Toronto, 1959, s. 209–227.
- (2) Vysvětlení a predikce:
  - Hempel, C. G.: Studie z logiky vysvětlení. In: Kuchár a kol. (eds.): *Filosofie vědy*, s. 189–213.
  - Achinstein, P.: Explanation vs. Prediction: Which Carries More Weight? In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, s. 481–493.
- (3) Teorie a model:
  - van Fraassen, Bas C.: Arguments Concerning Scientific Realism. In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, s. 1064–1087.
  - Giere, R. N.: Scientific Theorizing. In: *Scientific Perspectivism*. The University of Chicago Press, 2006, s. 59–95.
- (4) Vývoj vědy:
  - Popper, K. R.: Přehled některých základních problémů. In: *Logika vědeckého zkoumání*. Praha, 1995, s. 3–28.
  - Kuhn, T. S.: *Struktura vědeckých revolucí*. Praha, 2008.
  - Lakatos, I.: Science and Pseudoscience. In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, s. 20–26.
- (5) Revize holismu ve filosofii vědy:

- Quine, W. van O.: Ohlédnutí za dvěma dogmaty. In: Marvan, T., Dostálová, L. (eds.): *Vybrané články k ontologii a epistemologii*. Plzeň, 2006, s. 108–120.
  - Laudan, L.: Dissecting the Holist Picture of Scientific Change. In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, s. 139–169.
- (6) Věda a společnost:
- Longino, H. E.: Values and Objectivity. In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, s. 170–191.
  - Okruhlik, K.: Gender and the Biological Sciences. In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, s. 192–209.

KOL/92BFV

Philosophy of Science

SUMMARY

The course is focused on the basic range of topics of philosophy of science in the analytical tradition. Main topics: scientific explanation and laws, structure of scientific theories, testing of scientific hypotheses, development of sciences, etc. Systematic investigation of the conceptual network of mostly natural sciences. The course will involve reading and analysing of seminal texts, classic and contemporary.

CONTENT

- (1) Science and philosophy of language:
  - Rosenberg, A.: Why Philosophy of Science? In: *Philosophy of Science*. New York: Routledge, 2005, p. 1–18.
  - Schlick, M.: The Foundation of Knowledge. In: Ayer, A. J. (ed.): *Logical Positivism*. Toronto, 1959, p. 209–227.
- (2) Explanations and predictions:
  - Hempel, C. G.: Studie z logiky vysvětlení. In: Kuchár et al. (eds.): *Filosofie vědy*, p. 189–213.
  - Achinstein, P.: Explanation vs. Prediction: Which Carries More Weight? In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, p. 481–493.
- (3) Theory and model:
  - van Fraassen, Bas C.: Arguments Concerning Scientific Realism. In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, p. 1064–1087.
  - Giere, R. N.: Scientific Theorizing. In: *Scientific Perspectivism*. The University of Chicago Press, 2006, p. 59–95.
- (4) Development of science:
  - Popper, K. R.: Přehled některých základních problémů. In: *Logika vědeckého zkoumání*. Praha, 1995, p. 3–28.
  - Kuhn, T. S.: *Struktura vědeckých revolucí*. Praha, 2008.
  - Lakatos, I.: Science and Pseudoscience. In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, p. 20–26.

- (5) Revision of holism in philosophy of science:
- Quine, W. van O.: Ohlédnutí za dvěma dogmaty. In: Marvan, T., Dostálová, L. (eds.): *Vybrané články k ontologii a epistemologii*. Plzeň, 2006, p. 108–120.
  - Laudan, L.: Dissecting the Holist Picture of Scientific Change. In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, p. 139–169.
- (6) Science and society:
- Longino, H. E.: Values and Objectivity. In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, p. 170–191.
  - Okruhlik, K.: Gender and the Biological Sciences. In: Curd, M., Cover, J. A.: *Philosophy of Science: The Central Issues*. New York: W. W. Norton & Company, 1998, p. 192–209.

Základy gramatických popisů

ANOTACE

Každá jazykovědná praxe stojí na základech konkrétní teorie, pojmech, metodách. V tomto semináři budete číst některá ze základních děl teoretické lingvistiky dvacátého století, např.: Prolegomena k teorii jazyka Louise Hjelmsleva, Kurz obecné lingvistiky Ferdinanda de Saussura, Teze Pražského lingvistického kroužku, Syntaktické struktury Noama Chomského, Jak udělat něco slovy Johna L. Austina a Ženy, oheň a nebezpečné věci George Lakoffa, Konstrukci gramatiky ze sémantické báze Jana Kořenského. Všechna tato díla budete interpretovat, projdete v diskusi krok po kroku jejich argumentační postupy, detailně popíšete příčiny jejich rozhodnutí se pro určitý způsob poznávání jazyka. Srovnáte jejich zacházení s pojmy, jako jsou jazyk, text, funkce, gramatika, model či systém, zjistíte, v čem si odporují, v čem jsou jejich přístupy korektnější než jiné, jaké předpoklady si s nimi musíte neodmyslitelně dál nést. Každá z nahlížených lingvistických metod bude výhodná pro poznávání některého aspektu jazyka, nebude schopna vidět jiné, zvolí si pro to nástroje, například jádrovou větu a transformaci, pojem funkce a hodnoty, jazykové roviny a jednotky nebo strukturu lidského jednání. V metodách lingvistiky poznáte, k čemu se při přihlášení se ke konkrétní lingvistické tradici zavazujete, čeho s ní budete schopni dosáhnout a jak.

OBSAH

- (1) Ferdinand de Saussure, jeho Kurs obecné lingvistiky a východiska strukturní lingvistiky
- (2) Prolegomena k teorii jazyka Louise Hjelmsleva, hyperbola strukturní metody
- (3) Syntaktické struktury Noama Chomského, generativní a transformační lingvistika
- (4) Jak udělat něco slovy Johna Langshawa Austina, mluvní akty v jazykovém systému
- (5) Metafory, kterými žijeme George Lakoffa a Marka Johnsona, vtělenost gramatiky a kognitivní aspekty jejího designu
- (6) Konstrukce gramatiky ze sémantické báze Jana Kořenského, bezpečný přístup k tvorbě gramatiky

KOL/92BGP**Foundations of Grammatical Descriptions****SUMMARY**

Any linguistic practice is based on foundations of concrete theory, concepts, methods. This course is dedicated to seminal works of theoretical linguistics of the 20th century, such as Louis Hjelmslev's *Prolegomena to a Theory of Language*, Ferdinand de Saussure's *Course in General Linguistics*, Theses of Prague School, Noam Chomsky's *Syntactic Structures*, John L. Austin's *How to Do Things with Words*, George Lakoff's *Women, Fire and Dangerous Things*, and Jan Kořenský's *Construction of Grammar from Semantic Basis*. All of these works will be interpreted in class, their argumentation methods tracked step by step, with detailed description of the reasons behind their decision for certain method of investigating language. Their handling of concepts such as language, text, function, grammar, model or system will be compared, students finding out about where the authors contradict each other and in which ways are their approaches more correct than others, which presuppositions need to necessarily continue to be associated with them. Each of the linguistic methods discussed is expedient with respect to learning about certain aspect of language, while it might not be able to see others, selecting tools such as kernel sentence and transformation, concept of function and value, language levels and units, or structure of human behaviour. The methods of linguistic will allow students to realize what they undertake in pledging allegiance to a certain concrete linguistic tradition, what can be acquired with its help and how.

CONTENT

- (1) Ferdinand de Saussure, *Course in General Linguistics* and foundations of structural linguistics
- (2) Louis Hjelmslev's *Prolegomena to a Theory of Language*, hyperbole of structural method
- (3) Noam Chomsky's *Syntactic Structures*, generative and transformational linguistics
- (4) John Langshaw Austin's *How to Do Things with Words*, speech acts in language system
- (5) George Lakoff and Mark Johnson's *Metaphors We Live By*, incorporation of grammar and cognitive aspects of its design
- (6) Jan Kořenský's *Construction of Grammar from Semantic Basis*, safe approach to grammar construction

KOL/92BKL**Úvod do kvantitativní lingvistiky****ANOTACE**

Cílem předmětu je představit základní charakteristiky kvantitativní lingvistiky. Studenti se seznámí s historií oboru a jeho teoretickými východisky. Dále budou představeny některé metody kvantitativní analýzy přirozeného jazyka a jejich aplikace.

OBSAH

- (1) Historie kvantitativní lingvistiky
- (2) G. K. Zipf a jeho pokračovatelé (synergetická lingvistika)
- (3) Teoretická východiska kvantitativní lingvistiky
- (4) Metody kvantitativní analýzy zvukové roviny jazyka
- (5) Metody kvantitativní analýzy morfolgie
- (6) Metody kvantitativní analýzy syntaxe
- (7) Metody kvantitativní analýzy sémantiky
- (8) Metody kvantitativní analýzy textu

KOL/92BKL

Introduction of Quantitative Linguistics

SUMMARY

The aim of the course is to introduce basic characteristics of quantitative linguistics. History of the field as well as its theoretical foundations will also be introduced. The course also presents certain methods of quantitative analysis of natural language.

CONTENT

- (1) History of quantitative linguistics
- (2) G. K. Zipf and others (synergetic linguistics)
- (3) Theoretical foundations of quantitative linguistics
- (4) Method of quantitative analysis of the acoustic level of language
- (5) Method of quantitative analysis of morphology
- (6) Method of quantitative analysis of syntax
- (7) Method of quantitative analysis of semantics
- (8) Method of quantitative analysis of text

KOL/92BST**Sémiotika v teorii a praxi****ANOTACE**

Cílem předmětu je seznámit posluchače se základními koncepty (moderní) sémiotiky a načrtnout základní náležitosti sémiotické analýzy. V teoretické části se posluchači seznámí se základní terminologií, způsobem kladení otázek a předmětem zájmu sémiotiky, dělením a dějinami sémiotiky; konceptem znaku, jeho definicemi, modely, typologiemi, základními vlastnostmi a také problémy a důsledky jeho užívání při popisech konkrétních významových fenoménů; konceptem kódu, jeho dějinami, základními zákonitostmi jeho fungování a Ecovou teorií kódů; kritikou hypotézy kódu, resp. důsledky zavedených kódových konceptů, rolí subjektu v komunikaci a determinací významu komunikační interakcí. Teoretickou část předmětu doplňuje spíše diskusní a praktická část zaměřená na aplikaci sémiotických konceptů při popisech konkrétních jevů, zejména pak reklamních komunikátů.

OBSAH

- (1) Sémiotika jako věda a/nebo metodologie – definice sémiotiky a její stručná historie
- (2) Sémiotika signifikace a sémiotika komunikace
- (3) Definice znaku a znakovosti
- (4) Typologie znaků a problémy ikonicity
- (5) Kód – základní definice
- (6) Principy organizace kódu a teorie kódů
- (7) Sémiotika komunikace
- (8) Komunikační determinace významu

KOL/92BST

Semiotics in Theory and Praxis

SUMMARY

The aim of the course is to introduce to students basic concepts of modern semiotics and outline the basic features of semiotic analysis. The theoretical part familiarizes students with basic terminology, manner of asking questions in and subject matter of semiotics, its internal division and history; the concept of sign, its definition, models, typologies, basic properties, as well as problems and effects of using signs in descriptions of concrete meaningful phenomena; the key concept of code, its history, basic rules of its functioning and Eco's theory of codes, or consequences of established code concepts, roles of subject in communication and determination of meaning by means of communicative interaction. The theoretical part will be complemented by part focused on discussion and practical application of semiotic concepts in descriptions of concrete phenomena, especially advertising messages.

CONTENT

- (1) Semiotics as science and/or methodology
– definition of semiotics and its brief history
- (2) Semiotics of signification and semiotics of communication
- (3) Definitions of sign and the quality of being a sign
- (4) Typology of signs and issues of iconicity
- (5) Code – basic definitions
- (6) Principles of code organization and code theory
- (7) Semiotics of communication
- (8) Communicative determination of meaning

Obecná lingvistika v anotacích

Katedra obecné lingvistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého
v Olomouci

35. svazek Edice Qfwfq

Výkonný redaktor: Jiří Špička

Odpovědná redaktorka VUP: Jana Kreiselová

Překlad: Michal Spáda, Lukáš Chrák

Sazba: Pavla Hernandezová

Obálka: Martina Šviráková

Vydala a vytiskla Univerzita Palackého v Olomouci

Křížkovského 8, 771 47 Olomouc

www.upol.cz/vup

e-mail: vup@upol.cz

Olomouc, 2014

1. vydání, 252 stran

č. z. 2014/955

ISBN 978-80-244-4356-0

Publikace je neprodejná.